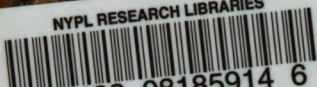
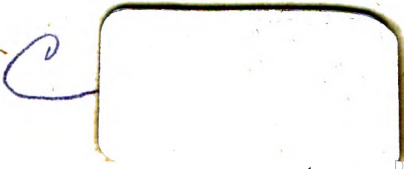

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 08185914 6

117-

JFD

GARAY JÁNOS'

V E R S E I.

Szerelmem istené,
Hazám életem,
A' szívem hölgyemé,
Enyém becsületem.

TROUBADOUR.

PEST,

A' SZERZŐ' SAJÁTJA:

BUDÁN,
A' MAGYAR KIR., EG-YETEM' BETŰIVEI.,
1843.

TARTALOM.

Lap.

Vezérhang	1
---------------------	---

DALOK.

Fakadó szerelem	5
Első fájdalom	6
Kifakadás	7
Az én dalom	7
Tavaszi dal	8
Kiadó ház	9
Szürkületkor	10
Szorgalmas író	11
Egy ismeretlen széphez	12
Ablakismeretség	13
Esdeklés	14
A' kék szemek	15
A' fulánk	16
Vak szerelem	17
A' tolvajok	18
A' megbizott rózsza	19
Szinválasztás	20
Költő' szerelme	21
Kis hamis	22

	<i>Lap.</i>
Bohó kertész	23
Az égő ház	24
Hozzá	25
A' pataknál	26
Lánykám' szeme	27
Emlékezet	28
Parlagi rózsák : Aethnatüz	29
Oh, lányka, kinom	—
Tél és tavasz lejárnak	30
Oh mért határt e' lángnak	31
Pusztaliget	32
Kényszerítés	33
Viszonzlátáskor	34
A' köny	35
Szemrehányás	36
Az örömhöz	—
A' birhatatlanhoz	37
Melancholia	38
Egy meleg forráshoz	39
Kettős bú	40
Az éjhez	41
Ki hitte volna	42
A' boldogított	43
Számadás	—
Hegyidalok : Jó nekem künn	45
Vigan ülök fü virág közt	—
Holdragyogta estvidék	46
Ormon és tetőn az élet	—
A' ligethez	47
Találkozó	48
Lánykám' szája	—
Eltitkolt név	50
A' távolból	51
Rózsabokor	52
Leirtam szép neved	—
Rózsát tűz kebelére	53
Rózsa lett az én szerelmem	—

	<i>Lap.</i>
Szerelem' hatalma	54
Monda isten, nap legyen	55
Virágnyelv	56
Szabad választó	—
Jegyváltó	57
Költő' királysága	59
Menyasszonyomhoz	60
Szerelem	61
Uti dalok: Messze visznek	62
Hozd el, édes esti szellő	—
Felleg röpül fejem fölött	63
Mért nem vagyok madár	64
Gőzhajón: Búcsut mondtam	65
Ingatag hajón lebegve	—
Az emlékezethez	66
Tavaszi dalok: Tavasz' előérzete	68
A' sajkás	—
Szabadban	69
Egy szép álom	70
Ritornell	71
Házi holdogság	—
Gazdag szegénység	72
Sámson gőzöshez	73
Az anya	75
Sétalovaglás	—
Az örömek' öröme	77
Hattyú dal	78
Sírvirágok: Kert áll a' városon kívül	79
Rövid hajnal pirulat	80
Vesztek vásár' fiát	81
Hullsz a' földre langy eső	82
Keblem virágtalan	83
Lelkem' lelke	—
Ha lehúny az ég' szerelme	84
Meghalva volnál?	85
Minden kebelnek	86
Ki van terítve	87

ÓDÁK, HYMNUSOK, STANZÁK.

	<i>Lap.</i>
A' magyar dalnokokhoz	91
Körének	92
Hazám' bűja	95
Cantate	97
A' természethez	100
A' tünemény	101
A' hajnalhoz	102
A' magyar költő	103
Előre!	104
Felhívás	105
Gr. Széchenyi István	106
Az új Gutenberg	108
Két ház: Vörösmarty	112
Kisfaludy Károly	113
Megyeri	114
Lendvayné	115
Mozart' emléke	116
A' részvét' gyöngye	117
Kardal, a' szerelemről	119
Hymnus	121

EPIGRAMMÁK.

Ajánlás	125
Korképek:	
Unio	125
Örökváltság	—
1514: 14 és 1840: 7. törv. czikk	126
Kossuth	—
Bezerédy István	—
Orleans Maria	127
Az igazság' sirja	—
Wild	—

Lap.

Utiképek:

Budapest	128
Uti jelenet	—
Tornában	—
Tengelicz	129
Mohács	—
A' puszta	130
A' graefenbergi szoborra	—

Szerelem:

Szép, szebb, legszebb	131
Szép reggel	—
Ablakok közti hid	—
Vámhidon	132
Én és a' festő	—
A' hajadon	—
Melaniához	133
Az elbűvölt lant	—
Tiltott szerelem	—
Lánykámhoz	134
A' hitehagyott	—
A' kedveshez	—
Egy erdei sir felett	—
Biztos szerelem	135
Szerelmi levél	—
Emlékjelek	—
A' csók	—
Szent hely	136
Kedves csalódás	—
A' szép virág	—
Szépség és erő	—
A' kosarat vivő uszkár alá	137
A' lepke	—
Egy őszi estén	—
Az ajándék	—
Postasíp	138

	<i>Lap.</i>
Csalódás	138
Házass replica	—
Egy hajkoszorúra	139
A' magyar leány	—
Drága gyűrű	—
A' hív arczkép	140
Egy selyem czipőre	—
Igazmondás	—
Eskü	—
A' szerető anya	141
Egy menyasszony' sarkövére . . .	—
Sirvers	—
A' boldogító	—

ROMÁNCZÁK ÉS BALLADÁK.

Az új troubadour	145
Emelka	147
A' váró leány	148
A' két holló	149
Balassa	150
Dalnok' határa	151
Emma	152
Harczban haldokló magyar	153
Halászleány	154
Az elváltozott lant	155
A' sir	156
A' szeretők	157
Románca a' királyfiról	158
Kis madár	160
Új évi ajándék	161
A' pásztor	162
Ózike	163
Élet és álom	164
A' dal' bája	165
A' két dalnok	166

	<i>Lap.</i>
Brend vitéz	167
A' fehér ruha	168
Három ének	169
A' harem' hölgye	170
A' hegyke huszárok	172
A' toronyőr	173
Vilma	174
Hős és kedvese	176
A' két papagály	177
Az udvari bolond	179
Három leány	180
Az elázott lant	181
A' néptörténetből	183
A' magyarok' Mózese	184
Árpád a' hon alapító	187
Zoltán	191
Botond és bárdja	193
Szent Lőrincz' napja 955-ben	195
A' legszebb hölgy	199
Csanád a' vén vitéz	202
Kont	205
Hunyady László	209
Kont' fegyvernöke	215
Toldy' esküje	218
Királyi kaland	219
Mátyás király Gömörben	221
A' hűség' diadalma	223
Boszú csók	226
A' nagy idai vajda	230
Báthori Erzsébet	234
Hunyad' kardja	236
Hasszán	239
Két leány	244
Az utósó lövés	246

LEGENDÁK.

	<i>Lap.</i>
A' fekete kutya	251
A' mátral keresztfa	255
Salamon' ítélete	257
Mária völgye	261

KÖLTŐI ELBESZÉLÉSEK.

A' viszonzlás	267
A' falu' kovácsa	274
Csörgető	280

GARAY JÁNOS' VERSEI.

VEZÉR HANG.

Én bennem sem aludt hajnalodó korom'
Rózsás szép tavaszán a' meleg érzelem;
 . Ábránd képzeleteknek
 Szárnyán én is emelkedém.

A' művészet' örök trónja előtt, hol az
Ihlett lelkesedés' zöld koszorúja leng,
 Eszteendőig epedtem,
 Eszteendőig imádkozám.

Ott leltem fakadó érzetím' édenét,
Fájdalmim' 's öröimim' istenüléseit,
 'S megzengett az ezüst lant'
 Könnyű húrja kezem között.

'S a' mit lelkesedés, a' mit az érzelem
Hő honhangzatokon dallanom engedett,
 Néked nyújtom öledbe,
 Tenéked, szeretett Haza!

D A L O K.

— DALOK —

FAKADÓ SZERELEM.

Szeretnék nem szeretni ,
'S ah mégis lángolok ,
Karom kitárul önkényt ,
Szivem fölföl-dobog.

Ki az , kiért így égek ?
Mi az , mi így epeszt ?
Jöhet , jöhet-e , kérdem ,
Istentől illy kereszt ?

Talány vagyok magamnak .
Nincs kit szeretni még ;
'S ah , mégis érzem , érzem .
Szivem csak érte ég !

ELSŐ FÁJDALOM.

Mi vagy, mit érsz, te nagy világ,
Ha mint a' jég?
Mi vagy, mit érsz, oh árva szív,
Ha más nem ég?

A' kikkel kölcsönérzenél,
Nem értenek;
A' kik megértenének, ah
Nem érzenek!

A' nagy világon én legyek
Az egy kebel,
Ki árván, szerelmetlenül
Hamvadjon el?

Oh, akkor, mért e' szív, ha más
Mint kínja nincs?
Oh akkor, mért e' föld, ha még
Egy szíve sincs?

KIFAKADÁS.

A' ki engem úgy szeretne
Mint szeretni én tudok,
Nincs a' földön olly leányszív,
Bármi lángolón lobog;

Oh ha volna, rég karomban
Nyugtatná forró fejét,
Vagy tagadni kénytetem a'
Szivrokonság' lételét:

Mert a' végzés olly szigorral
Ő iránta nem lehet,
Hogy szívét úgy sujtsa mint sujt
Kinaimmal engemet!

AZ ÉN DALOM.

Ideálok' álma nélkül
A' költő mi lenne?
Ha nem álmot, e' sovár szív
Mást, mi mást ölelne?

Költő' szíve mint az Aethna
Lángelem' hazája;
Csak az élet' jégfuvalma
Hót ne fűna rája!

Költő' szíve mint a' tenger
Fél világra folya;
Csak az ember' szikla szíve
Benne gát ne volna!

Költő' szíve mint a' kék ég,
Csak malasztra nyilnék;
De a' földön nincs meleg szív,
Milly vele betelnék!

Sem szerelmem, sem hazám ez,
A' hogy itt találom,
Élet' álma, álmok' élte
Te vagy én világom!

TAVASZI DAL.

Oh lenge, déli szellő,
Ki himbókat fakaszt,
Hozd el minél sietvébb
Az illatos tavaszt!

Repüld, repüld be véle
A' szép magyar hazát,
Hogy földe bő pamattal
Teremjen ibolyát.

Ibolyáért a' lányok
A' hegyre menjenek,
'S szelid, vidám dalok közt
Bokrétát kössenek.

Talán a' sok virágból
Számomra is terem,
Talán a' sok leányból
Fog jutni egy nekem.

Ki megnyugtatta rajtam
Tündöklő szép szemét,
'S odadja hó kezével
Füzére' szebbikét.

KIADÓ HÁZ.

Föl és alá a' népség
Szállást keresni megy,
Csoportja sok leányul
Virág gyanánt elegy.

'S hol a' kapuk fölébe
Szobát jeleltének,
A' lenge, lebke lábkák
Hiven belejtenek.

Hozzám ah, egy se' jő be
Olly sok leány közül,
Egy elhagyott lak állok
Árván és egyedül.

Látom, ki kell szegezmem:
Hogy kiadó vagyok,
Kebemben egy leánynak
Szállást, szobát adok.

Talán benéznek akkor
Szivemnek ajtaján,
'S beköltözik lakómul
Egy csintalanka lány!

SZÜRKÜLETKOR.

Fölpirúl! a' rózsá-hajnal,
Május-arczczal, ifjuszépen;
Igy merül fel a' r e m é n y s é g
Szeretőnek szüz szívében.

Kéjmosolylyal áldozik le
A' hűs alkony' bájsugára;
Igy a' boldog szerető hull
Kedvesének hő karára.

'S a' ki néma ünnepélylyel
Száll alá, az éj' tündére,
Ő a' hív e m l é k e z e t, melly
Enyhet hint a' szív' sebére.

Csak te vagy szín--'s jellemetlen,
Szürkületnek félsötéte!
Sem világos sem sötét mint
Szerelemhagyottnak élte.

Vagy világos, vagy sötét légy;
De e' félség nem kecséget,
'S melly föld és a' mellyel elfödsz,
Visszaborzaszt szürke lepled.

Vagy ragyogjon rózsafénynyel
Szűm' világa kéjörömben;
Vagy borongjon éjsötéten
Szívszakasztó könyözönben:

Csak szerelmet, esdve kérlek,
Mindeneknek éltetője,
Lánggal égő, hamvadatlan
Szent szerelmet olts beléje!

Fény 's homálynak szincseréje
Ad az égnek éket, éltet;
Kéj-kesernék érzeménye
Föld' fiának égi élvezet.

SZORGALMAS ÍRÓ.

Tárva könyv előttem,
Könyvben énekek,
Készen áll a' toll is,
'S tiszta kész iverk.

Nincs időm olvasni,
Irni sem tudok;
Isten hozzád, iverk,
'S elkezdett dalok!

Ablakhoz kell mennem,
'S áttekintenem —
Túl ott szép leány van,
'S két hamiska szem!

EGY ISMERETLEN SZÉPHEZ.

Sugár, de teljes
A' termeted,
Kis pille hordja
Lépésedet.

Hajad selyemből
Sötét bogár,
Elbontakozva
Egy tengerár.

Cseresznye-szácskád
Legszebb bíbor,
Kedves magadka
Élet-vidor.

'S mégis szemedben
Ábránd is ég,
Nem nap, nem is hold, —
Egész egy ég.

Mindenben az vagy,
Oh bájalak,
Kit álmainban
Ohajtalak.

'S oh, hogyha ajkad
Ezüst szaván
A' szép magyar szót
Még hallanám,

Ha tűz szemedben
Lelked ragyog:
Oh hölgy, örökre
Rabod vagyok!

ABLAKISMERETSÉG.

Lányka mint a' rózsabimbó,
Ifju, kellemes,
Lett velem boldog fiúval
Ablakellenes.

Más, ha ébred, azt tekinti,
Fön-e már a' nap?
Én a' lyánka' keltét várom,
Én a' boldogabb!

'S látom a' hajnal' hasadtát
Kisdéd ajakán,
A' vidám reggel' derűjét
Hószin homlokán,

'S napvilágot e' derűben,
Kettőt egy helyett,
Egy pár ellenállhatatlan
Hódító szemet.

'S e' szemeknek ellenében
Olly sovár vagyok,
Szűm alatt kimondhatatlan
Érzelem lobog:

Mintha e' lány-napkelésért,
Isten tudja mért,
Sokkal, sokkal többet adnék,
Mint az égiért!

ESDEKLÉS.

Kökényszemű, hamis leány
Miért futsz engemet,
Mint kis galamb rideg tanyán
A' káros ölyveket?
Sem ölyv, oh lányka, nem vagyok,
Sem káros néked én,
Kis döngicsélő méh vagyok
Szerелеm' ligetén.

E' szép szemek' csillagtüzén,
E' pár kebel' haván
Kéjelmerülve csüggök én,
Kökényszemű leány.
E' tündér szácska' bíborán
Az édes szerelem,
Mint gyenge harmat rózsafán
Mosolygva leng nekem.

E' rózsafára vágy szívem,
Melly érted úgy dobog,
E' fris harmatra éhezem,
Melly ajkadon ragyog.
Ne fuss, szemérmes kis leány,
Ne fuss hát engemet,
Mint kis galamb rideg tanyán
A' káros ölyveket.

A' KÉK SZEMEK.

Sovár fiút ismérek ,
Hő lánggal epedőt ,
Nagy sérve van szívének ,
Vágy 's bú epeszti őt.

Ha ül , az ég felé néz ,
Ha jár , fölnez megint ;
Ellejt előtte száz szép ,
De ő csak föltekint.

És rendre meggunyolják :
Ennek nem kell a' föld ,
Bizonnyal csillagász ő ,
Vagy hősi verset költ.

De ah nem tudja senki ,
Mit lát ő ott felett ,
Nem tudja hogy kékjében
Rá szép szemed nevet.

A' szép és hájoló , melly
Homályhasítva mén
Át egyetlen csillagként
Szívének éjjelén.

Oh mért , leány , csak fénylik
E' szép sugár neki ,
Ha éltető sugárral
Keblet nem élteti !

A' FULÁNK.

Tolvajka méh repült
Köpüm körül,
Meglopta mézemet
Hitetlenül.

Utána mentem én,
Völgyön, hegyen,
Utána sik mezőn:
Hová megyen.

Hegyen túl, zöld mezőn
Kis ér csereg,
Hús árnyon ér fölött
Lány szendereg.

Kis ér fölött megállt
A' röpke méh,
'S a' lányka' ajkait
Mézzel tömé.

„Enyém, enyém a' méz,
Nem hagyhatom!
— Szólék — én ajkiról
Fölcsókolom.“

Csókornak lángheve
Forró nagyon,
'S fölébred a' leány
'S odább oson.

A' lányka ment, futott —
Se' méz, se' méh!
Csak a' fulánk maradt
Bús szívemé!

VAK SZERELEM.

Nem leány, nem is menyecske,
Kit szívem szeret,
Kis madár, egy házi fecske
Birja szívemet.

Néha eljő ablakomra,
'S békopogtatom,
Öt ölemben, öt karomban
Játszva ringatom.

Néha étkét ujjaimból
Dallva csipkedi,
Néha berzenkedve száját
Számhoz érteti.

'S így enyelgjük át napunkat
Ketten, boldogan,
'S ő felejtí messze földön
Hogy hazája van.

Elfelejtí, hogy hü párja
Rég siratja már,
Várja otthonn elmaradtát
Kis fiúmadár.

Mondhatnám a' kis gonosznak:
Menj, te csapodár!
Hütelenség legrutabb bün; —
Nem szeretlek már.

Ah de hogy' gyölöljem őt meg,
Mondjátok nekem,
Hogy' taszítsam el magamtól,
Hogyha — szeretem.

A' TOLVAJOK.

Kis kertben rózsá közt
Három leányka volt,
Szépek, mint a' virág,
Nyájaskák, mint a' hold.

Barnácska ketteje,
Szemök bogár vala,
A' harmadik' szemén
Emlényke lángola.

Közükbe szöktem én
Közükbe lábhegyen,
Miként a' pajkos ölyv
Gilik közé megyen.

Gilik nagy ölyv előtt
Szétröppennek legott,
De rögtön engem a'
Lányság körül fogott.

„Foszszuk meg — így kiált
Egy barna — a' gonoszt!”
'S kezemből elszedé
A' zenge kis kobozt.

A' másik megkerült,
'S kaczagva fölnevet,
Elkapván a' füzért,
Melly fedte fűrtömet.

Most jött a' szőke is
Kökény szemeivel,
Keblembe nyult keze —
'S szívem' ragadta el.

Megfosztva állok itt,
Miként a' puszta sir,
Szemem füzéremért,
'S kobzomért sirva sir.

Ah de kobozt, füzért,
Mindent felejtenék:
Csak bús szívem helyett,
Más szívet nyerhetnék.

A' MEGBÍZOTT RÓZSA.

Kis rózsza, szép virág,
Kit lánykám ültetett,
Kelyhedbe hullatom
Nehéz könnyüimet.

Majd eljön ő ide,
Lánykám, az égi szép,
'S meglátva harmatod,
Kosárcájába tép.

A' harmat, mondd neki,
Szememből foly vala,
Mint létem puszta lett
Kínomnak általa,

Kopár és puszta lett
Mint a' sir' éjjele,
Mert sirnál hidegebb
Írántam kebele.

SZINVÁLASZTÁS.

Annyi szín van, annyi színből,
Kérded, melyik kellene:
Van piros, van kék, vagyon zöld,
Van fehér, van fekete.
Mondod, Emma, van szívünkben
• Titkos, édes érzet,
Melly a' színből, mint a' szívből
Legkivált egyet szeret.

Ah nem int öröme engem
A' pirosuló támadat,
Búban úszva, bút sohajtva
Hágy a' bíbor alkonyat.
Mondd meg, Emma, mondd, szerelmem,
A' piros hogy' tetszenék?
Titkos, édes gerjedelmet
Érte, mondd, hogy' érzénék?

Kék az égnek boltozatja,
Ha szelid, ha nevető,
Jaj de hozzám kegytelen volt,
Jaj kemény volt mindig ő.
Mondd meg, Emma, mondd, szerelmem,
A' kék szín hogy' tetszenék?
Titkos, édes gerjedelmet
Érte, mondd, hogy' érzénék?

Szép a' zöld, mert a' reményé,
Melly a' szívet élteti,
Jaj de nékem nincs reményem,
Emma szívem' neveti.
• Mondd meg, Emma, mondd, szerelmem,
A' zöld szín hogy' tetszenék?
Titkos, édes gerjedelmet
Érte, mondd, hogy' érzénék?

A' fehér kedves csak annak ,
 A' ki víg , a' ki szabad ;
 Jaj de nékem nincs vigalmam ,
 Bús szememből könny fakad.
 Mondd meg , Emma , mondd szerelmem ,
 A' fehér hogy' tetszenék ?
 Titkos , édes gerjedelmet
 Érte , mondd , hogy érzénék ?

A' mi nékem tetszik , Emma ,
 Az — sötét és fekete ,
 Mert az fürtöd , az ruhád is ,
 Az szemednek éjjele ,
 Mert sötét a' bánat , a' bú ,
 Mert sötét ez érzet ,
 Ah mert engem , engem Emma ,
 Engem Emma — nem szeret !

KÖLTŐ' SZERELME.

Elhagyatva érezém
 Ifju éltemet ,
 'S mert nem volt , költém a' lányt ,
 'S a' kőkény szemet.

Igy játszottam pajkosan
 'S szerelemtelen :
 Költött csók , költött sohaj
 Zenge nyelvemen.

'S áthivalgám kéjeid'
'S bűd', oh szerelem!
És boldog volt nappalom,
Boldog, éjjelem.

Most, hogy a' lányt meglelém,
Élő bájiban,
'S érte én, nem értem ő
Égek hasztalan:

Ah most újra érzem
Árva létemet!
Látom: költni kell meg megint
Lányt 's szerelmemet.

KIS HAMIS.

Ismérek én egy kis hamist,
Egy csintalan leányt,
Ki minden lánynál faggatóbb
A' férfi nép iránt.
De legajább annak vele,
Kit kedvesül fogad;
Megtermi hétszer egy napon
Szegény! az ősz haját!

Hozzá ha jó 's enyelgene:
'Karomba, kedvesem,
E' rózsaszájt, e' szép szemet,
E' kis kezét nekem!'

A' kis hamis kettőt szökik :
 „Nem én, vitéz, nem én!
 Nem terme még virág neked
 Leányka' kebelén!“

'S haragra gyúlad a' vitéz :
 „Halj meg, te ingatag!“
 'S kardjára kap, 's a' kard suhong —
 A' lányka föl kaczag —
 'S míg föl kaczag, csalékonyan
 Vitézre föltekint;
 'S szelid galamb a' lány' ölén
 A' vad vitéz megint.

Isméred már e' kis hamist?
 E' csintalan leányt,
 Ki minden lánynál faggatóbb
 A' férfi nép iránt?
 Az én Emmám e' kis hamis,
 'S ki kedvesül birom,
 A' faggatott az — én vagyok,
 Ki róla ezt irom.

BOHÓ KERTÉSZ.

Bohó kertészt tudok,
 Vet és kapál,
 És egyre dolgozik,
 Viráginál.

'S ha megnőtt a' virág,
'S van kereset,
Meg — meg kitépdezi,
Meg újra vet.

'S napok mulnak, 's hetek,
Év évre múlt,
'S kertében csak egy sincs
Virágiból.

Ki e' bohó kertész,
Te, szép leány?
A' kertész én vagyok
'S bohó is tán.

Virágim 's a' növény
Kis énekek,
Kiket termeszték és
Eltépdelek

Ah! mert nincsen, kinek
Elküldenem;
'S te benned, köszivű!
Nincs szerelem!

AZ ÉGÖHÁZ.

Ház, elhagyott és árva,
Szegény szívem,
Benn raj gyanánt sürr és forr
A' szerelem.

Ah volna bár e' házon
Egy ablak is,
Hogy látna bé leánykám,
A' kis hamis.

Bizonyyal összecsapná
Mindkét kezét;
Látván mi láng emészti
A' belsejét!

HOZZÁ.

Kerted' homályiban
A' hükk-odú,
Bús ágán egy gili
Olly szomorú.

Nem szól, nem nyog, nem sir,
Keserve mély;
Mélyebb mint a' mit a'
Szó elbeszél.

A' gerle én vagyok,
A' szívbeteg;
Tudom, év mulva is
Kiszenvedek.

Kis völgyben lesz sirom,
Olly hiv, olly hiv,
Jéggé fagy ott könnyüm,
Kiég a' szív.

Fejfám bokor leszen,
Bokorka csak,
Hol még a' gerliczék
Sem búganak.

A' PATAKNÁL.

Milly tiszta vagy, patacska!
Lelátni kebledig,
Mindannyi kis kövecsre,
Melly benne rejtezik.

Igy látni szép szemén át
Az ő kehlébe le,
'S ah épen illy köves szűt
Táplál a' kebele!

LÁNYKÁM' SZEME.

Ah, ki festi nékem a' kéjt,
Mellynek üdvét érzem,
Hogyha úgy elandalodva
Szép szemedbe néz szemem?

Tenger az, mellyből a' kék ég
Felmosolyg sugárival;
Mellyen a' szív kis hajóként
Kéjörömben uszdogal;

Mellyből a' szerelem' napja
Reggelenként fölmerül,
Mellybe csöndes alkonyattal
Ismét viasszaszenderül;

Mellybe isten, jó kedében,
Millyen a' szerelmesé,
A' kifogyhatatlan könnyet,
Legszebb gyöngyét, temeté.

Ah! de örvényes, veszélyes
E' szelid szem' tengere!
Benne szívem kis hajóként,
Kéj helyett halált nyere.

'S ah! fonál nincs, nincs segítség
Melly kivonná partra őt,
Partra, hol kegy és örömkéj
Üdvözölné a' jövőt.

Hol szived' napsugarából
Szerelem' rózsája nő,
Bíbor ajkad a' marasztó,
Hiv öled — a' kikötő.

EMLÉKEZET.

Gyermek valék 's szerettem,
Téged szerettelek;
De néma volt a' gyermek,
'S meg nem neveztelek.
Oly édes volt, oly édes!
A' néma szerelem,
'S e' néma szent szerelmet
El sem feledhetem.

Epedve nézek egyre
A' szép vidék felé,
Hol gyermek álmod éltét,
'S ez álmait lelé,
Hol szép szemeid' egéből
Elűsiont olvasék,
'S mondhatlan érzetemben
Szerettem 's — hallgaték.

Feléd nyulok karommal,
Feléd ver a' kebel,
'S mindennap új szerelmet:
Új vágyakat nevel,
A' vágy dallá lesz ismét,
Mint hajdan, ajkamon,
De ah! sem vágy sem ének
Közelb azért nem von!

A' dal nem ér hozzádig,
Árnyat tapint a' kéz,
A' szív' viszonzláng nélkül,
A' szem könnyübe vész;
A' szép vidék közel van,
És távol van nekem;
'S távolban és közelben
Borús marad egem.

PARLAGI RÓZSÁK.

I.

AETHNATÜZ-ÉRZELEM . . .

Aethnatüz-érzelem
Égeti keblemet;
A' kin, a' gyötirelem,
Érezem, éltemet.

Kinaim' ezredét
Szüli a' szerelem,
Kin, a' mit ad a' lét,
Kin, mit a' sir nekem.

'S mégis, oh kinomat
Kéjteli hordozom, —
Csókolom gyilkodat,
Mennyei zsarnokom!

II.

OH LÁNYKA, KÍNOM . . .

Oh lányka, kínom
Oh örömem,
Mit tesz szerelmed,
Mit még velem!

Bírlak , 's bírásod
Még sem bírás ;
Enyémnek hiszlek ,
'S nem bír-e más ?

Van , mintha állnék
Hullám fölött ,
Úgy tartanálak
Karom között.

Karommal a' vészt
Tartóztatom ,
Lábommal habba
Kapaszkodom.

'S alattam a' hab
Ah forrva , forr ;
Most tégedet , most
Engem sodor.

Oh lányka , kínom ,
Oh örömem ,
Mit tesz szerelmed ,
Mit még velem ?

III.

TÉL ÉS TAVASZ LEJÁRNAK . . .

Tél és tavasz lejárnak ,
Nem szenvedéseim ;
Fü és virág kihajtnak ,
Nem én örömeim.

Örömvirágaim már
Csirában asznak el,
Kinom, kinszenvedésem
Mindennap újra kel.

Te vagy napom' horúja,
Te tavaszom' tele;
'S mégsem lehetne élnem
Lelkednek nélküle!

IV.

OH MÉRT HATÁRT E' LÁNGNAK . . .

Oh mért határt e' lángnak
Nem szabhatok;
Látnád, kinos gyötrelmim
Minő nagyok.

Oh mért nem mérhető meg
E' szívüreg,
Látnád, mi tenger érzet
Fér benne meg!

Oh mért nem adhatok szót
'S nyelvet neki;
Hogy a' kimondhatatlant
Zenghesse ki.

Ah, kinom véghetetlen
Mint a' nagy ég,
Nagysága mérhetetlen
Tenger-fenék.

Ah kinom, mint a' titkos
Jehova-szó,
Gyarló ember ajakkal
Nem mondható!

PUSZTA LIGET.

Fenn ha szendén kél az alkony,
Olly sovár-hő mindenem:
'S mig zsalyumra rezg sugára,
Már is szük a' lak nekem.

Szállok, szállok a' ligetbe,
Barna lány, te laktad azt!
A' fiúnak bús szívére
Ott hozál örömtavaszt.

És ott állok búsan, árván,
Lányka, messze, messze te!
Csak ne ved mosolyg a' hársról,
'S hárson bűg a' gerlicze.

KÉNYSZERITÉS.

Piros ajakcsa ,
Eperkerek ,
Mint mézpatakcsa
Olly zengeteg !

Ki kölcsönözte
E' szint neked ,
Rózsáknak közte
E' gyöngyöket ?

Igy látva téged
Letérdelek ,
Mint istenséget
Megtisztellek ,

Kit színről színre
Dicsőjtenem
És mindörökre
Öröm nekem.

De ah , ha rajtad
Már szerelem'
Szent csókja pirkad , —
Tudasd velem !

Hogy fölkeressem
A' sirhelyet ,
Hová temessem
E' bús szívet !

VISZONLÁTÁSKOR.

Hej! kitől oroztad,
Lány! e' szép szemet?
Vagy te vagy? ki engem
Egykor szeretett?

Te csak elraboltad
Lánykám' ékeit,
Szép cseresznye-száját
'S csillag-szemeit.

'S mostan ámitásul
Jössz hozzám velek,
Hogy csalódva mégis
Néki higgyelek.

Oh! de az te nem vagy,
Nem vagy, esküszem,
Bár Marimnak ámit
E' száj és e' szem.

Marcsa' szép szemében
Szerelem vala,
Ajka' bíborában
Lángok' hajnala;

Ah pedig szemedben
Tél és jég telet,
Szádon a' csók megfagy,
'S lásd! — ez árul el!

A' KÖNY.

Lányka, mit tehettem,
Hogy elhagylál?
O lányka, év előtt is
Mi más valál!

Szemed' kék tengerében,
A' boldog én,
Nem hittem, hogy hajót tör
A' csalt remény.

Hittem, hogy a' kő érez,
A' nyár hideg,
A' néma szólni képes,
Bölcs a' gyerek;

De hogy szivedbül esküm'
Kitörlenéd,
Mellyet szerelmi lánggal
Jegyzék beléd.

Ezt, lányka, nem hihettem!
Volt egy hitem,
'S e' hit rendülhetetlen
Volt mint szívem.

De a' te szíved jég volt,
'S a' tűzirat
E' lángoló elemtől
Vizzé olvadt.

'S a' viz szemembe cseppent,
'S én azt sirom,
Midőn a' hitszegőrül
Nyög bús dalom.

SZEMREHÁNYÁS.

Volt, midőn szemednek bánatárja
Arczodon sűrűn eláradott,
'S hófehér kendőd, könnyűd' barátja,
Könnyeidben fürdni láttatott.
Oh de fölsziva csókom könnyűdet;
Hév szívem megszáritá kendődet.

Sűrű, bánatos köny ül szememben,
A' bú' napja most reám került,
Ime kendőm sorvatag kezemben
A' köny' árjától megnehezült;
'S ah te föl nem csókolod könnyűmet!
Kendőszáritásra jég a' szived.

AZ ÖRÖMHEZ.

Öröm, te csalfa vendég,
Te lenge nád!
Mért nincsen a' szivekben
Szilárd tanyád?

Keblembe is beszálltál,
Oh hittelen!
A' szív miket nem érzett
Megjöttöden!

Keblemben is tanyáztál —
Egyek valánk,
Mint két rokon kebelben
Szerelmi láng!

De csalfa vendég voltál,
'S nem csalfa csak;
Istentelen tolvajnak
Kiáltalak:

Orúl vivéd magaddal
Szivem' szivét,
Egyetlen egy szerelmem'
Minden hitét!

Öröm, te csalfa vendég
Te lenge nád,
Oh hogy nincs a' szivekben
Szilárd tanyád!

A' BIRHATLANHOZ.

Jár és tolong az utcán
Sok tarka, barka nép,
Közöttük annyi szép lány,
Oly sok menyecske lép.

De én csak egyre nézek,
Csak egyet lát szemem
'S oly mondhatatlant érzek,
Ha megtekinthetem!

Megvan szememben írva,
Milly boldog leheték,
Ha őt, csak őtet bírva
Csak néki élheték!

De ah, setét ez írás,
Mert köny és bú ír, a'
A' boldogító bírás'
Vesztét rajzolva rá.

Más boldog őtet birni,
'S nekem mi sem marad,
Mint bús dalokban sírni
Bús árvaságot.

MELANCHOLIA.

Keblem' kiholt kertében
Végetlen pusztaság,
'S ha van virág is itt ott,
Búsfűz és könyvirág.

Búsfűz és könyvirág közt
Az árva szív maga,
Kertész is és sirásó,
Örök tanyát raka.

Ha legparányibb bút lát,
Híven kertészkedik,
'S a' bünövény kinomra
Olly jól nevelkedik.

De lásson legparányibb
Kedvet, kitépi azt,
Megássa barna sirját
'S fölötte ott viraszt.

Keblem' kiholt kertében
Végetlen pusztaság,
'S ha látsz virágot itt ott,
Búsfüz és könnyvirág.

EGY MELEG FORRÁSHOZ.

Merre, merre, kis patakcsa,
Ennyi hóban, illy hidegben?
Ah maradnál nyugalomban,
Föld alatt a' bérczüregben!

Föld felett most pusztaság ül;
Elhullatta szép virágít,
Mert hölgyének napszeméből
Szerelem rá nem világít.

Erdejéből a' madlarkák
Hőbb hazába költözének,
Nagy Dunája összedermedt,
Áldozatja zord jegének.

Vissza, vissza, kis patakcsa,
Bár melegből jó folyásod,
Ennyi útra, illy hidegben
Vakmerő volt indulásod.

Szivem is kijött a' földre,
Mint te olly hév, 's tán hevebb még,
Mégis a' hölgy' jégkarában
Eltemette szivhidegség.

Ah de mit gondolsz te véle,
Mit törődik hölgyem azzal?
Őt ölébe mátka zárja,
'S te fölengedsz a' tavasszal!

KETTŐS BÚ.

Szivem, szivem! te bútan,
Mivé levél?
Haj, ifju bár, kéj és öröm
Benned nem él!
Csak egy leány, csak egy haza
Volt e' kebel' szent birtoka.

Oh lány, epedve száll feléd
Pillantatom;
Oh hon, oh szent, ölelve tart
Fiúkarom;
De ah, lánykám meghalva rég!
Hazám fölött borús az ég!

Két veszteség, két fájdalom
Búm' ingere,
'S ketté olvad nehéz szivem'
Gyászéneke:
Téged könyez, te szép leány!
Érted vérzik, hazám, hazám!

AZ ÉJHEZ.

Szép vagy, éj, csillagpalástban,
A' szendergő föld felett,
Mint egy tündér ősmondában,
Mint egy bájemlékezet.

Benned a' hold' lágy sugára
És a' csillagmilliárd
Csába Villik' légtánczára
Szelleme'k' honába ránt.

'S a' liget' hűs ernyejében,
A' susogló ér felett,
'S a' kebelnek rejtekében
Száz kegyisten lejteget.

Minden olly szép, olly regényes
Tünde fényhomályodon,
Mintha minden, a' mi édes,
Csak körödben volna hon.

Ah de múltó tüneményed
Mint az ifjúságé vész,
Fellegekből hajnal ébred
'S a' varázskör szétenyész,

Felsüt a' nap, fénysugárral,
Felderül a' csalvilág:
És a' Villik' légtánczával
Elröpült az ifjúság!

KI HITTE VOLNA.

Ki hitte, lányka, oh ki hitte volna,
Hogy még e' szív egykor boldog legyen?
Hogy hit-, remény- 's szerelmhagyottat engem
Ölébe végre biztos part vegyen?
És annyi kín 's kétségbesés után
Te hozd fel üdvöm' újra, drága lány!

Nehéz, nehéz volt a' felleget fölöttem;
Világokat gyújték körötte meg,
De mint a' kis csep téres oczeánban,
Mérhetlen árában elvesztenek,
'S a' nap kiába kelt, hiába hold,
A' fátyolon keresztül nem hatolt.

Szemed csak egyet pillantott e' szembe,
Ajkad csak egy szót mondott, egy igent;
'S pillantatodra a' fölleg feloszlott,
Szavadra nap, hold, csillag megjelent:
Szent glóriában áll a' dült kebel,
Benn' a' cherub' hazája innepel.

Ki hitte, lányka, oh ki hitte volna,
Hogy még e' szív egykor boldog legyen?
Hogy hit-, remény- 's szerelmhagyottat engem
Ölébe mégis biztos part vegyen?
És annyi kín 's kétségbesés után
Te hozd fel üdvöm' újra, drága lány?

A' BOLDOGÍTOTT.

Szerelemnek forrásából
Csörgedez egy tiszta csöpp;
Része bár, de része mégis,
A' tengernek; kell-e több?

A' leányka hókezeivel
Oda nyújtja, nyeljem el;
'S istenülve, idvezülve
Érte gyúlad a' kebel.

SZÁMADÁS.

Vágyjátok őt ismérni,
Az én szerelmemet,
Ki keblem' országában
Szívem' királya lett?

Ki rózsá-lánczra, füzte
Az énekek' fiát,
Királyi asztalának,
Vidám troubadorát?

Egy barna kis leány az,
Olly barna mint csinos,
Kis ajka félcseresznye,
Kerekded és piros.

Éjfél adott hajának
Holló csillámu szint,
Sugár növése karsu
A' szirti nyárfakint.

Igaz-gyöngyöt teremtett
A' lények' istene,
'S e' drága, ritka gyöngyből
Lett csillogó szeme.

Teremte csattogánydalt;
'S e' dalból lett szava,
Kezén a' Mátrabércznek
Legcsillogóbb hava.

És mind ezekbe lelket
Olly bájolót adott,
Olly május-ég-derültet,
Olly kellem-gazdagot,

Olly fürge és regényest,
És mégis érezőt,
Hogy legerészb dalommal
Sem érhetem fel őt.

'S most kérdjétek tovább is,
Ti hitlenek tülem,
E' barna kis leánykát
Mikép szerethetem?

HEGYI DALOK.

I.

JÓ NEKEM KÜNN . . .

Jó nekem künn a' szabadban,
Jó ögyelgni szerte széjjel,
Hegyre menni, messze látni,
Hűsbe dűlni égi kéjjel!

Látni onnan város és rét
Mint terül el a' vidéken,
Olly mosolygó színözönnel
Mintha festve volna képen.

És örökre, kedvre gyúlva
Illatos fű-padra dűlök,
És a' lányka' lába mellett
Regtül estig hűven ülök,

'S regtül estig dalva dalom:
„Jó nekem künn a' szabadban!
Hegyre menni, hűsbe dűlni,
Szent öröm, hol szép leány van!

II.

VÍGAN ÜLÖK FŰ, VIRÁG KÖZT . . .

Vigan ülök fű, virág közt,
Illatáradó mezőkön,
Édes innom lenge léget
Lombövezte hegytetőkön,

Hegytetőkön a' magányban,
 Egy bokornak zöld tövéén át,
 Mellyben édes zengeménynyel
 Kis madár csicsergi dalját;
 'S látni vágyom a' madárkát,
 A' bokort körül vadászom,
 'S a' bokor mögött a' — l á n y k á t
 Csókjaimmal fölszalasztom.

III.

HOLDRAGYOGTA ESTVIDÉK.

Holdragyogta estvidék,
 Alkonyillat, rózsalég,
 Szerelem-ittas érzetek,
 Lágyszorítású kezek,
 Szívolvasztó pillanat,
 Rózsaszáj, csókvillanat, —
 Kell-e több, hogy énekem,
 Kéjlohogva zenghetem?

IV.

ORMON ÉS TETŐN AZ ÉLET.

Ormon és tetőn az élet,
 Hegyre jöjjetek!
 Ott az éghez olly közel van
 Földi lelketek!

Lepke szárnyu; lenge szellő
Játszadóz velem,
Hűs özőnjét égi nedként
Vigan éledelem.

Itt madárdal, ott hűs erdő,
Fűvegyes virág, —
Semmi a' város' zajából,
Kell-e szebb világ?

A' LIGETHEZ.

Köszöntelek, te szép liget,
'S szelid magányod' árnyait,
E' csergedő kristályvizet
'S e' fák' vidám sudárait!
Köszöntelek —
A' nagy világban kéjt én nem lelek.

E' szív, e' lágyan érező,
Nemesh hevületért dobog;
Értted, oh hon, szép 's dicső,
Melly egykor földerülni fog, —
'S érettetek,
Oh lány, 's barát, ti hűk, ti kedvesek!

'S te érted, elrejtett liget!
Hol szívem égi kéjt cserél,
Hol lelkem — e' rideg sziget —
Ónalkotott világban él,
'S ti bennetek,
Kik égték értem, 's égek értetek!

TALÁLKOZÓ.

Hoszat vagyok szobámban,
Órákig gondolok, —
'S egy istenadta verset
Leírni nem tudok.

Majd ablakomba dülök,
El, messze néz szemem,
Haragban és bosszúban,
Hogy nincsen énekem!

Jön éghajú leánykám,
A' forrón szeretett,
'S szemembe felvillantja
A' hévtüzes szemet:

És annyi gondolat gyűl
És annyi dal belém,
Hajnaltól éjszakáig
Sem dalhatnám el én.

LÁNYKÁM' SZÁJA.

Száj, szebb ezerte
Mint mindenek,
Ki ad nekem színt,
Hogy fesselek?

Nem vagy cseresznye,
Nem fél-eper,
Nem bíbor ajk, mint
Sok más ezer.

Vagy rózsza-csolnak
Gyönggyel rakott,
Millyet tenger még
Nem adhatott;

Ezer kegyistent
Hozsz útasul,
Egy bájszigetből,
A' szív alul:

A' lány ezüst szót,
A' bájosolyt,
'S dalt, millyet ember
Még nem dalolt,

'S a' mindezek' leg-
Tündérbikét,
A' tiszta csókot,
Szerelmedét.

Oh rózsza-csolnak,
Oh bájjak!
Engedd hogy holtig
Szolgáljalak!

Szolgálatodban
Tán rá lelek
A' színre, mellyel
Lefesselek.

ELTITKOLT NÉV.

A' neved ha szép-e ?
Lányka, kérdezed.
„Szép ha volna — mondod —
Zengné éneked.“

Szép, o hiddel, szebb az,
Mindennél nekem!
'S mégis énekimben
Nem nevezhetem.

A' költők, leánykám,
Mind féltékenyek,
A' nevek dalaikban
Csak kölcsön nevek.

Könnyen felkeresné,
Látni akaró,
A' dicsért leánykát
Annyi olvasó.

'S ah, ha elszeretnék,
Lenne gyötirelem!
Lenne bánat és bú
Véges végtelen!

Hát ne kérd, ha szép-e,
Kedvesem, neved;
Hát ne bánd, dalomban
Hogyha nem leled.

Ah mert, hiddel, mindig
'S minden név megett,
Kebled' hiv barátja
Csak téged szeret!

A' TÁVOLBÓL.

Repülj, lány énekem,
 Susogló szárnyakon,
 El messze, szép egem
 Hol engem kéjre von,
 Hol szebb a' lány' szeme,
 Érzőbb a' hív kebel,
 'S az ifju' hő szíve
 Szent vágyban olvad el.

Lágyan, mint esti szél,
 Búsan, mint csattogány,
 Melly társért nyögdicsél,
 Leljen az égi lány;
 Sovárgó szárnyadon
 Mint esti fávalom,
 Epedve csattogjon
 Szerelmi sűgalom.

Suhanj be véltlenül
 Titkos- szerelmesen,
 Ne halljon lesdi fül,
 Ne lásson kandi szem,
 Tiltott vidékemen
 Lánykámat ott leled,
 Hol május-téteken
 Füzérkét köt neked.

RÓZSABOKOR.

Kicsinke rózsabokrom
Örömnek bokra lett,
Kedvem telik rózsáján
'S ő kedvel engemet.

Megnyílik hő dalomra
A' zárt bimbókebel,
'S szerelmet 's kéjt mosolyg rám
Az elpirult level.

'S nekem könnyüm harmatként
Keblére permetez, —
A' meghallgatásnak
Örömkönyűje ez!

LEIRTAM SZÉP NEVED...

Leirtam szép neved',
Szerelmemül;
Leirtam önnevem'
Tudtom kívül.

'S andalgásom között,
Melly megkapott,
Egymásra hajlítám
Az irt lapot.

Együvé jöttek ott
Neved 's nevem, —
'S ah láttad volna milly
Szerelmesen:

Egymásra forrtak ők
Mint két ajak,
Szerelmi csókokat
Ha váltanak.

RÓZSÁT TŰZ KEBELÉRE...

Rózsát tűz kebelére,
Fölébredvén az ég,
Rózsát, ha homlokán a'
Nap' búcsucsókja ég.

Az ég az én szerelmem;
A' rózsza hajnalon,
A' rózsza alkonyatkor,
Te — édes angyalom!

RÓZSA LETT AZ ÉN SZERELMEM.

Rózsza lett az én szerelmem,
Rózsza légyen én bálványom,
Mig magamról földiségem'
Por bilincseit lehányom!

'S ha letettek szűk síromba ,
Fejkövem csak rózsá légyen ,
Melly utánam hiven , hiven
Hervadozzék keservében.

Szűk síromból én kilépek ,
Fölszedem lehullt virágát ,
Egy meleg könyvet sirok rá ,
'S vele himzem , fekvem' ágját.

SZERELEM' HATALMA...

Szerellem' hatalma
Bájol engemet ,
Szűmbe sok virágot
Számmal ültetett :

A' szűz ibolyácskát ,
Melly epedve gyúl ,
A' kék nefelejcsét ,
Hűt a' síron' túl.

'S annyi szép virág közt
'S mindenek felett ,
Ragyogó királyul ,
R ó z s a , tégedet.

MONDA ISTEN NAP LEGYEN...

Monda isten: nap legyen 's szemed lett,
 A' szerelmi lánggal csillogó szem;
 Monda isten: rózsadomb virúljon,
 'S rózsadomb lett két virágzó arczod;
 Monda isten: lágy selyem teremjen,
 'S terme fűrtöd' drága szálu selyme;
 Monda isten: lenne szűz eperke,
 Édes, izes, teljes, és pirosuló,
 'S lön parányi szácskád az eperke;
 Monda végre: tündér kert teremjen,
 És te termél csuda báju lányka,
 És e' kertben fülmilét teremte,
 'S én levék e' kertnek fülmiléje,
 Reggel este fönne énekelvén:
 Vajha engem 's mindörökre engem
 Boldogitna már e' nap' sugára,
 Vajha nékem 's mindörökre nékem
 Nyilnék üdvesség e' rózsadombon,
 Enmagamnak kötnék enkaromra
 Rabbilincset a' selyemhajakból,
 'S híven, híven örzeném e' kertet,
 Semmi más jutalmat nem kívánó:
 Csak, hogy benne epret — én szedhessek

VIRÁGNYELV.

Miről gondolkozom,
Ha elmém nyugtot ér:
Feleljen érettem,
„Kököröcsin a' fehér.”

Mit óhajt e' kebel,
E' szerelembeteg?
„Egy fűzfáról nyesett
Vékonylomb mondja meg.”

Mélyen mit érezek,
Szóval nem mondható,
Kérdezd 's választ ad a'
„Fehér-piros babó.”

A' SZABAD VÁLASZTÓ.

Jó kedvü pórfi,
Szegény legény,
Szabad hazában
Születtem én.

Szabad hazában
Szabadtalan,
Jogom kevéske,
De mégis van.

'S ha nincs is épen
Szólásjogom,
Földét adótlan
Nem birhatom.

Ha tetszésemre
Határt, hidat
Átmenni sorsom
Jogot nem ad.

Ha mindenkben
Korláltatom,
Van mégis egyben
Saját jogom.

'S ebben kívántam
Szabad maradni:
Gyűrűmet olyan
Leánynak adni,

Kit, távol lévén
Más érdekek,
Saját tetszésem
Választa meg.

JEGYVÁLTÓ.

Kit olly hő lánggal
Szeret szívem,
Oh lányka, lelkem,
Oh mindenem!,

Te löl-e nékem
E' szent napon
Szerelmes édes
Menyasszonyom ?

Oh hagyj e' hitnél,
Hagyj engemet!
Hogy összeforrjon
Lelkem veled!,

Olly válhatatlan
Olly végtelen,
Hogy mult 's jövő csak
Egy percz legyen,

Egy hosszú szép percz,
Üdvvel rakott,
Mint az, melly téged
Jegyül adott,

Olly egybeforrott
Láncz mindenütt,
Mint mátkadijom,
E' jegygyűrűd.

Ezt, lányka, ezt hagyd!
És karodon
Áttörtet hived
A' poklokon.

Nevetve halljá
A' sors' szavát,
És kincstagadó
Nagy Ammenát.

KÖLTŐ' KIRÁLYSÁGA.

Mert kincset és fényt
Nem birhatok,
Ki mondja gazdag
Hogy nem vagyok ?

A' képzeletnek
Dús mezején
Királyi joggal
Járok én ;

'S van népem, álmok'
Szülötti mind ;
Kormányzom őket
Szivem szerint.

'S a' nép alattam
Nem hord igát,
Nem ismer osztályt,
Nem babonát ;

Van díszpalástom,
A' tudomány,
Rám ölthető ez
Későn korán ;

Királyi pálcát,
Azt is bírok,
A' toll ez, mellyel
Munkát írok.

De mind ezek közt
A' korona
Szivem' szerelmes
Menyasszonya. —

MENYASSZONYOMHOZ.

Ölve tartlak ,
Ölve végre !
Te hév szerelmem'
Tündéri bére !

Enyém e' szép szem ,
E' nyílt mennyország ,
A' mellybe nézni
Örök boldogság ;

Enyém e' szácska ,
E' bájbeszédes ,
E' csókolásban
Szerelmes édes ,

Enyém e' tündér-
Hazáju.hó mell ,
Magasra szépre
Gyult érzetével :

'S melly szép szemedből
Szemembe lángol ;
A' mellyet ajkad
Ajkamra csókol ;

A' mellynek üdvét
Melledbe' rejtet ,
Enyém , oh hölgyem ,
Enyém szerelmed !

'S e' szerelemben
Egész egy éden ,
Hol a' boldogság
Virágzik nékem.

Oh hölgy, ez érzés
Olly édes, olly nagy!
Nem, oh nem álom!
Te hitvesem vagy!

SZERELEM.

Szerelem' korában
Tündérkert a' szív,
Tarka színpompában
Mint az égi iv.

Szerelem' kertében
Csörge kis patak,
Mellynek tükrén ég, föld,
Csókolódnak.

Szerelem' árnyában
Csattogány' dala
A' hév érzelemnek
Dallá lett szava.

Szerelem' ölében,
A' legszebb virág,
Mellyet isten adhat,
Házi boldogság

Oh mi szép az élet
Annak, ki szeret!
Kell-e még mennyország
Ennyi kéj felett? —

ÚTI DALOK.

I.

MESSZE VISZNEK . . .

Messze visznek
 Messze szép hazámtul;
 Mértföldekre,
 Mértföldek' honán tul.
 Merre visznek, meddig érek —
 Nem gondom nekem;
 Nyugtom én a' távozásban
 Föl nem lelhetem.

A' szivemben
 Mint selyembogárnak
 Száleresztő
 Tündérek tanyáznak;
 Menjek a' nap' bölcséjéhez,
 Át a' föld' színén,
 Mindenütt csak szent szerelmem'
 Szállán csüggök én.

II.

HOZD EL, ÉDES ESTI SZELLŐ . . .

Hozd el, édes esti szellő,
 Hozd el álmomat,
 Álmadólag elfeledni
 Hosszu útamat.
 Vigy szerelmem' háj honába,
 Róza lelkem' lágy karába
 Vigy el engemet.

Hozd előmbe szép szemének
Bájló egét,
Augyallelke 's szent szerelme'
Tiszta tükörét.
Hagyd éreznem olvadását,
Olvadása' pillantását
Égni lelkemem!

Annyi boldog óra közzül
Egy órácska csak,
Hol szív szívvél, ajk ajakkal
Összeforrtanak;
Képzeletben is egy éden,
És a' kinos messzeségben
Isten éldelet!

III.

FELLEGRÖPÜL FEJEM FÖLÖTT.

Felleg röpül fejem fölött,
Az út alattam elszalad;
De ah szívem marad, marad
Éjszak felé!

Mint mágnestű e' szomju szív;
Ha százszor délre löktetik,
Mind százszor viasszaszökkenik
Éjszak felé.

Éjszak felé, hol két szép szem,
Nem a' föld sark' jégtengere,
E' vonzalomnak ingere!
Éjszak felé.

IV.

MÉRT NEM VAGYOK MADÁR.

Mért nem vagyok madár ,
Sólyomként légutas ?
Kinek nem mély a' völgy ,
Hegyorma nem magas ,

Ki szárnya' tollihoz
Kötvén a' perczeket ,
Föllengve röppen el
Miként a' képzelet :

De nékem menni kell
Át völgyön , át hegyen ,
Majd vissza , majd elé ,
Miként az út megyen.

Szerelmes utazó
Úgy is , ha távozik ,
Mint ólom olly nehéz
Kebellel utazik.

Az út 's a' szív' sulya
Késletnek útamon ,
Mikor jutok haza ,
Ha még csak távozom ?

GŐZHAJÓN.

I.

BÚCSÚT MONDTAM KEDVESIMNEK.

Búcsút mondtam kedvesimnek,
Búcsút gondjaimnak;
Fájdalom 's örömkönyűim
Csaknem összefolynak!

Mint madár könnyen repülnék
Szél 's hab' ellenébe;
Csak hogy egyik szárnyamon még
A' kalitka' lépe!

Lelkem, és a' gőz' hatalma
Mind előbbre tolna;
Csakhogy a' szív száz fonállal
Kötve honn ne volna!

Vissza vágyom és előre,
Kin- és kéjtusával;
Mind hiába, elragadt már,
'S visz hajóm magával!

II.

INGATAG HAJÓN LEBEGVE.

Ingatag hajón lebegve
Égnek, és víznek közötté,
Itt vagyok pár deszkaszálon
Én a' biztos föld' szülötte!

Hánykodó habok' honában
Nyugtát szívem nem találja;
Mint a' felkapott katángot
Hord a' vágyak' tétovája.

És kinyujtom mind a' két kart
'S nincsen a' kit megölelnék,
Messze tölem mind a' ketten,
Kiktől, és kikhöz eveznek:

Jobbom el nem éri már, kit
Honn hagyék, nőm és családom',
Még balommal el nem érem
Mellybe térek, ősi házom.

Olly nehéz, olly könnyű szívem,
Mintha égbe kéne szállnom,
Vagy le, mélyen elmerülve,
Sírom' a' mélyben találom.

AZ EMLÉKEZETHEZ.

Tégy vissza multom' bájkorába,
Tündér emlékezet!
Egy boldog óra' kéjszakába
Tégy vissza engemet!
Érezzem azt a' mondhatatlant,
Mit nem nevez szó, nem nevez lant,
'S csak a' kebelben ég, —
Kéjekben elmerülve
Legyek gyönyörben idvezülve,
Mi egykoron valék.

Legyen, mint volt, e' lángoló szív
 Hullámzó oczeán,
 Legyen, mint volt, olly tiszta olly hiv
 Az angyalékü lány,
 Lássam, miként szerelmi harc czal,
 Forró kebellet lángtüz arc czal,
 Félöntudatlanúl,
 Az első, tiszta csókkal,
 Remegve elhaló karokkal
 Esdő karomba hull.

'S ne légyen ég, ne föld köröttem,
 Mint akkor nem vala,
 Boritson mult-jövót fölöttem
 A' kéjnek fátyola,
 Mint a' midőn egymást karolva,
 Egymásba ketten átomolva,
 Egy lánggá forradánk,
 'S ajakra ajk tapadva,
 Lélek léleknek általadva
 Félistenek valánk.

Tégy vissza multom bájkorába,
 Tündér emlékezet!
 E' boldog óra' kéjszakába
 Tégy vissza engemet!
 De annyi lélekolvadással,
 Mint azt az izletvillanással,
 Érezte kebelem,
 Olly érzetelfogódva,
 Olly kéjgyönyörben ittasodva —
 'S te lésszesz istenem!

TAVASZI DALOK.

I.

A' TAVASZ' ELŐÉRTETE.

Pusztaságok' pusztasága!
 Nincs a' földnek még virága!
 Lombtalan áll a' berek,
 Vig madárka nem cseveg;
 'S mégis ah, mi érzet ez,
 A' mi bennem ébredez,
 'S mint egy édes sejtelem
 Végig rezgi kebelem?
 Szellem-csókok az,
 Ébredő tavasz!
 Oh e' bimbó-ezredek
 Nem soká kifejlenek!
 Ebből illatár fakad,
 Abból csörge ér szakad,
 Ez növény, az zöldfa-ág,
 Ez fűszál lesz, az virág,
 'S ez, melly itt van keblemen,
 Érezem,
 Ez — szerelemi dal lesz.

II.

A' SAJKÁS.

Tükrén a' nagy Dunának,
 Habok' ringásiban
 Tündér gyönyörvarázsban
 Egy zöld szigetke van.

Hívólag intnek fái,
Mint annyi hölgykezek,
Mellyek vidám örömré
Magukhoz intenek.

'S kormányt veszek kezembe,
Sajkám egy gyors evet,
Könnyen, vigan szökellve,
Felé, felé siet.

Föllöttem és alattam
Mosolygó ég vagyón
Két ég közöl, ki hinné?
Ki vágyik csolnakom.

A' zöld sziget' hűsében
Virúl az én egem,
A' föld' legszebb leánya
Ott köt fűzért nekem.

III,
SZABADRA.

A' tavaszkor fűbe fekszem,
Szívem nyitva áll;
Szembe, szívbe kénygyönyörnek
Illat-árja száll.

Ah, ki írja meg, mit érzek
Édességinél?
Szívem, mint a' megtelt himbó
Meghasadni fél.

Kéjvilág' örömvilága ,
Bájos tavasz !
Egy öröm van a' világon —
Elvezésed az !

IV.

EGY SZÉP ÁLOM.

Lágy, déli szellő
Volt ringatóm,
Méhdöngicselés
Elaltatóm.

Elszűnytam a' kéj'
Érzelmiben ,
Temetve fekvén
A' zöld fűben.

Tündéri álom
Kecsegtetett :
Egy szebb jövődő
Hazám felett.

Ajkamra csók szállt —
Fölérezék :
'S szerelmes hölgyem'
Karán valék.

RITORNELL.

Kertünk alatt egy vig patakcsa mégyen
Ott álltam én, ott ült ő gyermekével;
A' gyermek almát tartá kis kezében.

Igy ül Madonna kisdéd Jézusával
Mester Corregio' művészi vásznán,
'S a' gyermek így enyelg a' szent anyával.

De, mester! egyet képeden kihagytál!
Nem adva boldog férjet a' csoporthoz —
Rajzomban im a' boldog férj is ott áll.

HÁZI BOLDOGSÁG.

Arra már az ég' malasztlja
Itt a' földön áradott,
A' ki hölgyet nyert szívének,
'S szép hölgyétől magzatot.

Bár kunyhóban béken él ő
Kis körében boldogan,
Két őrangyal, több kinek kell?
Van körötte untalan.

Egyik a' hölgy, hű szívével,
Fogyhatatlan kéjzönn,
Másik a' vidor fűcska,
Minden órán új öröm.

Köztük egy félisten áll ő,
 Keble' szent érzelmivel,
 Sirni nem tud örömében, —
 Keble némán ünnepel.

Mert reá az ég' malasztja
 Már a' földön áradott,
 Angyalok közt él a' földön,
 Köztük azzá változott.

GAZDAG SZEGÉNYSÉG.

Szinaranyból fényes é k s z e r t
 Szántam hó nyakadra,
 Melly sok ékes hölgy közül fényt
 Vonna csak magadra;
 Ah de ékét ékszereknek
 Bírod önmagadban:
 Ritka szíved tündököltet
 Soknál gazdagabban.

Szép szövetből drága köntöst
 Szántam erre, néked,
 'S már örültem új szabása,
 Mint emeli éked;
 Ah de szebben nem ruházna
 India' kelméje,
 Mint ruház, emel ki lelked'
 Tiszta nőérénye.

Fris virágból szép bokréta,
 Annyi éke mellett,
 Mint diszítné ifjuságod'
 Hajnalában melled';
 Ah de rajta ápolod már
 A' legszebb virágot,
 Kis fiacskád' — 's benne 's véle
 Egy egész világot.

Hő keblemből ezt a' szívet
 Végre hát kitépem,
 Egy igaz-gyöngy' értékét tán
 Véle csak fölérem;
 Ah de szívem' is birod már,
 'S minden dobbanását —
 Illy szegény, és gazdag eggyütt!
 Vedd e' köny' hullását.

Költőd' lelke, érzelemnek,
 És dalnak bányája,
 Dalt merít ki szent mélyéből,
 Hogyha sorsa hánynya,
 Dalt, ha létöröm derül rá
 'S szép szemed' sugára —
 Akkor égő, ekkor édes
 Harmat hull arczára. —

SÁMSON GÖZÖSHEZ.

Ki mint a' bérczi sas,
 A' büszke léguszó,
 Hasítod a' habot,
 Hatalmas gözhajó!

Ki mint a' gondolat
Repülsz a' víz felett,
Utánad elhagyod
A' szálló felleget,

Ki messzeségeket
Nem ismersz útagon,
Kelettel nyugatot
Hordozva lánczodon :

Mi néked az idő?
Mi néked a' határ?
Nekem ma mégis ah
Röptöd csak mászva jár!

Oh mert ma őt hozod
Karomba, őt a' nőt,
Ki szümmel mint a' gyöngy
Házával összenőtt.

Ő véle elhozod
Szerelmünk' zálogit;
Kis lánykám' kék szemét,
Fiam' szós ajkait.

Kik nélkül életem
Léleknélküli test,
Sötét és puszta mint
Csillag nélkül az est.

Szívemnek temploma
Kipusztult omladék,
Mellyből az angyalok'
Serge kiköltözék.

AZ ANYA.

Mosolygva vette kis fiát
Az új szülő karára;
Keblére vitte onnan azt
Indulatának ára.

Keblében egy érzet vala,
Egyetlen egy magzatja,
'S örömtől ittas ajkait
Kis ajkin elcsattantja.

Látá az ég, 's örömkönye
Kicsordúl e' tünetre —
Oh mellyik a' két kép közül
Mélyebb művész ecsetre?

SÉTALOVAGLÁS.

Van öröm a' világon,
Sokféle 's számtalan;
Az urfinak lovával
Uj és uj kedve van!

Rajongva tapsol a' nép
Merész szökésinek,
Virágos ablakokból
Kísérik szép szemek.

Mi boldog ő, mig itt benn
Gondokban ülök én,
Kis házi bajaimba
Hazáméit szövén.

Egyszerre kis fiacskám
Bal térdemen terem,
Pajkoska kis kezével
Megfogja két kezem;

'S vágtatva nyargalózunk,
Szállunk és szökkenünk;
Az urfi hüszke ménje
Nem tenne fel velünk.

Gondjaim hová levének,
Szerette magzatom?
Hagyd járjon a' nagyságos
Mindennap uj lovon.

Hagyd nézze őt csodálva
A' kandi balga nép,
Intsen felé kaczerul
Tetszést ezernyi szép:

Nekünk a n y á d' könyűje,
Mellyel titkon kísér,
Egész világ' zajával
'S tetszésével föl-ér.

AZ ÖRÖMEK' ÖRÖME.

Mellettem ül szelíden,
Mellette' ülök én,
Ő homlokom' simítja,
Keblére dülök én.

Nem szólok, és nem szól ő
Mindketten hallgatunk,
Csak szűnk' verése mondja:
Mi boldogok vagyunk!

Lábunknál a' két gyermek,
Egy kis galambkapár,
Virág között a' fűben
Csevegve, játszva jár;

Lovával, ostorával
A' pajkosabb fiú;
Bábjával a' leányka
Félénken össze bú.

Az egyikből hazámnak
Én képezek egykoron
Egy szebb jövőre polgárt
Neked, te drága hon!

A' másikat szívének
Hő érzeménnyel
Jó honfiú' számára
Ő nevelendi fel.

HATTYU DAL.

Hó a' földön ,
Jég hid áll az éren ,
Napvilága
Gyászban jár az égen ;
Jég és hó közt
Nálam új tavasz van ,
Lomb 's virágok
Felvirágzásban :

Büszke rózsza ,
Hűség' violája ,
Cserlugasban
Árnyak' enyhe hája ,
Csörgedezve
Víg patakcsa benne ,
Mintha május'
Hajnalodta lenne.

Megcsalódik
Még is , hogyha volna ,
A' ki engem
Kertésznek gondolna ;
Mert a' kertész'
Téli növénye
Csak rabköltő'
Tompá képzeménye.

'S megcsalódik
Szinte , hogyha volna ,
A' ki engem
Költőnek gondolna ;
Mert a' költő'
Képzeletvilága
Csak üvegház'
Hervadó virága.

Szerelemnek
Bájló rózsája,
Vig patakesa,
Hűség' violája
Télen által
Egy helyütt teremnek :
Szent ölen a'
Házass szerelemnek.

SÍRVIRÁGOK.

I.

Kert áll a városon kívül,
Komor-sötét
Lehullt gyümölcs, lehullt virág
Benn szerteszét ;

Az életfárról hulltak ők,
Mert, oh a' fát,
Te bús enyészet' vad szele,
Szélyel dulád.

Ah! nekem is virult e' fán
Egy élet-ág,
'S az életágon egy gyümölcs,
Még csak virág ;

De rombolásaid között
Nem nézted őt,
Elvitted kérlelhetlenül
A' drága nőt!

És véle elvívéd a' szép,
A' szép szemet,
A' nőerény' sok kincsivel
Gazdag szívet.

Elvitted lelkét a' dusat
Képzelmivel,
A' lángtüzezt, tavaszvidort,
Örökre el!

Oh nincs e' kertben több virág
Illy szép 's derék,
Oh nincs e' földön mint enyém
Olly veszteség!

II.

Rövid hajnalpirulat
Volt életed,
Találkozásunk hosszú
Nem lehetett.

Az ég, ki lánya voltál,
'S kitől jövéél,
Nem hagyhatott sokáig
A' földinél.

És visszavitt magához,
Kegyetlenül
Kitépve szent szerelmem'
Öleltibül.

Oh hisz azért adott csak
Téged nekem,
Hogy a' kinek angyalba
Nem volt hitem,
Éltemben lássak egyet;
De birni őt
Nem hagyta, hogy büntesse
A' nem hívót.

III.

Veszték vásárfiát
Szerencsés társaim,
Érette csók remeg
Lánykátok' ajkain.

Veszték vásárfiát
Férjek, ti boldogok,
'S hitvestek' meglepett
Arczán öröm lobog.

Veszték vásárfiát
Apák ti édesek,
'S mennyit szök 's mint örül
Annak majd gyermektek.

Veszték vásárfiát
Én is kedvemre már,
Fiamra egyike,
Másika nőmre vár.

Az egyik sírkereszt,
A' másik sírirat,
Fátyol a' harmadik,
Takarni magamat.

IV.

Hullsz a' földre, langy eső,
Enyhe- csöndesen,
Mint a' szánat' szent könye
Hullsz olly melegen.

E' szikár föld, a' könyért
Régen epedett,
Szánatodra vágyva tár
Forró kebelet.

'S szánó könyed' zápora
Enyhet ad neki,
Keble' minden gyermekét
Létre kelti ki:

A' virágot, a' mezőt,
Völgye' ligetét,
A' kenyéradó kalászt,
'S szőlő-vesszejét.

Ah, csak egy virág marad
Benne hamvadó,
A' vidám világra már
Föl nem sarjadó!

Sem te, enyhe permeteg,
Sem könyüm' folyása
Földalatti sír alól
Hölgyem' ki nem ássa!

V.

Keblem virágtalan,
Halotti sirverem,
Benn hosszan-keskenyen
Koporsó a' szívem.

Kettős osztálya van;
Egyikben gyermekem,
Másikban nyúgoszik
Halovány hitvesem.

Imígy ögyelgek én
Egyedül szenvedő,
Ezernyi nép között
Egy élő — temető.

VI.

Lelkem' lelke, szívem szíve!
Mire kelle jutnod!
Deszkapárnán, sírfenéken
Illy magán aludnod!

Nincs eged, melly rád dertülne
Tiszta kék szemével,
Létrekeltő hajnalával,
Csillagezredével;

Nincs mosolygó rét körüléd
'S enyhe fák' magánya,
Mellybül kéljörömre keltne
Kerted' csattogánya;

À' ki álmaid' édesitné,
Véled alszik, ébred,
Nincs fiacskád oldaladnál,
Nincs szerette férjed;

Semmi, semmi sincs körüléd
Abból, mit szerettél,
Oh szerelmem' édes hölgye,
Oh be árva lettél!

VII.

Ha lehúny az ég' szerelme,
A' tündöklő napsugára,
Főn az ég, egy gyászos özvegy,
Felleget-fátyolt ölt magára:

Leborúl a' barna földre
Szívszakasztó bánatában;
'S harmat, a' bú' könnyje, látszik
Szép szemének csillagában;

Pedig! e' leáldozott nap
Holnap új életre serken,
Látni fogják újra egymást
Virradóra mind a' ketten!

De szívemnek tünde napja,
Hölgyem, a' forrón imádott,
Egyszer hunyt el és örökre,
A' midőn e' sírba szállott!

'S ha föltűn is drága képe,
Róla hajnal nem sugárzik;
Hunyt szemekkel, haloványan
Áll megint lehunytaig:

Új halállal hal naponként,
Bár halottan nyugszik régen,
Újra kél e' holt életre,
Hogy megint csak halva légyen.

Szűnj kesergni, kékszemű ég!
Hagyd a' sirást enmagamnak;
Ennyi kínok' ellenében
Te könnyűid nem folyhatnak!

VIII.

Meghalva volnál?
Örökre meg?
Ki üdve voltál
E' hő szűnek?

Ki úgy szerettéél,
Kit szereték,
Mint nőt e' földön
Nem senki még.

Meghalva volnál?
Oh nem hiszem?
E' gondolatnál
Megáll eszem!

Szivet cseréltünk
Mi egykoron ;
'S azóta szíved
Nálam vagyon.'

Mint máskor, érzem,
Él és dobog,
Szerelmi lánggal
Főnen lobog.

Mellyet sirodba
Temettenek, —
Az én szívem halt
Örökre meg !

IX.

Minden kebelnek van, hová ahítva
'S hő buzgalommal lép, egy szent helye,
Hol szíve' vágya szent imádkozás lesz,
'S az üdv cherubi csókot vált vele.

Szűm benned lelte föl, hová imádni
Gyermekekzséggel jára, templomát,
Mert oltárképül benne szíved állott,
'S imádtalak mint istenangyalát.

De ah, a' fényes templom összeomlott,
Temetve oltárképe föld alatt,
'S a' még utolsó oszlop is, reményem,
Egy kinos roppanással szétszakadt.

Elöntve fekszik szűm is a' romokban,
Egy lávaréteg rajt' a' gyöttelelem,
Melly évről évre bokrosabb 's keményebb,
Alóla ah föl sem vergődhetem.

A' földalatti szív szent vonzalommal
Bájoztatik a' földalattihoz;
'S ha néha lél is rést a' fölvilágra,
Csak sirvirág az, mit elébe hoz.

X.

Ki van terítve
Sötét-komor diszében
Az éj' felhője
Halott-gyászúl az égen.

Felleg- koporsó
Között a' holdsugára
Néz kriptamécsként
Hölgyem' sírlakára.

Körötte számmal
Miként halotti gyertyák
Csillagmilliárdok
A' pompagyászra gyujtvák.

Készen van ime
Temetkezésre minden!
Oh mért, oh mért nem
Visztek hát el innen?

A' síridalt is
Megirom enmagamra,
Csak vigyetek már
Végtére nyugalomra!

ODÁK, HYMNUSOK.

— ODÁK, HYMNUSOK —

A' MAGYAR DALNOKOKHOZ.

Dalra, dalnok, ősz vagy ifju,
A' ki dalhoz értesz,
'S lángzó kebled' templomában
Istent lakni érsz!

Énekeld, mint él szivedben,
Hölgyedet 's hazádat;
Szóbeszéd, hogy nincs kinek már
Mondanunk danákat!

Nem népekhez, nem korokhoz
Kötteték az ének,
A' dalisten' szent virányi
Mindig zöldelének.

'S míg a' szívben, míg a' völgyben
Víg erek susognak;
A' madárcák úgy a' költők
Énekelni fognak.

És ha sanda félszegesség
Lángodat kaczagja ;
Dalra dalt adj válaszul rá ,
Melly szíven ragadja !

És ha fentebb érezésre
Szíve nincs szegénynek ;
Szánd meg őt ; nem tompa kőnek
Szól a' szívded ének !

Mint madár száll 's zeng a' dalszó ,
Légi lebbenésben ,
'S visszahangzik hölgyek , ifjak'
Érező szívében.

Könnyü szellők zengeményét
Szárnyaikra rakják ,
'S merre szállnak, fű, virágon
A' világba hordják.

Dalra dalt hát, ősz vagy ifju ,
A' ki dalhoz értesz ,
Zengd szerelmed és hazádat ,
Mig velők kivérzesz !

KÖRÉNEK.

Hangos éljent szép hazánk
Szebb leányinak ,
Kik főnebben érzeni
Megtanultanak ,
Kiknek tiszta lelkiükön
Mint egy istenség ,
Szépre , jóra gyűladó
Szellemszikra ég.

Kar.

Szégyen, szégyen a' czifra bábra,
A' ki csak arcza' biborára,
A' ki csak a' csicsomára ügyel;
'S a' mi az ember' főbb adatja,
Azt kimivelni elmulatja,
A' szivet, olly nemes érzetivel!

* *

Éljen a' szűz, ki szívét
Rózsa éviben
Tisztán 's fedhetetlenül
Tartogatta fen;
Ki osztatlan lángival
Ott áll innepin,
Mint egy istenangyala
Híve' karjain.

Kar.

Szégyen, szégyen a' gyenge lényre,
Kit tova kap szeszélye, vére,
A' ki nem asszonya gerjeinek;
Játszik a' szívnek érzetével,
Játszani enged önszívével;
Rabja a' pillanat' édjeinek.

* *

Éljen a' nő, a' nemesb,
Ki férjéhez hív,
Háza oltár 's oltárán
Vestatúz a' szív,
Mellyből mint a' pelikán
Édes öveit,
Szerелеmmel élteti
Férje' gyermekeit.

K a r.

Szégyen, szégyen a' lenge nőre,
 A' kinek a' szerelem nem öre —
 Női magánya nem üdv, nem elég;
 A' ki legasszonyibb ágazatját,
 Gyermeke 's háza feletti gondját
 A' zaj' ölébe sülyesztheti még!

* *

*

Éljen minden honleány,
 Ki e' bús hazát,
 Mint szelíd repkény a' csert
 Hőn karolja át;
 Véle él és véle hal,
 Hogyha halni kell,
 És még haldokolva is
 Szép nyelvén lehell.

K a r :

Szégyen, szégyen a' korcs leányra,
 A' ki nem ismer a' hon' szavára,
 Nincs koszorúja malasztjaiért:
 Honja ne légyen e' nagy világon,
 Szóra rokon szavat ne halljon —
 Nincs koszorúnk a' honárulatért!

HAZÁM' BÚJA.

Hon , dicső hölgy , szép királyné,
 Olly nagy , olly szent a' kebelnek,
 Hő fohászim zsámolyodnál
 Ím , imádva esdekelnek !

Szép , dicső vagy és hatalmas
 Gyöngy 's arannyal ékszerezve ,
 Oldaladnál a' királyférj
 Mint a' nap , sugárözveve !

'S fájdalom van írva mégis
 Homlokodnak szűz havára ,
 Halvány arczod szenvedésnek
 Néma , csendes tört sugára.

Szép szemedből néha - néha
 Nagy nehéz csep' gyöngye serked ,
 Mintha mély neheztelésnek
 Súlya nyomná drága kebled.

Nem vagyunk-e hűk eléggé ?
 Vagy szegény a' szív' szerelme ?
 Nem tiéd-e minden érzet —
 Nem tiéd-e minden elme ?

Te vagy a' gyermek' imája ,
 Te az ifju' lángolása ,
 Te a' hölgynek érzeménye ,
 Te az aggnak végfohásza.

És a' férfi' őrfigyelme
 Véled alszik , véled ébred ,
 Szent nevednek hallatára
 Szíve dobban , lelke éled.

Hon, dicső hölgy, szép királyné,
 Olly nagy, olly szent a' kebelnek,
 Hő fohászim zsámolyodnál
 Búd' okáért esdekelnek!

'S a' minő szent a' minő nagy
 'S óriási hő szerelmünk:
 Búborodat felderíteni
 Óriásokká leendünk:

Kérd, 's kitépi mind, fejenként,
 Vérző keble' hű barátját;
 Tompa néma fájdalommal
 Néked adja egy magzatját;

'S a' ki minden volt szivének,
 Szive' hölgyét, örüléssel;
 'S a' javak' legfőbb malasztját,
 Életét, kéjérezéssel!

'S föl! magasra, föl! lobogva
 Oltárodra szökken vére!
 Üdvöd és virágozásod
 Egyedüli tette' bére! "

Igy imád, így sír a' dalnok,
 Keble égvén, szive fáján,
 Néma éjjél' sátorában
 Rákos' ősi hantin állván.

És minek szó és minek lant
 Hangot adni képtelen még,
 Mint a' gyémánt föld' ölében
 Drága tisztán könnyüén ég.

És a' szent hölgy, egy istenné,
 Méltósága' föntségében,
 'S földi mégis, mint anyának,
 Köny remegve szép szemében,

A' sirót egy néma csókkal
Felszorítja két karára,
Arcza' gyászán áttör a' kedv,
Mint borún a' nap' sugára.

Ah de kedve mint a' csillám,
Megszületve, már' enyészik,
A' ború felvonja gyászát,
Régi sebe újra vérzik.

„Egyenként, igen, szerettek!
Ah de együtt szétoszoltok;
Magzatok, míg így gyötörtök,
Nem lehet az anya boldog.“

CANTATE.

Férfiak' kara.

Keskeny a' való' határa,
Keljetek föl, képzetek!
Ideálok' bájhonából
Éneket teremtetek!
Lenge, lebke szárnyad éljen,
Üdvözlégy, phantasia!
Rózsafelhőd' bájülében
Él az énekek' fia!

Hölgyek' kara.

Keljetek föl, érzemények!
Éneket teremteni,

A' kebelnek ömledésit
 Forró dalba önteni!
 Melly az embert boldogítja,
 Légy dicsőítve, érezet!
 Csak, ha költőt láng borítja,
 Szólni ajkát szív tanítja,
 Költhet mester-éneket.

Férfiak' kara.

Légbe vész phantasiánk,
 Könnyü röpte' lengzetével!

Hölgyek' kara.

Mint dobog, mint ég a' láng!
 Elborít ah hév tüzével!

A' kritikus.

Képzemények, érzemények,
 Mind meg annyi bábalak;
 Ész az ember' égi része,
 Más egyébe földsalak.
 Érted, érted küzködésünk,
 Légy dicsőítve, fényes ész!
 Szent világod a' vezérünk,
 Nélküled minden merényünk
 Ködborúként széteyész.

Férfiak' kara.

Jaj, az ész repülni tiltja,
 És a' képzelet kihal!

Hölgyek' kara.

Jaj, a' lángot mind eloltja,
 Megfagy a' szív és a' dal!

A' művész.

Lánggal égjen mindig a' szív,
Mérd ki, ész, ösvényedet,
Ideálok' bájhonába
Szállj el, ábránd képzelet!
Én a' mester, összekötlek,
Engemet kövessetek;
Ízlés nélkül nincs művészet
A' szabályost és a' szépet
Ihletem mutatja meg!

Mind a' két kar.

Üdv nekünk, kezét fog észszel
A' repülő képzemény!
Összeforrtak: izlésével
Mérsékült az érzemény!

A' geniusz.

Forrjatok össze
Négy elemek,
Lelkem övezze
Éneketek!
'S e' csókból ömöljön az isteni dal,
A' mester' örökdiszű hangjaival.

Mind:

E' csókból ömöljön az isteni dal,
A' mester' örökdiszű hangjaival.

A' TERMÉSZETHEZ!

Zöldellő ligetek' báj susogásiban
Pázsit-szönyegeken lejtéd el a' tavaszt,
Lépésedre virág kél,
'S csörgedező patakok fakadnak.

A' hegy' lombkoszorús órmain éltető
Szellőt 's zengedező szárnyasokat nevelsz;
A' völgy' békemagányán
Sárga kalász koszorúzza földet.

Mindütt tiszta öröm' osztogatója vagy;
Gyöngyöt sírsz a' bibor hajnal' egerül, és
Csillag- 's holddal aranyozd
A' komor éj' szomorú homályát.

Érzem bájaidat, szívemet eltelék!
Oh hagyj, édes anyám, csüggeni kebleden,
Mint anyjának ölen csügg
A' rebegő flu' szent szerelme.

'S a' völgy' békelakán lészen az én tanyám,
A' hegy' lombkoszorús órmai templomom,
'S ott én gyermeked a' pap,
Áldozok: áldalak és imádlak!

A' TÜNEMÉNY.

Andalgva járék illatos árnyakon
Csörgő pataknak lágy susogása közt,
Fürtimben enyhe szárnyütéssel
A' hűvös est' szele ringva játszott.

Keblem kitérult, lelkem a' képzelet'
Vitorlaszárnyán égbe emelkedék,
Majd a' tünődés' méla karján
Mélyre az érzelem-oczeánnak

Arjába süllyedt.. Éberem álltam-e,
Vagy édes álom volt-e ez égi kép?
Bahér övedzé szöke fűrtét,
Könnyü kezével ezüst koboznak

Pengette hűrját, mellyre megéledett
Fű és virág, melly a' tunya sziklaköt,
Magasztos érzeményre költé,
'S a' rohanó vadat ámulattal

Megállni kiszté. Nem tudom, ő ki volt,
Tudom csak azt, és érzem, érzem:
Nélküle nincs e' földön élet,
Nincs az olümpokon üdvezülés.

'S mint a' futó árny kergeti a' napot,
Mint szomju szarvas vágyja az ér' vizét;
Üzöm nyomát a' szent tünetnek,
Szomjazom isteni zengeményét.

De ah, nyomára nem viszen a' liget,
Hangját a' szellők' szárnyai kergetik!
Meddig nyulik még bújdosásom?
Tartson örökre — utána szállok!

A' HAJNALHOZ.

Üdvözve tőlem, reggeli harmatok'
Szép anyja, hajnal! és megimádva légy,
Itt e' virágos kis gypágyon,
Zöld lugasomnak alatta ülvén.

Te, mint egy isten, jössz diadalmasan,
Kezedben a' fény' rózsaszövétnéke,
Sarkára gyujtod a' futó éjt,
Melly szakadozva lehull előtted.

'S mindig fölebb hágsz a' magas ég' ivén,
Könný mosolygás játszadoz ajkidon,
Szemed körül néz a' tetőkön,
'S látod örömmel a' nagy világot

Örömben úszni — 's mert az örömnék is,
Mint a' keservnek, kéje a' sirhatás,
Sírván fakadsz a' kéjgyönyörtől,
'S könyeid áldva peregnék a' föld'

Szomjú szívére, áldva a' sziklai
Fenyvek' ridegben senyveteg ágira,
Áldáshozólag a' fűszálra,
Melly alacsonta a' völgyben ingad.

Ki ad nekem szint festeni képedet?
Ki ad nekem szűt érzeni könyedet?
Oh hagyj e' kép előtt lehullnom,
Hagyd e' könyükbe könnyüm vegyülni!

A' MAGYAR KÖLTŐ.

Horácznak Auguszt, Róma' dicséretes
Fejedelme vont fényt homloka' tájira,
És a' kegyelt költő dicsében
Meggdalolá fejedelme' tettét;

'S csodálva hallá a' capitolium,
A' kék Tiberis lantja' nagy énekét,
'S a' hét halom viszhangot adva
Szerte veré az egész világra.

Fejedelmi fénykört nem keres én dalom:
Ingó 's mulandó a' fejedelmi kegy,
A' büszke trónok' fénye villám,
Melly ha ragyog, vakít avvagy öldös.

A' csöndes erdők' illatos árnyai
Nekem 's dalomnak a' capitolium,
A' fejdelem, kit meg dicsőjtek,
'S a' ki' magas kegye megdicsőit,

Te vagy, dicső hon! négy folyamid között,
A' hármaz örmon te lobogód nekem
A' béke' napján büszkeségem,
Lelkesítöm a' borúk' zajában.

Magyar dalosnak istene egy vagyon,
'S ez istenén kül lantja nem istenit
Embert, ki ember, — de honáért
Szive' piros közepét kimetszi,

'S végső lehelltét dalba nyögelli ki,
Halmára nem kér párosi oszlopot,
Nevének éltet is csak akkor,
Ha fia hű vala e' hazának.

ELŐRE.

Tél 's enyészet dül a' magyar hazában!
 Mint az éh farkas felüvölt a' fölszél,
 'S rá hegy és rá völgy csikorogva pusztúl,
 Huh, be hideg van!

Künn az ős Gellért' tetejét halotti
 Szemfödélképen fuvatag borítja;
 Kertem' aljában az ezüst patakcsa
 Jéghidat öltött.

Holt a' természet, hogy ereiben a' nedv
 Megfagyott? Nem nem! míg a' honfi dalnok'
 Férfi mellében ki nem alszik a' láng:
 Nincsen enyészet!

Fel, vigan, társak, honi dalt fülemnek!
 Honfi érzelmet, de ne túlcsapongót,
 Tiszta keblemnek 's szerető karomba
 Honfi leánykát:

'S zúghat éjszaknak szele, dülhat a' tél,
 Rá hegy és rá völgy csikorogva renghet,
 Keblem' árjával egy egész világot
 Fölmelegítek.

Lágy, szelíd, édes legyen a' magyar dal,
 Ha szerelmet zeng, legyen ömledékeny
 Mint pataksörgés, epedékeny-édes
 Mint csalogányé.

De, ha honjához mer emelni szókat
 Férfi lélekkel, ne nyögelve zengjen,
 Elsírók multját e' hazának immár
 Ah sok ezerszer!

A' cselekvésnek kora tünt nekünk fel!
Tenni a' jelszó, szeretett barátim!
A' tavasz megjö mezeinkre 's minket
Alva találjon?

FELHÍVÁS.

Mikor szabad hát már a' magyarnak is
Könnyű vigalmat szöni borúihoz,
Csak ő-e tiltva a' jelennek
Örömeit kebelére zárni?

Föl, férfiak! föl, ifjak, örökre föl!
'S te hőbb, te fönnebb keblű magyar leány!
Van, van nekünk is min örülni,
Bár özön a' baj, a' bú fölöttünk.

Ragadd kezedbe dalnokid' énekít,
Olvasd szivedbe a' szerelem- 's hazát!
'S te ifju, szépre nagyra gyúló,
A' nagy apák' idejét beszéld el.

Mint vítanak, mint győztenek, elbeszéld!
Mint vesztek el, mint hulltak el a' honért;
Zordon, borongó volt e' kor, de
Félegiből hasadott ki mostunk.

Beszéld el Árpád' isteni harczait,
Kálmán' világos szelleme műveit,
'S Lajost a' dúst, Mátyást az igazt,
'S ősz Hayadyt, kora 's honja' szentét.

Beszéld el egy bús de magasult idő'
 Álomriasztó harczai' bajnokit,
 Beszéld el, e' harcz mint lön a' bék'
 Emberiség 's haladás' szüléje.

Beszédeidbe szódd be a' népet is,
 Melly nyolcz siralmas századon át együtt
 Vérzett ez ügyben a' nemessel,
 De vele nem felezett maiglan...

Mi az? megint köny mindegyitek' szemén?
 Oh nem lehet hát, nem lehet el könyű
 Nélkül vigalmunk? ősi átkunk:
 Sírva örülni, 's örülve sirni.

SZÉCHENYI ISTVÁN.

Ki látta sűrű, felleges éj után
 Tündér diszében jöni a' tűz napot,
 Mint törtet át, mint gyöz az éjen,
 Mint derül égi világ utána?

A' század' hősét látta az — isteni
 Szövétnekével jöni egünk fölé,
 'S küzködve a' pangó tömegnek
 Üzni szemérül a' lelki álmot.

Illyet ha lát a' tűzkebelű dalos,
 Felé röpülnek istenes álmai,
 Kevély örömmel néz reá föl —
 Lelke magast, nagyot ég teremtni.

És im, hevebben nyúl a' hurok közé,
Lantján az ének, melyet előcsala,
Mégvi a' dalmok Graeciával,
'S istenihez magasítja hősét.

Ki rak, ki rak most párosi oszlopot,
'S lármás granitból isteni templomot
A' vérre szomjas vad tyránnak?
Nézd az idő, oda néz 's kaczagja.

Szent elmeéllel látja előre az
Öröknek évét, és rom, utálatos
Rom lésszesz, így mennydörg, te templom,
És te szobormű 's te büszke oszlop!

De nemzetének angyala lenni, a'
Békés hazát békében emelni fel,
Az érdem, az dücs, az kívánja
A' Ganyméd' poharát az égben!

Mi hát enyésző templomokat minek
Raknánk, öröklést tartani nem tudó
Silány kövekből? mi dicsőítve,
Hű unokák unokákra hagyván,

Tiszteljük a' hőst, a' ki hivatva lön
Meghághatatlan bérzfokok' élein
Az égbe menni, 's nemzetének
A' haladás' kapuit kitárni.

És ime szétfut éjjeled, oh hazám!
Látják a' jobbak, 's mennek a' fény után!
Feltűn az égre a' tűzoszlop,
Melly vezetője lön Izraelnek.

És látja Árpád 's a' Hetumogerek,
Nyolcz századoknak hosszú tusáiból
A' régi népet újra élni,
Régi erőben az új vezérlőt.

És látja vészes álma után a' hon,
 'S bahért lebegtet sasrepülésnek...
 'S a' dalnok, a' ki tengerérzést
 'S lelkesedést nyere isteneitől,

A' dalnok álljon itt egyedül hideg?
 Oh mást, egészen mást bizonyít e' szív,
 Mást e' kigyúló kéj' könnyűje,
 Melly szemiből kobozára reszket.

Magyar dalosnak lelke 's hazája mint
 Kagyulóval a' gyöngy együve nőttnek,
 Ki az, ki megtilthatja néki,
 Hogy vele bűt, vele kéjt együtt sir?

AZ ÚJ GUTENBERG.

Nem Franklin, a' böles,
 Nem ő vevé ki
 Istén' kezéből
 A' mennykövet;
 A' mainzi polgár
 Ragadta azt ki,
 Midőn az első
 Betűt faragván,
 A' veszteg írást
 Szétrakhatónak
 Hirdette ki: —
 'S évezred óta
 Hordott igáját
 Gigász kezekkel
 Szélyelszakítván,
 Sajtója által
 Emancipálta
 A' szellemet.

'S tudjátok , 's tudja minden ,
 Ki büszke röpteit
 Követte , hogy betűje
 Legyőzve a' sötétség'
 Óriási szörnyeit ,
 Meghozta földflának ,
 Mit tőle Édenével
 Az isten elveve ;
 Meghozta földflának ,
 Szent fáját a' tudásnak ,
 Meghozta Gutenberg !
 'S az ember , a' kinek
 Illy jótevője volt ;
 A' kor , mellynek dísze ,
 A' hon , mellynek fia ,
 És büszkesége volt ,
 Mit tettek a' dicsőnek ?
 Az ember , mint szokása
 Mióta 's meddig ember ,
 A' jótevőt ,
 A' kor' diszt ,
 A' hon' fiát
 Hálátlanul feledte ,
 Gunyolta 's megvetette.

De ő , a' művész ,
 Az öntudatnak
 Szent ihletével
 Haladt előre ,
 'S mellyet dicsően
 Meggyűjta immár ,
 Szövetnekével
 Csüggedtlenül világított ,
 Mig égi lángja
 A' vak tudatlanságnak ,
 A' rémek' országának
 Eloltá éjjelét ;
 'S felhozta a' tudásnak ,
 A' lelki tisztulásnak ,
 Pirosló reggelét.

'S az ember, ime,
 Négy századon túl
 Ősei' bűnét
 'S ősei' bűnében
 Jótéteményit
 A' nagy művésznek
 Elismeri!
 'S magasztos érzetében,
 Örömkönyűs szemekkel
 A' Rajna' partin
 Szobort emel porának,
 Szintugy diszül nevének,
 Mint ősei' szégyenének,
 A' mívelt maradék.

A' mívelt maradék?
 'S mívelt-e hát
 E' maradék?
 Im, mig a' Rajna'
 Partján az írás'
 Megváltójának
 Négy század éves
 Napját dicsőjti:
 A' Karpatoknak
 Áldott honában
 Új phönix ébred
 A' nagy vívónak
 Szent hamvaiból,
 Nem, mint előde,
 A' veszteg írást,
 De vakmeréssel
 Magát a' sajtót
 Emancipálni
 Igérkező!

'S az ember, kérditek,
 A' kor, mellynek disze,
 A' hon, mellynek fia,
 Mit tesznek a' dicsőnek?
 Az — önteherrel

Vonszolja vissza
A' büszke szállót
Anyag körébe
Fen-röptiből ;
Ez — elfelejti ,
Hogy a' nagy eszme
Nem egy hazának
Kicsiny körére ,
De egy egész
Kor és világra
Fog hintni fényt ,
'S kicsinykedése
Szűk mérüjével
Latulja , mit
Az égi szellem
Örök korokra
Bizton terem.

De szűk köréből
Az égi eszme'
Villámsugára
Magash 's magashra
Repülni fog ,
Repülni nemcsak
A' Kárpatoknak
'S az égi Lomnicz'
Föllegcsucsáig ;
De messze onnan
A' tér világnak
Egyik szögétől
A' másikig.
Hirdetve fennen
Kliegl' nevét.
Hirdetve-áldva
Az embereknek
Új jótévőjét ,
A' kor' diszét ,
Hazája 's nemzetének
Dicső fiát.

K É T H Á Z.

I.

VÖRÖSMARTY.

Elrejtve szem- 's világtól
 Áll a' kicsinyke ház,
 Körében és kivüle
 Nagy némaság tanyáz ;

Nem tudja , mennyi elme ,
 Nem tudja hány kebel
 Mulat naponként rajta ,
 Hö gerjedelmivel.

Eljö a' szende szép hold ,
 Benéz az ablakon ,
 Miként ha aggva kérdné :
 „Az ifju hol vagyon ?“

A' megdalolt virágok ,
 A' tűnő fellegek ,
 A' kis patak , mind kérdik :
 „Hová lett a' gyerek ?“

Délnek szelid völgyéből
 Eljö a' szép leány ,
 „Búját , baját kisírni
 Itt rejtezik talán !“

De rejtve szem- 's világtól
 Áll a' kicsinyke ház ,
 Körében és kivüle
 Nagy némaság tanyáz ,

A' gyermek ifjúvá lett,
Az ifju férfivá,
A' férfi két hazában
Tündöklő csillaggá.

'S h a z á r a s ü t v i l á g a ,
E g é s z n e m z e t f e l e t t ,
H ő s é r ü l e l d a l o l v á n
A' legszebb éneket.

II.

KISFALUDY KÁROLY.

Még áll a' ház, az ősi lak,
Mint állt sok év előtt,
Midőn az első bölcsődal
Ringatta volt el őt.

'S nem költözött azóta ki
Falai közül a' dal;
Együve folyt, együve nőtt
A' gyermek' álmival.

'S most a' borostyán' lombja, mely
Dallójának virul,
Az ősi lakra átnyulik
A' sir' határirúl.

'S az életet, mit benne nyert,
A' költő egykoron,
Kamattal kapja tőle meg
Az ősi ház, a' hon!

MEGYERI.

Szép, tisztos és szent a' költő' pályája,
 Dal és öröm leng ihlett ajkain;
 Biborfelhő között hasad koránya,
 Virág és illat sarjad utjain.
 Az égbe száll, 's lehozza tünde fényét,
 'S a' szép szivárvány' tarka képeit;
 A' sirba száll, 's kihozza bajnok ösét,
 'S a' hős' tettét, 's a' lány' szerelmeit.

De szebb 's nagyobb ezerszer a' színészé;
 A' költő képet ad: ő életet;
 'S mit az dalolt: ő színe' csarnokáról
 Tettben mutatja a' művészetet.
 'S még a' ki úgy érez, miként te érzesz,
 Ki, mint te, úgy terem, fest és beszél:
 O hidd el abban a' költő' eszménye
 Kétszer fűzért nyer, 's kétszer szebben él.

Mosolygó csermely vagy, melly a' virágot
 'S a' kék eget visszadva tükrözi;
 Vihar vagy a' düh' fergetegzajában,
 Melly a' világot megreszkdetteti;
 'S ott lágy korány pirul fel lelkeinkre,
 Itt elborúl az ég és éjbe vész;
 'S mindenki vallja: bár nevesen, sirjon,
 Megyeri mindig 's mindenütt művész.

Kevély reád, — óh tedd, hogy az maradjon —
 Kevély reád mindedig ős Budánk,
 És ős Budában édes enyhelyet nyert,
 Vándor, de már nem árva Thaliánk,
 'S mester buvárnak vall sziv' tengerében,
 Ki ismered legmélyebb rejtekit,
 'S abból kedved szerint hozod szemünkre
 A' vig öröm' vagy a' bú' gyöngyeit.

LENDVAYNÉ.

Kevés kegyencze válik Thaliának,
 Sokkal kevésb a' választott művész,
 Kinek ihlést a' Grátiák adának, —
 Mert hosszú a' művészet és nehéz:
 Te gyöngy vagy a' választottak között,
 Tündér, a' földre égből költözött.

A' geniusnak legmagasb iránya,
 A' szép 's való volt, melly után menél,
 A' szív, művész törekvésd' bányája, —
 'S mik ezren nem levének, az levél:
 A' szíven, e' százhúru hangszeren,
 Magas játékok mesterré teszen.

Ha szenvedőnek szívrázó gyötrelmét
 Adod, szemünkben hév könnyű remeg;
 Ha rózsakedvben úszik játszi elméd,
 Körötted egy kedvtenger a' tömeg;
 'S mint a' varázshot által illetett,
 A' mint kívánod, könyez vagy nevet.

Tündér, bizonynal az, vagy e' hazának;
 Ki illy hatalmas, az nem földi lény,
 Annak ihlést a' Grátiák adának,
 Hivattatása nem mulandó fény;
 Az, vagy művész a' művészek között,
 Vagy tündér, földre égből költözött. —

MOZART' EMLÉKE.

1841. dec. 5-kén.

Gyászünnepet tart e' nap a' zenészet,
 Emlékezetnek szent, nagy ünnepét,
 'S a' gyászesetnek ma félszázadával
 Zokogva sirja régi könyűjét,
 Mert vesztesége, melly e' nap találta:
 A' legnagyobb mesternek volt halála.

Mozart nem egy hazának volt polgára,
 Az istenszakra, melly ihlette át,
 Mint üstökös fény a' nagy ég' ivéről
 Egy félvilágra szórta sugarát,
 Bájos zenéje' tündérvesszejével
 Istent és embert tölte égi kéjjel.

'S hallá az Úr e' hangot ő egéből:
 „Illy hangra, szólt, ember nem érdemes;
 E' hang a' Cherub 's Szerafok' körében
 Az égi sphaerák' zengeménye lesz!“
 'S intett kezével a' lét' szellemének,
 Hozná el a' mestert örök égének.

De hogy dicső legyen, melly elkísérje
 Az égi honba, a' hang, mesterét,
 Önnön kezével kelle önmagának
 Megirni a' nagy, a' szent gyászzenét,
 Hogy a' mihez földön nem éle ember:
 Önnön magának zengéné a' mester.

'S megirta Mozart a' zenék' zenéjét,
 Magasztos, ihlett, égi szózaton,
 A' lét 's halál, üdv 's kárhozat tusában
 Esdő, megadó, küzdő hangokon.
 Keblét csodás kéj 's fájdalom dagasztja,
 Kéj 's kinkönyűtől ázik arczulatja.

És mint a' messze tói hattyu, bájos
Tündéri dalba önti vég lehet,
Beléfáradva félisten művébe,
Éltével végzi a' szent gyászzenét,
Hogy a' mihez földön nem éle ember;
Önnön magának zengené a' mester.

Önnön magának zengné requiemjét,
A' földi búcsú' békeénekét,
Mindegyik hangjában a' Megváltónak
Hangozva vissza szent ígérétét:
„Legyen békesség a' földön 's az égen,
És a' holtak nyugodjanak békében.“

A' RÉSZVÉT' GYÖNGYE.

Teremtve volt az első boldog ember:
Érette, hitte, boltosúl az ég,
Érette zeng madár és zúg a' tenger;
Mert merre látott, 's messze, messze még,
Ő volt királya térnek és tetőnek.

Kéj nyílt az alvónak 's az ébredőnek,
'S ah! mégis ónsuly ülte napjait;
Csókját a' fájdalom nem nyomta rája,
Az élet' egyszínű sugárait
Még nem töré meg a' könnyű' prismája, —
's tengett szegény a' dús öröm' körében,
Mint az esőtlen rét sugár' hevében.

Látá az Úr —

'S egy könyvet ejt a' szánandó felett.
A' részvét' gyöngye volt, mint a' kelet'
Sugára fényes, mint a' balzsam enyhes :
És napsugár- 's balzsamnál enyhesebben
A' szűnyadó' sebes szivére cseppen.

'S az ember ébred tündér álmiból,
Kéblében egy új érzélem honol .
Öröm nem, és nem bán, egy bájközép,
Melly tépve csókol 's csókolózva tép :
Egy tiszta, szent forrás tolúl szemébe,
Első könyűje omladott ölébe.

A' köny örökre megmaradt neki;
Mint enyhe permeteg fakad szeméből,
Midőn siratja való kedvesét,
Fájdalma' tengerét ez űzi szét,
Vigasztalását ebben önti ki,
Ha csillagát letépik báj egéből.

De mélyen a' szív' belsején maradt
Az égi gyöngy, mint tisztán - isteni;
Az földi érzeten ki nem fakad!
Csak istenit ha képes érzeni,
Mint egykor isten érze ő felette,
Csillog ki, léte' legszebb pályabére,
A' részvét' gyöngye, szivéből szemére.

KARDAL, A' SZERELEMRŐL.

Első.

Ifju hajnal' rózsalángja
Kél az éjféli' fellegére,
Szép tavasznak hő sugára
A' viharzó tél' jegére:
A' halál és elmulandás
Len a' földön, fen az égen
Élet- és virágozással
Van vigasztaló cserében.

Második.

Csak az ember' kebelének
Virit egyszer ifjusága;
Második tavaszt nem ismer
Szerelemnek szűz virága.

Kar.

Föl! szeretni, lányok, ifjak,
Föl, szeretni hát.
Míg tavasz mosolyg körülünk,
'S tiszta lángban tiszta szívünk
Égi elvet ad.

Első.

Mért a' napnak biborozva
Aldozik le szép sugára?
Mert a' tenger, ő szerelme,
Hús habokban csókra várja;
'S újra biborban miért kel,
Létörömmel kebelében?
Mert, új létre ébredetten,
Új szerelmi csókra mégyen.

Má s o d i k.

Csak az ember' kebelének
Nincs az égtől e' kegyelme;
Mind örökre halva él ő,
Ha leáldozik szerelme.

K a r.

Föl! szeretni, lányok, ifjak,
Föl, szeretni hát.
Míg tavasz mosolyg körülünk,
'S tiszta lángban tiszta szívünk
Égi élvét ad.

E l s ő.

Adjatok hát kebletekben,
Adjatok helyt szerelemnek;
Bárha boldog, bárha kínos,
Szent malaszt az a' kebelnek.
A' ki boldog, örömeiből
Fűz rózsákat homlokára;
Szenvedőnek szívsebéből
Kél az enyhület' sugára.
Ő, csak ő boldogtalan, ki
Nem szeret 's kit nem szeretnek;
Ott áll mint a' tompa szikla
Közte sűrű rengetegnek:
Néki hajnal' szép sugára
Kéjgyönyört nem hint szívére,
Csendes éj csillagpalástot
Nem terít tündéres égre;
Csillag-, fény- 's varázssavesztett
Néki a' színtelen élet,
'S ő egy eltépett virágszál
Soha, soha föl nem éled!

Második.

Mert az ember' kebelének
Nincs az égtől más kegyelme :
Mint a' szív , hogy holdogítsa —
És a' szívnek , mint : szerelme.

Kar.

Föl, szeretni, lányok, ifjak,
Föl szeretni hát!
Míg tavasz mosolyg körülünk,
'S tiszta lángban tiszta szívünk
Égi élvét ad.

HYMNUS.

Karpatoktól Adriáig
Zengjen a' közének,
'S veszszenek, kik ellenállnak
Forró zengzetének!

Karpatoktól Adriáig
Egy zenét akarnak:
Adjon Isten szebb jövőt az
Ébredő magyarnak.

Szebb jövőndöt mint a' mult volt,
Jobbat a' jelennél;
Szebb jövőről régen él egy
Szent hit e' nemzetnél.

Adjon néki hirt, hatalmat
A' kivitt csatákra;
Nyűgodalmat, de dicsőet,
Annyi belvítákra.

Légyen egység a' királynak
'S nemzetnek közötté;
Egyiránt mondják az áldást
Papjai fölötté.

Védje törvény a' parasztot
Ura' ellenében,
És az ur' jogát a' jobbjágy
Tartsa épségében;

És mint vére egy anyának
Hitben és reményben,
Legyen egy a' szétszakadt nép
Nyelvben, érzeményben.

'S lészen áldás' fénykörében
A' magyar' hazája
Századokról' századokra
Egység' oczeánja.

E' hitért élünk halunk mint
Őseink halának,
'S általadjuk gyermekinknek
'S gyermekink' magvának.

'S ivadékról ivadékra
Nem szününk remélni:
Kárpatoktól Ádriáig
Hogy magyar fog élni!

Kárpatoktól Ádriáig
Zengjen hát az ének:
Adjon isten szebb jövőndöt
Árpád' nemzetének!

EPIGRAMMÁK.

— EPIGRAMMÁK —

AJÁNlás.

Vedd e' virágkosarat, lánykám; a' kis csemetékben,
Mint epigrammokban, mézre, tövisre találsz;
Vedd mint rózsákat, vedd mint epigrammokat ámbár:
Csak nekem a' kosarat vissza, leányka, ne küld.

K O R K É P E K.

UNIO.

Hogy Magyarországgal legyen egygyé a' rokon Erdély,
A' jobbaknak idők' óta imája vala.
Kétkedtek-e még? a' szívárvány teljesedést int;
Itt gróf Széchenyiben, ott Telekinkben ölel.

ÖRÖKVÁLTSÁG.

Zápolya szólt: „Örökös jobbágyság 's rabnyüg a'
pórnak!”
'S ölte lön a' szellem, ölte maradt az ipar.
Kölcséy szólt: „Váltság 's örökös föld!” 's szár-
nyakat ölte
A' nyugözött szellem 's létre virál az ipar.

1514: 14 és 1840: 7 TÖRV. CZIKK.

Már a' teremő mennydörgé: ,véres veritékkel
 Kell sanyarú földből szerzened a' kenyeret.
 'S a' földhöz ragadott ember véres veritékkel
 Megszántván földét megkeresé kenyerét.
 Zápolya messzebb ment; földét elvetette 's „uradnak
 Kell — mondotta — paraszt, szerzened a' kenye-
 ret!“
 Zápolya meghamisítá törvényével az írást;
 Ősi jelentését vissza helyezte **Deák**.

KOSSÚTH.

Hogy népét Aegyptusból kivezesse: sötétség
 Kellett Mózesnek, mint ki osonni akart.
 Te fátyát emelél, hogy eloszlatnád a' sötétet,
 'S nyílt pályán nyíltan törsz seregeddel elő.
 Tán az ígéret' földből ez zárta ki Mózeset;
 Tán Kossúthnak ezért nyílt meg egy új Jeriko.

BEZERÉDY ISTVÁN.

Béla király' kincsét Tolnában századok óta
 Ássa, kutatja mesés hittél a' balga csoport;
 'S nem veszi észre, hogy a' kincset Bezerédy' szí-
 vében
 Rég meglelte nekik a' megye, rég a' haza.
 Földbe való, melyből jön az ércz; arany énnem a'
 rény,
 És ha szilárd gyémánt, hazafi' szíve legyen.

MARIA

würtembergi herczegasszony' halálára.

Téged hanga kísért, katonák és pompa sirodba,
Mint a' herczegi nőt, mint a' királyi leányt;
Mint az ecset 's vésű' művésze, Maria, ki kísért?
Fájdalmas részvét 's Músa-karával Apoll.
Arról a' lapíró tudósított; hallgata erről:
Póri szemével nem látta az égieket!

AZ IGAZSÁG' SÍRJA.

A' ki ezen sirban fekszem, vagyok égi igazság,
Még mielőtt születék, zsarnokul eltemetett.
Könnyekkel ne füröszd, ha ki erre jövendesz, a'
halmot;
Arczodon ott a' nap, itt a' por eliszsza könnyűd.
Ásót végy! 's mielőtt a' föld nem kérges egészen,
Bonts ki erőszakkal a' kit erőszak elölt.

WILD

bécsi udvari dalszínész' magyar éneklésére a' pesti német
színházban 1833.

Vendégszóra szokott a' fül szavaidban, oh mester!
Mihleted a' vendégszóban is elragadott.
Mielünkhez szólott a' mestert látni művében;
Mia' mi mi szívhez szólt, az — magyar éneke volt.

Ú T I K É P E K.

I.

BUDAPEST.

Érdekes, ékes kép! melly a' komoly őszhaju hajdant
 'S a' vig arczu jelent vásznodon egybeszővöd.
 Ott fejedelmi Budát, a' polgár Pestet emitten;
 Abban régi dicsünk, ebben egy ifju világ.
 'S mégis testvérek? „vérek“ viszhangzik az echó,
 'S a' tetemes Gellért rá „Budapestet“ üvölt.

II.

ÚTI-JELENET.

Dél vagyon, a' fáradt gyeplős abrakra nyerítez,
 'S füstölgő kémény híjja az útasokat.
 'S csendül az „üdvözlég“, „födözetlen fejjel a' pór áll,
 És födözetlennel udvaron a' fogadás.
 Az komolyan 's ahitattal amott megimádja az istent;
 Ez hajlongva, szegény, embereket süvegel.

III.

TORNÁBAN.

Nyájasan intesz alá, szép ég, a' tiszta falúra,
 Melly mint hattusereg áll deli sorban elem;
 Gazdagok a' telkek, nevet a' rét' füve 's fűvéről
 Jöllakozott csordák bögik a' hálaimát.
 Minden kellemetes, mindent lát a' kereső szem.
 Ah csak az édes hont nem lelem emberi közt.

IV.

TENGELICZ.

Tégedet, oh nyájas kastély, e' bíbor eresztel,
 'S e' téres kertet 's e' kicsi templomot itt,
 Tégedet egy szép hajnalban mosolygva teremtet
 Istennéd 's ragyogó harmatot hinte reád.
 'S monda: „virágozzál“ és ime virágzol azóta:
 Harmati frís díszben hajnali kellem övez.
 Fen tágas termeknek ölén gondokkal az ős úr,
 Közjával virraszt 's a' haza' gondjaival.
 Gondja közé mosolygva tekint a' falrul a' bájkép,
 Mint egy arany sűgár szép napok' emlékből.
 Ott ül a' fa alatt a' szép anya, gyermeke keblén,
 Keble fölött a' férj csendes örömbe vegyül.

V.

MOHÁCS.

Visz habot a' Duna, víz siető hullámot, elomlót
 Szüntelen és mégis, 's szüntelen itt maradót.
 Lebke hajók uszkálnak alá föl, 's lebke hajókon
 A' nyers kormányzó nyers evezőkre riad;
 Partja fölött pedig élet iparban a' városi népség
 Éli a' pillanatot, gyűjti jelenje' javát.
 Csak maga bús az utas, maga néz a' hajdan' ölébe,
 És a' büszke papot látja 's a' nemzeti sirt.

VI.

A' PUSZTA.

Messze terül a' sík ; a' vándor kelepelőnek ,
 Egy két pajta alig ál pihenésre helyet.
 Szendén hajlik az est a' csendes földre 's piruló
 Arczain édesen elcsattan az alkonyi csók ;
 Lenge szelek kelnek , suhogó szárnyakkal enyelgők ,
 Hüteni keble' tüzét , ringani álma fölött ,
 'S im a' nyugonni menőnek viszfényébe merülten
 Rét , avar és kóró rózsaozönben uszík.
 Tünj el , phantom , ez édeni táj , nem tája honomnak !
 Kamcsatkának ölen virul-e rózsza tavasz ?
 Oh igen , e' kunyhó , e' szalmatetővel , ez ágas ,
 'S e' zsiros kalap itt , szittyai puszta — tiéd !

VII.

A' GRAEFENBERGI SZOBORRA.

Melly diadalt jelez e' szobor itt ? melly hőst ez orosz-
 lán ?
 A' víz' győzelmét , 's Prieszniszet , a' vízi hőst.
 Ő a' tekintetlen forrást csoda polczra emelte ,
 'S az kivivá önnön 's mestere' diadalát.
 Őt egy bortermő országnak gyermeki látván ,
 Tették lábailhoz e' diadalmi himet.

S Z E R E L E M.

SZÉP, SZEBB, LEGSZEBB.

Szép vagy, lányka, ha ostromlód' sok himü szavára
 Kis fejedet rázván azt feleled neki: nem.
 Szebb, ha zavarba hozott; legszebb mikor édes epedve
 Gyenge pirúlással mondani merted: igen.

SZÉP REGGEL.

Reggeledett, lánykám zsalyujához lopva suhantam,
 Lesve tekinté szemem nyílt nyoszolyája felé.
 'S íme keletkezik ő! paplanját most löki félre,
 'S tiszta, piczin lábát a' padozatra szegi.
 Lányka, ne öltözz' még! festőt hozok, írja le vásznán,
 Tengeri ágyából mint kel a' reggeli nap.

ABLAKOK KÖZTI HID.

Ablakom a' rózsás ablakba irányosan átnéz,
 'S köztem 's közte hidat a' szerelem maga vert.
 Nénike meglátá 's szaporán őrtálla hidunkra;
 'S ah most, gondolatom, csak maga az mehet át.

VÁMHIDON:

Félve 's alig lépel, titok ült szemeidbe, gyanús vagy,
 Mondd szá, botorkáló éjjeli pille, ki vagy?
 „Gondolat, eltiltott szeretők' postája vagyok haj!
 Hívseget viszek át, 's jelszavam a' szerelem.“

ÉN ÉS A' FESTŐ.

Igy ült, így nézett, haja így folyt hat-
 tyu nyakára,
 Ekkora 's ilyen az orr, ilyen a' haj-
 nalajak.
 Fesd hát már! „De hogyan?“ Hogyan! oh szent
 Adrastan!
 'S mint láttam, mint ült, újra megújra adom.
 Hasztalan! egy vonatocska sem az! Hogy festhet
 igy ember.
 'S im, oda szökken Amor: „tégedet ért csak
 a' nyíl.“

A' HAJADON.

Két magzatja feküdt kórágyn az édes anyának,
 „Válassz!“ szolt a' halál „egyike köztök
 enyém!“
 'S én mentem hajadon; velem egy holtat nyere
 sirom:
 Ő vele két éltet férje 's az édes anya.

MELÁNIAHOZ.

A' ki hitetlenül elhagyván, megcsalta szerelmed,
 Emlényt ültetél a' gonosz ifunak.
 És odahoztad az ér' osepjét, hogy véle megöntözd,
 Nem tudván, hogy elébb már szemed harmatozott.
 'S most a' virág' hervadtán sírsz? Oh lány, a' könnyűnek
 Esseje áldásnak esseje nem lehetett.

AZ ELBÜVÖLT LANT.

Tarkán és vegyesen folyt lantomról a' dalárja
 'S érte nekem koszorút, szöghaju lányka kötél;
 Egyszínűen zeng most 's egyoldalun a' lekötött lant,
 Mindig tégedet és mindig a' bájoskoszorút.

TILTOTT SZERELEM.

Fenragyogott a' hold; a' hársernyőben ülék én;
 Keblemen a' deli lány kis feje fennyugodott.
 Üdvömn e'ltelvén karját karaimba szorítám,
 'S ajkamról heven a' csók ajakára repült.
 Lábdobaj hallatszik... „Jaj anyám“ — susog a' meg-
 ijedt lány —
 És futok, és az anya'szitka nyomomba felelem.

LÁNYKÁMHOZ.

Szépre, magasra gyulaszt a' hir' pálmája, leánya,
'S a' későkori név' dija mi szép jutalom;
Ösztönözőbb nekem az, mikor óhajtásim' egéből
Mint ragyogó csillag, te mosolyogsz le reám.

A' HITEHAGYOTT.

**Párduczos eldődim napimádók voltanak; engem
Csillagimádóvá tettek égi szemeid.**

A' KEDVESHEZ.

Szép szemed az, lánykám, mellynek tüze engem el-
éget,
Mellyben tévelygek, kellemed a' labyrinth.
Ah! ki az, a' ki utat nyithat nekem e' labyrinthból?
Kellemed, oh lánykám, 's mennyei szép szemed az.

EGY ERDEI SIR FELETT.

Messze az erdők közt, riadó hegy-sornak alatta
 Állt ridegen 's egyedül völgye az ifunak,
 Ott nyöge éveken át fogamat nélküli szerelmet,
 És vele versre nyögött ágon az árva galamb;
 A' bu előmlé szíven 's lánggá lön, melly megemészte,
 Mert a' jéghideg hölgy' csókja nem oltogató.

BIZTOS SZERELEM.

Meg ne ügyeld, oh árulatos hold, meg ne ügyeld a'
 Megtiltott szerelem' titkai' őrlugasát!
 Éj, te ne hallj minket, hamarább zúgj, téjhabu cser-
 mely, —
 Tiszta erénynek elég biztosa a' szerelem.

SZERELMI LEVÉL.

Lopva repülj, kis vers, ablakján lopva repülj be,
 Mondd: szerelem küldött, mondd: te vagy a'
 szerelem,
 Lopva repülj, hogy senki magán kül meg ne találjon,
 Senki ne tudja meg, hogy Helvila — esküszegő.

EMLÉKJEI.EK.

Fürtkoszorút adsz válóul, hollónyi sötétet,
 Hogy szekrénykémnek emlékihez letegyem.
 Elteszem, hol régibb rózsádnak romjai vannak,
 Mellyet vonzalmad' tiszta jeléül adál.
 'S im, vonzalmadnak jele hervad; megmarad épen
 Hitlenségednek záloga, fürtkoszorúd.

A' CSÓK.

Csókot, lányka! de édeset adj, — adj, kedvesem, égőt;
 Adj nekem a' millyet félve lop a' szerelem:
 Nem mer merni, osonni se' tud, de kipattan az érzés,
 'S édesem im 's tüzesen csattan az ittas ajak.

SZENTHELY.

Állj meg, utas! szent hely, hova léptél, e' viruló föld,
 Itt a' pázsiton egy barna leányka feküdt;
 Itt nyugtak piczi lábai, itt tele karjai, és itt
 Lány szél játszadozék szöghaja' szálaival.
 Ő maga elment már, de örökké szent marad a' hely;
 Hitlen lábokkal nem szabad érni nyomát.

KEDVES CSALÓDÁS.

Kertem alatt csörgő patak omlik lány susogással,
 Benne hűs estenként hattyu fürödni szokott.
 Egykor elhessegetém, elszállt az, 's íme mögüle
 Nymphai lepledben, lányka, te állasz elő!

A' SZÉP VIRÁG.

Májusi napsugarak nevelék kertemben a' rózsát,
 'S hajnali hűs harmat 's alkonyi lenge lebel.
 Sem here pillangó nem enyelgett még levelével,
 Sem mézéből nem szürcsöle még soha méh.
 Ah de vihar kele 's eltépé. Mari ült ecsetemnek;
 És a' ritka virág visszateremtve vala.

SZÉPSÉG ÉS ERŐ.

Lány hullámaiban szép látni a' szépnéki ígésző
 Bájait, oh némben! termeted' ékeiben.
 Szép de nem elragadó. Küprist Párisa csodálta;
 A' sisakos Pallast apja 's a' fényes olymp.

A' KOSARÁT VIVŐ USZKÁR ALÁ.

Jelképed hűség, de kosárkád' képe lemondás,
 Jó uszkár, viszed-e vagy hozod a' kosarat?
 „Hű szerető nem küld kosarat; hűtlen szeretőtől
 Hű eb a' gyászkosarat gyászos uramnak hozom.“

A' LEPKE.

Gyenge virágrul a' méh megszédte a' hüblai mézet,
 'S a' menydörgőnek szobra kövére raká;
 Részemet én eltékozlám. A' nagy istenek' atyja
 Áldást monda reá, rám nehez átkozatot.
 'S szomjan ügyelgek szét im azóta virágra virágról;
 Nem csapodárság az, — kín a' mi engem így üz!

EGY ŐSZI ESTÉN.

Főlséges gyönyöröridben elolvad az érzet, o szép est!
 És melegebben kezd verni az árva kebel.
 Ah de csak ablakon át bájolsz, künn vissza lök a' fagy!
 Mért mindenben o, mért látom a' jég szívü lányt?

AZ AJÁNDÉK.

Küldne kis emlénykét, rózsákat küldne szerelmem,
 Mint magad olly szépet, mint magad olly virulót.
 És te megöntözvén ablak patkádra kitennéd,
 Diszül az ablaknak, énnekem emlekemül.
 De a' virág hamar hervadozó... Hervadjon! a' hű szív
 Hűség' záloginak elteszi romjait is.

POSTASÍP.

Csendes az éj, ébren magam ülök néma lakomban,
 'S a' lak alatt szomorún sípol a' postalegény.
 Posta! reményem volt egykor sípod; ah de te hoztad
 Válónkat: sípod most temetői harang.

CSALÓDÁS.

Láujjszükve menék, félig vala nyitva az ajtó,
 A' divánon ül ő, 's egy idegennel enyelg.
 Hah! a' hittagadó! 's bérontok... A' lányka elem jő:
 „Bátyám jött haza a' francia háboruból.“

HÁZAS REPLICA.

Asszony.

Anygialok ők, mindnyájan azok, míg nem köti Hymen;
 Ördögök, a' mint a' lányka megadta magát.

Férj.

Angyialok, oh igen ám, mert mennyet ígér a' leányka.
 'S ez ha pokollá lesz, bün-e, ha ördög a' férj?

EGY HAJKOSZORÚRA.

E' koszorút szerető ifjú' keze tette le itten ,
 Kedves ereklýeül kedvese' fürteiből ;
 Senki gonosz kézzel hozzá közelíteni ne merjen :
 Szent az , a' mit szerető hű szeretőnek adott

A' MAGYAR LEÁNY.

Lányka , repül az idő , vele elröpül a' kor , az élet ,
 Vissza se néz többé gyors haladása között ,
 Csókot , lányka . . . 's a' lány megfordul a' balga fiúhoz :
 „Honfi leány' csókját honfiu szedheti csak.“

DRÁGA GYÜRÜ.

Egy gyűrűben viseled ten fűrtödet és az atyádét ,
 Így az ez üstöt együtt hordozod és az a r a n y t .
 De a' mi még becsesebb ennél a' csinoska gyűrűben ,
 A' ragyogó gyémánt , Mária , ten hajad az !

A' BOLDOG FÉRJ.

Boldog a' férfi , kinek , mikor érző szívet adának ,
 Egy szerető hölgyet adtanak istenei ,
 A' kinek ajka' szelíd mosolyából lássa naponként
 'S tudja , hogy a' szív csak érte ver , érte dobog.
 Hullj kebelére , oh hullj költődnek , a' nem koszorúsnak ,
 'S lássa , ki nem boldog , mennyire az vagyok én.

A' HÍV ARCZKÉP.

„Laura! találva van ő! melly kellem, melly kecs
alakján!
Nézd a' rózsaaajak szóra feselni akar!“
Igy én. „Szólni akar?“ mond a' férj, 's mint az
üzött őz
Lába futásnak ered 's futva bedugja fülét.

EGY SELYEM CZIPŐRE.

Láttalak a' lábkán', az ezer közt legpiczi lábon,
Hív szeretőjéhez így simul a' szerető.
Vége van a' táncznak, 's ime itt fetrengesz a' porban!
Lábain új czipre mint a' szíven új szerető.

IGAZMONDÁS.

Szólj ha igazt érzesz, szólj rágott hangokat; a' szó
Sokra deríti dücsöt, sokra terite homályt.

ESKÜ.

Esküszöm és te nevensz. „Hát mit?“ Szent mindig
az eskü.
„Virtusod adja szavát néki hódolva hiszek.“

A' SZERETŐ ANYA.

Olly szép, olly fiatal 's olly boldog az élet ölében,
Mondd, hogyan és miokért jössz ide ifju anya?
„Kis fiamat temeték ez anyátlan sírba, oh vándor,
'S én ápolni jövék őtet e' hantok alá.“

EGY MENYASSZONY' SÍRKÖVÉRE.

Síromon a' ki megállsz, holtaknak látogatója,
'S rajta virág szálat lengeni látsz a' fűben;
Tudd meg, alatta is az, kit e' hant föld a' szende

leánya

Élt mint él a' virág, elhala mint a' virág:
Felnyilt, illatozott 's elenyészett, még
mielőtte

Hű férjnek kebelén díszkoszorú lehetett.
Mink ugyan elsírjuk könnyeinket utána, de őt az
Úr' keze angyali közt szebb koszorúba foná.

SÍRVERS.

E' violát, ez elárvultat nézd síromon, oh lány!
'S e' szomorúfüzet e' mint magam hervatagot.
Érted vesztém el így, de ne légy átkozva porómtól:
Élve te gyűlöltél, halva megengedek én.

A' BOLDOGÍTÓ.

Hervadozó tavaszom boldogság nélkül enyészik,
Föllegek oltják el a' napot én egemen,
Mert nincs a' ki szeret. Mint csillag jön fel az égen,
Tünsz fel, leánya, te szép, hullsz karaimba, te jó!
'S hervadozó tavaszom mint tündérszóra feléled,
'S a' boru' fellegeit váltja fel aeoszi fény.

ROMÁNCZÁK ÉS BALLADÁK.

AZ UJ TROUBADOUR.

Volnék szent éltű pap,
Vagy ájtatos barát,
Szűn nélkül áldanám
Oltárom gyámolát,
Hogy asszonyt 's szép leányt
Teremte szent kegye,
'S őket kivétlenül
Szehbnél szebbé tegye.

Volnék vitéz huszár,
Negédes és hamis,
Asszonyt és szép leányt
Imádnék akkor is:
Hevemben kedvökért
Még vért is ontanék,
'S hért vitézségemért
Csókokban váltanék.

Volnék gazdag király:
Országom' szépei
Lennének trónusom'
Tündöklő ékei;
Bányákat tartanék
Számukra számosan,
'S ah lenne szép ruha,
Gyémánt, gyöngy és arany!

De sem pap, sem király,
Sem bajnok nem vagyok,
Egy hő szíven kívül
Egyébbel nem bírok;
Szabad vidám fiú
Magyar dalnok levén
Hazámért, hölgyemért
Éneklek, élek én.

Éneklek harczot is,
Vitézlő őseket,
Élmult időkön át
Forró szerelmeket,
'S dalban dicsőítem
A' szende szép szemet;
A' lábkát, melly alig
Lebeg a' föld felett.

Hálomat így szövi
Szívemre ön kezem,
'S selyembogár gyanánt
Hálómban benveszem;
De én mindannyiszor
Új létre serkenek,
A' hányszor ős hazát
'S szép asszonyt zenghetek.

EMELKA.

All búsán Emelka
Gellért' tetején,
Elnéz a' Dunának
Sík, szöke vizén.

Dunába leszórja,
Melly fődte haját,
A' rozmarin-ágot,
A' szüz ibolyát:

„Nyeld ezt is utána,
Ha őt lenyeléd;
Virág ne díszitse
A' holtak' hívét!”

Mért sir a' Dunánál
Keserves anya?
Olly tépve miért van
Nagy, barna haja?

Habháton előtte,
A' szöke Dunán
Egy rozmarin úszik,
'S az árva leány.

A' VÁRÓ LEÁNY.

Hősére várt a' lány,
Várt rája évekig;
Nem jött a' várt vitéz —
De ellen érkezik.

„Hősödre vársz-e, lány?‘
Igy szól a' gyors követ.
„Hűtlen lett hősöd ah
Híven, híven feled!‘

De visszaszól a' lány:
„Nem az, követ, nem az!
Ő hűtlen nem lehet;
Az eskü szent 's igaz!“

És szólna többet is;
De bong a' barna föld,
Kard villog 's lobogó,
Piros, fehér és zöld.

'S kard- 's lándzsálárma közt
Kiált egy ifju hős:
„Az eskü szent 's igaz,
Leányka, légy erős!“

Szól és csatára száll —
Diadal harsadoz,
'S hősének karja közt
A' lányka vigadoz:

„Ki őrzéd, 's lángzani
Hagyád hűségemet,
Oh szívek' istene!
Mint áldasz engemet!“

A' KÉT HOLLÓ.

Bükágon éjsötéten
Holló vagyon,
Ül társa, ellenében
A' szirt fokon.

Bükágról szól a' holló:
„Én éhezem,
Mi lesz ma, barna rabló,
Éledelem?”

„S a' barna társ a' szirtou
Károgva szólt:
„Vitéz van ott az örmon,
Halvány és holt.

Párútközetben hullt el,
Nincs fegyvere,
Mellette solyma nyögdel,
És hív ebe,

De Zille, nője, távol
A' hűtelen,
Új férj' karába' tánczol
Dás termeken.”

„S csattogja társa, szárnyát:
„Ez kell nekem!
Solymát te üzd, kutyáját
Én elverem!”

És szállt a' két dögéhes,
 Károgva szállt,
 'S a' holt vitézen édes
 Tápot talált,

Mig Zille, nője, távol
 A' hűtelen
 Uj férj' karába' tánczol
 Dús termeken.

BALASSA.

Ifju! mért e' köny szemedben?
 Mért e' bú, melly öldökel?
 A' ki védett életedben,
 Tán apád vesztetted el?
 „Él apám, 's hogy megsirassa,
 Nem talált okot Balassa.“

Tán barátod volt bizott 's hív,
 És hitetlen elhagyott?
 Ah, e' földön nincs meleg szív!
 Ifjú! mind kidobogott!
 „Bír szívem egy hív baráttal,
 'S él hitem, hogy szíve nem csal.“

Hát a' lyánka' kék szeméből
 Vélted ég mosolyga rád,
 'S érzéketlen jégszívéből
 Tél havazza rád fagyát?
 „Kék szeméből kedvesemnek
 Nékem üdv és kéj teremnek.“

Furcsa! és megfoghatatlan!
 Búnyú kincs 's te könnyezel!
 „Mi neked megfoghatatlan,
 Nem nekem, te hűlt kebel!
 Nézd e' pusztaság' hazáját,
 És megérted bús Balassát.“

A' DALNOK' HATÁRA.

A' szent földről jött a' dalnok,
 Dalnok együtt és vitéz;
 Nincs határa merre mégyen,
 Honja nincs a' merre néz.

„Meddig tart még búdosásom?
 Nincs-e nékem nyughelyem?
 Nem adott sírt harcizásom,
 Életet nem éneke.“

Most kiharsan a' harangszó,
 Búgva csendes estelőt,
 'S völgyre völgyről elkanyargó
 Útba inti a' menőt.

A' viruló hegy' tövében
 Olly regényes házacsok;
 Mindeniknek réte, kerte,
 Ág harangláb 's ágasok;

Ágasokhoz bögve, bégve
 Marha és juhnyáj üget;
 Kunyhájába jámbor arczezal
 Munkavégzett nép siet;

Minden olly szép, olly beintő!

Szebb, beintőbb a' leány,

Melly epedve föltekintő

Est-imát mond ablakán.

Hárfájába nyúl a' dalmok;

Szent imává lesz dala,

Buzgó, benső, hátatелjes:

„Idvezlégy Úr-angyala!

Elvezettél a' határra,

Föltaláltam pontomat, —

Szerelemnek oltárára

Ím, függesztem lantomat.“

EMMA.

Szépen, mint rózsaláng

Az ég' azur falán,

Evezve jött a' lány,

Kis, lebke csolnakán;

„Mi vonja e' kebelt

Feléd, te szép vidék!

Mért vágyam év óta

Csak és csak érted ég?“

Vidékben egy virág

Olly kedves, olly vidám,

Mint első fénysugár

Kelő reg' hajnalán,

'S olly lány lesz a' leány
A' szép virág körül,
Ártatlan gerjein
Ég és a' föld örül.

De mint enyelg 's örül,
Eljő a' fürgeteg,
Nagyot hasít égén,
A' föld is megremeg:
Part parttól távozik,
Ez jobb- az balra mén,
'S az égen fen maga
Elalszik a' remény!

„Ez vont a' hát szivem'
Feléd, te szép vidék?
Év óta vágyakat
Feléd ezért vivék?”
Nagy búsán szól a' lány, —
Többé nem is remél:
Az eltépett szüben
Csak a' hív' képe él.

HARCZBAN HALDOKLÓ MAGYAR.

Folyj ki, foly ki vérem,
Múlj el életem!
A' hazáért halni
Szép halál nekem!

Nagy 's kemény volt a' harc ,
 Vért kívánt 's halált ,
 Vérré , áldozatra
 Engemet talált ;

Ah , de édes a' vér
 'S e' halál nekem :
 A' magyar hazáé
 Lett a' győzelem !

Győzedelme magvat
 Fog teremni még ,
 Téged , szent szabadság
 'S boldog egyesség !

Legdicsőbb jutalmam
 Ez leszen nekem ,
 Folyj ki hát , folyj vérem ,
 'S múltj el életem !

HALÁSZLEÁNY.

Kiment a' lányka kis tavára ,
 A' szöke fürtü Habilán ;
 „Fel, fel , halacska ! fel horogra ,
 Mi kedved ott a' tó' alán ?“

Arany halat fogott a' lányka ;
 „Eressz anyámhoz , oh eressz !“
 Sír a' halacska — mond a' lányka :
 „Ne sírj , anyád a' lányka lesz.“

Tovább, tovább sír a' halacska:
„Eressz el engem, hagyd megyek
Édes hugomhoz.” — Mond a' lányka:
Hugod helyett hugod leszek.”

„Vár sírva nyögve kedvesem rám,
Eressz hozzája, oh eressz!”
„Menj, mond a' lányka, kis szerelmes,
Ha van szerelmed, el ne vessz!”

Még sokszor elment kis tavára
A' szöke fürtű Habilán,
'S a' halra gondolt 's kedvesére —
'S egy könyecsep ült szemcsillagán.

AZ ELVÁLTOZOTT LANT.

Dalolt a' lantos őskort,
'S nagyítottú hőseket;
De kö maradt szavára
Hazája és siket.

'S leszaggatá bujában
Lantjának húrjait,
Leült a' rengetegben
Elásni daljait:

„Itt függj e' csonka-bükkön,
Dal nélkül, árva lant!
Mig lelkemet kisírja
E' bús szem itt alatt.”

'S gyorsabb leszen könyétől
A' fölzavart patak,
És füvek és virágok
Könyétől áztanak.

De lopva jő a' lányka,
És hűrt a' lantra von;
Utána déli szellő
Elpeng a' hűrokon.

Hall és hall a' kesergő;
A' hang öröme int, —
'S míg rád tekint, oh lányka,
A' dalnok, él megint!

Él, és vidám dalában
Élet 's öröm vagyon,
'S az elpirúlt leányka,
Kit hív ölébe von!

A' SÍR.

Sötét éjben sötétén
Egy halvány ifju állt,
Fölötte vész az égen,
Alatta sír terült.

„Ki vagy te, sírok' öre?
Alattad melly sír ez?”
„Tekints e' puszta kőre,
Megmondja, mit fedez:

Mi kincsem volt 's világom
E' nagy világ' ölén,
Legkedvesebb barátom
Itt nyugszik, — a' remény!

'S halmára lehevertem,
'S halmán itt hervadok,
A' temető lett kertem,
'S kertésze én vagyok."

És mint a' köre nézek,
'S az írást olvasom,
Nagy borzadalmat érzek,
Remeg minden tagom:

A' sir' sötét ürében
Szívemre ismerek;
'S a' sirás' szemében
Saját könnyüm remeg.

A' SZERETŐK.

Kertben kitárta kelyhét,
Kis parti rózsaszál,
Szellőcse jó nyugatról,
'S epedve rája száll;
'S míg egymást átkarolva
Hévül az érzelem,
Föléled kebleikben
Az édes szerelem.

Majd gondtalan szeszélylyel
A' lányka kertbe mén :
„Ne szenvedj itt a' szélben ,
Keblemre tűzlek én ! “
,Hagyj engem itt a' szélnek ,
Hagyd meg szerelmemet ;
Kebled fölött nem élek ,
Fájdalmam eltemet ! “

De csintalan szeszélylyel
A' lányka szóba vág :
„Keblemre , kis virágka !
Hagyd lásson a' világ ! “
'S hajol 's piczinyke ujjal
Letépi szűtlenül ;
A' nyugti gyenge szellő
Bujában elrepül.

'S megvirrad és a' rózsa
Leányka' kebelén
Hullatni kezdi kelyhét ,
Gyötrelme' érzetén ;
'S nem vigadt a' világon ,
Nem többé kedvesén ,
Ki forгатaggá válván
Tengerbe fúlt szegény.

ROMÁNCZA A' KIRÁLYFIRÓL.

A' királyfi hős ligetben
Kis patak felett,
Andalogva , a' habokba
Mélyen elmeredt.

A' habokból vízfeneokról
Lányka, mint az ég,
Mint a' hattyu hófehéren,
Játszva feltűnék.

Karcsu teste liljomozva,
Arcza rózsa volt,
Hónyakára bontakozva
Barna fürte folyt.

„Szép királyfi, hűs habokba
Szállj alá velem,
Hűs hab-árban lágy ölébe
Vár a' szerelem.“

Szép királyfi' arcza lángol,
Szíve vágy és ver.
„Bátoré a' győzelemdíj,
Jer, királyfi, jer!“

És habot fog és halacszkát,
Meg tovább lebeg,
'S gyenge habbal mossa vállát,
Hi és enyeleg.

És alább száll a' királyfi
'S mind alábbra száll;
Nem lát örvényt, nem hall orkánt
Lányka' hanginál.

„Szép királyfi hűs habokba
Mért jövel velem?
Csába látszat, játszi kép a'
Nympa szerelem.“

Szól a' csába csalfa tündér
'S átkarolja őt!
Nincs, oh nincs, ki mentni tudná
A' vakonhívót!

KIS MADÁR.

Pintyőke kis madár
Lánykától megszökött,
Ugrál, repül, nevet,
A' kerti fák fölött.
„Várj várj! megfoglak én!”
Szól a' lány, 's érte mén.

Pintyőke kis madár
Csak ugrál, csak nevet;
Lánykának kis keze
Csak űz, csak hesseget, —
'S pintyőke 's lányka száll;
Vadász megettük áll.

Vadász kegyetlenül
Leejti kis madárt;
Szép lányka könnyezi
A' szörnyü, szörnyü kárt!
„Ne sirj, oh szép alak,
Hogy megbántottalak!”

„Rosz vagy, kegyetlen is,
Meg nem bocsáthatok, —
Zokogva szól a' lány,
Madárt hol kaphatok?”
„Madárrá válom én;
Szeress, oh égi lény!”

'S a' lányka föltekint:
„Madárnak nagy lehetsz;
Inkább szeretlek így,
A' mint vagy, ha szeretsz!”
'S vadásznak hő karán
Olvadva csügg a' lány.

ÚJ-ÉVI AJÁNDÉK.

Tündér leszáll a' földre minden évvel,
 A' népnek üdvöt osztogatni kész, —
 Bőség-szarút emel mindkét kezével,
 Szeméből létöröm' malasztja néz,
 'S a' nép esengő szóval jár elébe:
 „Kit vesz közülök áradó kegyébe?”

'S bőségszarúját a' tündér kiönti,
 Özönnel árad mindenütt malaszt;
 Ezt kincs, amazt új hivatal köszönti;
 Más kéjvirágot, más babért szakaszt,
 'S a' mint vannak, 's kegyében részesülnek:
 Oltárkövére hálaadva gyűlnek.

Ott a' malasztot esdezők' körében
 Sováron a' költő is föltekint, —
 Boldogság' vágya van könnyűs szemében;
 „Csak én maradtam díjtalan megint?
 Csak én küzdéseimnek nincs-e ára?”
 Illy bánatos panasz jön ajakára.

És rózsatrónjáról leszól a' tündér:
 „A' kincs dalok' jutalma nem lehet!
 Érzés világod szebb jutalmakat kér, —
 Öleld, miért égsz, szent szerelmedet!”
 'S kit a' költő olly régimádvá kére,
 A' barna lányka lett új-évi bére.

A' PÁSZTOR.

Ködben borong az éjfé,
Nincs égnek csillaga;
Gyászhalmon hó 's viharban
A' pásztor ül maga.

Sötét kalap fejében
Mélyen szemére hull,
Van barna bot kezében,
Könyökkel ráhajul;

'S előtte mintha búját
Megosztaná ebe,
Némán és fejlehaltva
Dül a' sír' fölibe.

,Gyászhalmon hó 's viharban,
Oh pásztor mért busúlsz?
Éjfé borong az égen, —
Mért lakba nem vonulsz?'

Búsan viszonz a' pásztor:
,,Nincs terhesebb vihar,
Mint az, melly e' kebelben
Csendet, szívet zavar!'

És a' halmot mutatja,
Melly zárja kedvesét,
'S halom fölött a' fejfát,
Melly örzi tetemét.

ÖZIKE.

Volt énnekem egykor egy őzikém,
Legelve találtam az érem;
Még most is örülök a' mint felém
Simúla szegényke szelíden.

Ő volt örömöm nekem egyedül,
Csak ő maga kedves előttem,
És síma nyakára szerelmemül
Egy kék szalagot kötöttem.

Mezőre legelni kivittem őt,
Itatni kivittem az érre,
'S az ér is örült, ha ivá vizét,
A' rét csalogatta fűvére.

„Halld, ifjú, birtokos úr vagyok!”
'S kincsével az úr kínálgat.
„Nem, kincses úr, arra nem áhitok:
Kincs nékem e' kellemes állat.”

Drágán aranyozva, de göggel is,
A' czifra királyfi belépett:
„Halld, pénzt is adok, flu, földet is!”
„Hagyd nékem az őzfit, a' szépet.”

Utána kökényszemű lány jöve,
Vigadni, mulatni az érre,
„Milly kellemes állat ez őzike!”
'S leszögzi szemét a' mezőre.

„Vidd, angyal, oh vidd el az őzikét;
Nem kérve is a' te sajátod!”
'S a' lány oda nyújtja piczin kezét:
„Örökre, örökre barátod!”

ÉLET ÉS ÁLOM.

Gyermekéve' ős honából,
Kis világa' szűk lakából
A' fiú bolyongni mén;
'S hagyva völgye' hűs virányát,
Messze, messze szebb hazát lát
Ideálok' látkörén:

,Ott, ah ott a' messzeségből,
Int reményem kék ködéből,
Túl e' szűk völgy' oldalán;
Arra bolygok, arra térek!
Mig a' szép hazába érek.—
Isten hozzád, földi lány!'

Szól az ifju, 's útra mégyen, —
Bár utána énekében
A' leány sir és eped:
,,Álomért ne hagyj az éltet;
Csak valóság idézithet:
Pusztá gőz a' képzelet!'

'S évre év jön és lemégyen, —
Ah de egyre kék ködében
Volt 's maradt a' légi vágy;
'S kis világa' szűk lakába;
Földi lánya' hő karába
A' bolyongott vissza vágy.

'S ott a' lány, de férj' karában, —
Szőke kis fi van balában, —
'S ajkán illy szó hallható:
,,Álomért hagyád az éltet;
Megvetvén a' földi keblet:
Isten hozzád, álmadó!'

A' DAL' BAJA.

Zöld berekben ült a' dalnok,
Illatos gyöpon;
Lantja' zenge hangzatára
Szép leányka jön.

,Dalnok, dalnok! mit dicsőít
Hangzatos dalod?'
,Égi lantom nem zeneg mást
Mint magast, nagyot!'

,Lássuk azt az égi lantot!'
'S játszadozni kezd
A' leányka, 's bájdalával
Eped és epeszt.

'S énekének végsorában
Faggatózva mond:
,Nincs benn érzés, nem kell e' lant!'
És odább osont.

Kérdené csak most a' lantost,
,Mit dicsér dalod?'
Oh bizony nem mondaná már:
,Csak magast 's nagyot.'

Mondaná: „lány, olvadékony
Földi éneket,
'S énekértő szép leánykát,
Melly epeszt 's eped.'"

A' KÉT DALNOK.

Egy völgynek oldalában,
Falucska' végiben,
Két dalnok él szerényen
És egyszerűn igen.

A' csattogány az egyik,
Egy bánatos fiú,
Megfosztá szépségétől
Öt a' szerelmi bú.

A' másik a' pacsirta,
Alázva van porig,
Kopott fakó ruhát hord
'S az út' felén lakik.

De hogyha dalra kelnek
Pacsirta, csattogány
Az egyik égbe kelve;
A' másik lombhónán.

A' bájos zenére
Egész föld megvidul,
'S rájuk 's reá az égnek
Örömkönyűje hull.

BEREND VITÉZ.

Csókért esenge Brend vitéz
 Lánykájától ekkép:
 „Csókot nekem, de édeset,
 Lelkem leány, te szép!”

A' kis leány, egy gyors evet,
 Odább, tovább oson:
 „Csóknak szuró fulánkja van,
 Darázs ül ajkamon!”

„Hát mint a' nap, szerelmed is,
 És esküd is mu'ó?”
 „Tán esküm is, szerelmem is,
 Enyelg a' kis bohó.

'S haragra lobban Brend vitéz,
 Tekintete sötét:
 „Ki az, ki végett megtagadsz?
 Hadd vágjam el fejét.”

„Mig a' török Budában ül,
 Fej ott elég vagyon!”
 'S Berend vitéz megy — győz, — megjöa;
 'S nyugszik két hó karon.

A' FEHÉR RUHA.

„Anyácska, végy beteg
Lányodnak új ruhát;
Fehéret, mint a' hó,
Könnyet, mint lenge nád!”

„Fiam, jó gyermekem,
Hisz untig van neked,
Kék, tarka, zöld, piros,
Ki tudja hány színed.”

„Fehér ruhát nekem,
Fehéret végy, anyám,
Meg újra esd a' szüz —
Az illik énréám!”

„S elhozták a' ruhát,
Fehér az mint a' hó,
A' lányka' hült hideg
Testére simuló.

Fejénél gyertya ég
Viaszból hosszasan;
Mellette anyja sir,
Keserves kínosan.

„Fehérbe öltözzél,
Szerette gyermekem!
Hogy istent angyalúl
Láthasd a' mennyeken!”

HÁROM ÉNEK.

Három ének szólt az éjben
 Ősi vár alól;
 Mind a' hármát följegyeztem
 Krónikáiból.

Első énekelt a' lányka;
 Fényes úri lány,
 Mintha hangja' lágy ezüstje
 Volna csattogány.

„Mért, oh mért van tiltva nékem,
 Bírni tégedet?
 Úgy, miként mi ketten egymást,
 Senki sem szeret.

Te kerted' legszebb virágit
 Elhozod hiven,
 Nagy merészen feljövén az
 Ablak - erkelyen;

De mit adhatok tenéked
 A' rostélyon át?
 Még csak e' kis kéz se' fér ki,
 Kedvesem, hozzád!“

Második dalolt az ifjú,
 Barna szép fiú;
 Tűz szemén a' régi szikra,
 Lágy szerelmi - bú.

„Ha szerelmed és hűséged
 Olly lánggal tele:
 Jöjj te, angyal, fenlakodból
 Kis kunyhómba le.

Itt nincs rostély, nincs irigy vas,
Kézt szoríthat kéz.
Itt ajak ajakra forrhat,
Szem, szemekbe néz,

Itt az égi üdvösségnek
Tündér csarnoka,
'S fényteremmé lesz a' kunyhó'
Szűk, de szent laka."

Kurta volt a' harmadik dal;
'S zordon mint a' kö:
„Tör neked, nem úri vérből
Ékes, szende nő."

Harmadik, kí ezt dalolta
'S két szívet gyilkolt,
A' leánynak úri nemből
Hős lovagja volt.

A' HÁREM' HÖLGYE.

„Szép görög lány, a' török ruhában,
Drága gyöngygyel hattyunyakadon,
Mért mosolygasz oly magas gyönyörrel
A' gyűrűre, ékes ujjadon?

Oh ne mézzed annyit azt a' gyűrűt,
Mert aranyja olvadásba megy,
'S elveszited szultánod' kegyelmét,
Hogyha elvesz a' szerelmi jegy!

Rabbilincs az, melly köt háremedhez,
Háremedben árva rab magad,
Rabkötél a' drága gyöngy te rajtad,
Melly övedzi liliom nyakad."

„„Hadd legyek rab, hagyján rabkirályné!
Légyen e' gyöngy rajtam rabbilincs;
Sem szemem' tüzetől el nem olvad,
Ékes ujjomon e' drága kincs.

Ujjomon e' drága kincsre nézek,
Hogyha nyugszik, hogyha kél a' nap;
Szép kövében feltűnik leventém,
A' nekem hű 's csak szerelmi rab.

Nézd vizének átlátszó kristályát;
Ez szívének tiszta tüköre,
Illy tűz, ég, illy csillám van szemében,
Millyen-jennek tündöklő köve.

'S mint e' kő, olly ritka ő erénye,
'S olly kemény és olly szilárd a' vas,
Mellyel érttem vini eljövendő,
'S mellyen elvisz mint fiát a' sas.

Mert szabad vitéz az én leventém,
Szép göröghon' szikla órmain,
'S nem türendi, hogy az ő virága
Vad töröknek éljen karjain.

Kardsuhintva villogó szemekkel
Visszakér a' rabló' körmiből,
Háremének ajtaját bezúzza
'S kedvesének hő karába dől.

'S visszaszáll az ősi szép hazába,
Ős hegyekbe, hol nincs rabkötél,
Egy istent imád 's szabad hazában
Egy leánynak és egy lányban él."

A' HEGYKE HUSZÁROK.

Ekéje mellett a' suhancz áll,
Egy vakmerő legény;
Előtte büszkén a' huszárhad
Kardot csörtetve mén.

, Hová, hová, kardos vitézek;
Ti czifra, büszke had? '
Kiált utánok a' paraszt fi,
'S forr melle és dagad.

„Hová megyünk-e, hej hová-e?
Prádéra, földike! "
Riad kevélyen, elbizottan
Reá mindegyike.

'S hegykén, kevélyen eltekintnek
Gúny és kacaj között,
Darócz ruháján a' fiúnak
'S a' kérdező fölött.

, Azt véltem a' labanczra mentek,
'S velök lesz háború,
Hogy annyi büszkeséggel vagytok! '
Mond a' paraszt fiú.

, Ha majd a' harcba mentek egyszer;
Köszöntsetek be itt:
Meglássuk akkor hánynak üli
E' vad gög' arczait. '

Szól, 's visszalép ekéje mellé,
Élén egyet törül, —
's villámot láttak a huszárok,
Kettőt a' domb mögül.

Az egyik a' suhancz' magasra
Emelt ekéje volt,
A' másik önnön két szeméből
Szikrázva villámolt.

A' TORONYÓR.

Zugában a' toronynak,
Naponnan, éjszakán,
Ül a' toronynak öre,
Egy éves aggastyán.

Ül egy kopott gerendán,
Mogorva - zordonul,
Rosz, szürke köpenyébe
Egész fülíg vonul.

Ki volna más a' vén ör,
Illy ostobán - komoly,
Mint a' tornyok' lakója
A' napbuvó bagoly?

Felülteték a' polczra,
Ha majd a' nap hasad,
Kiáltsa szét a' földnek,
Hogy itt a' virradat.

'S eljött a' rózsahajnal,
'S felébredett a' föld,
A' nap sugárözönnel
Eget, földet betölt.

De a' bagoly, zugában
Fülig burkolva ül,
Kedvére nyújtja álmát
Nagy éhletetlenül.

A' hold kijő végtére;
Az alvó felriad, —
'S a' földnek elkiáltja,
Hogy itt a virradat.

VILMA.

Haját, az éjsötétet
Fürtökbe rendezé,
Egyetlen ékességet,
Rózsát tűzött közé.

Felölté termetére
A' legszebbik ruhát,
Igy várt a' hitszegőre
Két hosszú éjen át.

'S kisirta két szemének
Tengernyi könnyeit,
Kivárta tört szívének
Végso reményeit.

'S hunytán a' végreménynek
Végső könyűivel,
Mint a' kijátszott ének,
Melly légbe reszket el:

Karjára lankad Vilma,
A' hosszan szenvedett,
'S elcsöndesül fájdalma
A' húnzó szem megett.

'S harmadszor is kilépett
A' napsugára rég,
Kis ablakán benézett:
Ha sír-e Vilma még?

Ő volt, ki sírni látta
Ki látogatni jött,
Egyetlenegy barátja,
Az árva szenvedőt.

'S lecsókolá szeméről
Harmadszor is buját,
Felszitta kendejéről
Könyűje' záporát:

De csendesén van Vilma,
A' hosszan szenvedett,
Elhallgatott fájdalma
A' húnzó szem megett.

Egyetlenékessége,
A' rózsá élne még,
De annak is fogy éke,
Mert elhervadva rég.

Csak a' gyűrű van épen
Ujján, a' csalfa kincs,
Hirdetni, hogy jegyében
A' szív, hit, és reményben
Még boldogítva nincs.

A' HŐS ÉS KEDVESE.

Elment a' hős csatába,
Hő keble dobogott,
Kivini fegyverével
Szabadságot, jogot.

A' harczolók' sorában
Első volt mindenütt,
Mint vakmerő oroszlán,
Mint lelkes honfi vitt.

'S kiért kivitta harczát,
Győzelmes lett a' hon;
Budában új király ül
Az ősi trónuson.

De, őt szerelme vonja,
Melly hősi tetteért
Majd myrtuságba fonja
Fürtén a' harczbabért.

A' hős jön olly lobogva,—
Hit és remény dobog
Keblén, hogy boldogítani,
Hogy boldogulni fog.

A' hölgy közelgni látja,
Sikolt, szivére nyul....
Egy percz — és a' magasról
A' vár' sánczába hull.

Mit ér immár a' hősnek,
Mit ér az új király?
Szabadság' győzedelme,
Az elnyomott viszály?

A' hölgy, a' ki iránta
Megszegte volt hitét,
Nem bírta elviselni
Az érkező' szemét.

A' hős, ki illy jutalmat
Illy véres bért talált,
Nem tudja elviselni
A' kétszeres halált.

A' KÉT PAPAGÁLY.

A' bán' leánya fen rideg magán,
Magas kastélynak ül nyílt ablakán;
Alatta mint a' ki halálra vál,
Távozni nem tudó levante áll.

, Olly búsán el ne menj, én kedvesem,
Légy tüdő holnapig, lesz kegyelem!
Légy tüdő holnapig, te jó, te hív,
Talán nem kő apám' keblén a' szív.'

Szól a' bán' leánya dús erkelyen, —
Az ifju föltekint keservesen:
,,Nem holnapig, te szép, te hős' leány,
Halálig tünök én, halálig tán.

'S ha itt nem, ott fen a' felhők felett,
 Karodban meglelem én egemet,
 Az isten jobb apa, 's igaz király — "
 De vissza szól a' lány: ,Megálj, megálj!

Az isten jobb, igazb mindenkinél,
 De kétes ah a' sír, 's iszonyu mély;
 Az élet olly derűs a' földön itt...
 Apámnak megvivom szívsánczait!

'S ha megkérlelhető a' jégkebel,
 Piros szalag lesz a' szerelmi jel;
 'S ha kérésem, könnyűm hiába vesz,
 Karod közt h i t v e s e d megvédve lesz."

Szól és eltávozik két szerető:
 Apját kérlelni meg az úri nő;
 Az ifju álmodni szive szerint,
 Piros szalagról, melly feléje int.

És a' leánynak áll erkélye még,
 Piros hajnalsugár fölötte ég,
 De ah sem a' szalag, sem a' leány
 Ki nem tekintenek zárt ablakán.

Helyette két madár, két papagály,
 Belünnen rémletes beszédben áll:
 A p á t az egyik, más g y i l k o s t kiált...
 Az ifju mindent, mindent kitalált.

II.

Napok után, sötét éj közepett,
 Két hős találkozik uj sír felett;
 Éles fegyverrel áll az egyik őrt,
 Lelkében hordja ben másik a' tört.

Az ifju, és a' bán — ki volna más?
Rémek közöttük a' találkozás!
„A' sirba, vén gyilkos, te tetted őt;
A' sirra én adom az emlékköt!”

Kiált a' bús fiú, 's az aggastyánt
A' sirhoz szegzi le fejfa gyanánt,
Mágának lábtul helyt ön kardja tűz,
Hogy lenne fölötte szomorúfűz.

AZ UDVARI BOLOND.

Ment egykor a' fényes király
Sétálni a' mezőre;
Leánya volt 's a' vig bolond
Mezőre kísérője.

Ekéje mellett a' paraszt
Darócza van ruházva;
Végig hasítja a' földrögét,
Verítékében ázva.

'S szól kérdezőleg a' leány,
Részvéttel szép szemében:
„Mi ember az, király apám,
Az ott a' nap' hevében?”

„Földet ruház az, jó leány,
Kenyéradó vetéssel.”
„'S a' föld viszont nem ad neki?”
„Beéri ő kevéssel.”

„Folt folton ül ruházatán,
Arczán sanyar van és bú! „
„Örömmel dolgozik, ne bánd! „
„Mért hát mögötte hajdu? „

„Miért, miért, no hát azért —
Szól a' király' bolondja —
Hogy a' mit az vet ott, ez itt
Komám' csürébe hordja.“

HÁROM LEÁNY.

Ment hajnalálom - üzve,
Három vidám legény:
Ki lenne köztük első
A' hegynek tetején?

A' hegy magas, nagy útja —
De fön jutalmazó;
Sok vigadó leányt ér
A' fáradt utazó.

A' sok közt látni egyet,
Éjfürttel ékesen,
Egy barna arczu lánykát
Az illatos gyepen.

'S a' három ifju érvén
A' hegynek tetejét,
Megnézik a' leányka'
Bogársötét szemét.

Az első nyájasan szól:
„Olly szépen áll ruhád ,“
'S hattyú kezére nyomja
Hizelgő ajakát.

A' második kaczerán
Csillag szemébe vág:
„Szeretnék szép szivedben
Lehetni kéjvirág.“

A' harmadik nem is szól:
Messzéről kémleli, —
'S mint nézi, látja, kémli,
Mindig szebbnek leli;

'S nézése hosszú lészen,
Olly hosszú, 's késni kész,
Mígnem teljes szívével
A' lány' szemébe vész.

A' két legény gunyolja
A' méla, néma társt;
De érti és helyesli
A' lány e' hallgatást.

AZ ELÁSOTT LANT.

„Az éj sötét, az éj borús,
Árván az éjben én,
És nincs sugár, egy biztató,
Nincs legkisebb remény!

Ha nincs remény, ha nincs sugár,
Hunyj el te is, kebell!
Isten veled, hűtlen leány,
Utánad veszttem el!“

Így zeng a' dálnok, 's zúgva hull
A' lant habok közé;
Utána hull a' tölgyfűzér,
Melly fűrtit környezé.

A' tölgyfűzér után maga
A' dálnok ifju hull,
'S fölötte a' víz összezsap
Föláshatatlanul.

A' lantot és a' koszorút
Szép lány halásztá ki;
Más, szebb, szelidebb, mint a' melly
Hitet szegett neki.

'S mélyen temette föld alá,
Hogy zöngedelmivel
Se több flút, se több leányt
Ne ámithasson el.

A' NÉPTÖRTÉNETBŐL.

Zsarnok ül a' hősi nép' nyakán,
Karja súlylyal fekszik a' hazán;
Száműzetve
Benn a' szent igazság;
Rabbilincsen
A' dicső szabadság.

'S tűr, sok évig tűr a' hősi nép;
De türelme partjain kilép, —
Kél, 's kelése
Tenger' áradatja,
Vív, 's vivása
Győzelmét aratja.

Börtönében már a' zsarnok úr,
Égbe átkot szór, a' földbe tűr!
Mind hiába!
Köny nem árad érte;
Őt az isten
És a' sors elérte.

Vigad a' nép, 's győző dalja zeng,
Hő dalától honja' visszareng:
Néptől áldva
Légy, oh szent igazság!
Üdvözölve
Te, arany szabadság!

A' MAGYAROK' MÓZESE.

Szép Ázsiának földén, a' szittya telkeken,
 Büszkén, miként a' párducz, ha harcz után pihen,
 Kemény és nyers erőben egy harczos néplakott;
 De rajta bús hasonlós' nagy átka nyugodott.

'S forr, zúg a' párt' dühétől sok város és falú,
 Köztük parázsban szunnyad a' polgárháború;
 Tolúl, gyülekszik a' nép 's gyűlése rettenet!
 Hangos torokkal ordít uraitól kenyeret.

Ott, mint a' szélben ingó erdők közül kivál
 A' rendületlen szikla, egy bajnok úr feláll;
 Mint a' fehérgalambtoll, olly tiszta ősz haja,
 Az ő, a' tisztos Álmos, Ügeknek hős fia!

„Halljátok — szólt, 's hallgatták — ti harci bajnokok,
 Mért rontsanak mirajtunk örökké belzajok?
 Van a' földnek hazája, melly minket elfogad,
 Melly gyermekinknek áldást, nekünk nyugalmat ad.

Túl bérczen és lapályon még más hon is vagyon,
 Halakkal és vadakkal 's arannyal gazdagon;
 Mienk, csak kell akarnunk, mert rég mienk vala;
 Megvette azt vérével nagy ősrünk Atila.

Mint csattogó sashímek megszálljuk a' hazát,
 Belé vetjük virágul a' szent egység' magát;
 Az évek' nagy könyvébe vért 's tetteket írunk,
 'S a' mi kis vért elontunk, érette lesz honunk.“

Szólt, 's mintha százezer láng buknék ki föld alul,
Egyszerre százezer kard az ég felé vonul,
'S kétszázezer vitéz zúg nagy harsan: „Esküszünk!
A' merre sorsod elhív, mindütt veled leszünk.“

'S hat büszke nemzetségnek, vitéz vezér feje,
(Kund, Tuhutum, Előd, Und, Tas, Huba a' neve)
Vitéz karába vágja, mint ő, a' kardaczellt:
Arany serleg fogadja az omló hősi vért.

Együve folyt a' hős vér, 's együtt ivák meg ők:
Nagy szent kötést e' naptól egymásnak esküvők.
Az eskü törvénynyé lön, szeghetlen, drága, szent;
„A' fővezér csak Álmos' családjából leend.“

„A' harcz' díjából osztályt nyer mindenik vezér,
„Törvényhozás a' honban nélküle semmit ér,
„De vére folyjon, hogyha a' főhez hívtelen,
„Mint a' fő számüzendő, ha hitszegő leszen.“

'S völgyön, hegyen keresztül huzódik a' sereg,
Imigy huzódik égen a' vészes fürgeteg,
Daczos kemény vitézek és őszek, gyermekek,
'S hősek' virági, szép nők 's anyalszelid szüzek.

Előttük mint felhőben az üstökös sugár,
Az ősz vezér bogláros lován rohanva jár:
Lépése egy egy ország, nézése győzelem, —
Igy jár a' szittyánép közt a' szittyafejdelem.

Országot ért és népet újjában számtalant;
Volt útja harcz és munka, fáradság és kaland, —
Mig végre táborával Munkács és Ung felett
Karpát' egekbe nyúló ormára érkezett.

Ott néma, szent örömmel megáll az ősz vitéz,
 Örömkönyűs szemekkel a' szép országra néz,
 Melly hallal és vadakkal 's aranynyal gazdagon
 Mint egy virágkert elfut a' termékeny sikon.

Majd, mint kinek lelkében nagy gondolat fakad,
 Megrázkódik valója, 's a' téren elmutat:
 „Itt van hazátok! — így szól — határinál vagyunk!
 De a' ki megszerzendi, csak istenünk 's 's karunk.

Istenbe 's karotokba, ne másba, bízzatok;
 Csak úgy leend tiétek e' hon, 's ti szabadok!
 Erő 's vitézség kell most, van az tibennetek,
 Én nyúgalomra szálllok, — ti tenni menjetek!

'S te a' ki e' munkában néped' vezére vagy,
 Fiam, légy munkabíró, légy hőselkü, légy nagy,
 A' fejdelem' kezében a' nép viaszdarab, —
 Jaj annak, a' ki abból csak bábokat farag!

Szólott, 's a' honvadászó, szilaj, vitéz hadak
 A' párduczos Árpáddal előre zúgtanak;
 Kürt harsan, szól az ének, a' harczra felhívó,
 A' felriasztott ország egy óriás echó.

És Karpát' hegytetőjén fön áll az ősz vezér,
 Egekbe nyújtott karral áldást a' népre kér;
 Hosszá, fehér fűrtével szellők enyelgenek,
 Lelkében egy leendő hon' álmai rezgenek.

ÁRPÁD, A' HONALAPÍTÓ.

Kié a' gazdag tartomány
Folytában a' Tiszának?
Bolgárok' népe hódol ott
A' nagyhirű Zalánnak;
A' gabnagazdag rónaság
Arany kalászszal tartja ki,
Alpár' hizalmas mezeje
Marhát, lovát tenyészt neki.

De rögtönebben mint a' nyár'
Felhői megtolulnak,
Árpáddal a' magyar hadak
Mély Ungon átnyomulnak.
A' két had összeütközik;
Sívít a' nyíl, a' dárda szúr, —
A' harc után kürt harsadoz:
Magyar sereg már itt az úr.

Ki ül Bihorban olly dusan,
Gyémánt 's arany ruhában?
Toborzó, hanga vígalom
És lakma' mámorában;
Aklában annyi pompaló
Mint háremében kéjleány?
Maróth a' chazar herczeg az,
A' fénypazarnak trónusán.

De rögtönebben mint az ár,
Melly hegyfokon leömlik,
Árpáddal a' magyar hadak
Bihort körülözönlik.

A' két had összeütközik,
Sivít a' nyíl, a' dárda szúr;
A' harc után kürt harsadoz:
Magyar sereg már itt az úr.

Mi ország az megette ott
A' roppant rengetegnek,
Hol a' hegyek' aknáiban
Só és arany teremnek?
Erdély az, egy nagy és nemes
Magyar törzsöknek székhelye;
Most a' vad és vitéz oláh
Erősökával küzdte le.

De rögtönebben mint ég'
Villáma földre csattan,
Árpáddal a' magyar sereg
Serény lovaira pattan.
A' két had összeütközik,
Sivít a' nyíl, a' dárda szúr, —
A' harc után kürt harsadoz:
Magyar sereg már itt az úr.

Ki népe és ki hercege
A' szép Pannoniának?
Melly völgygyel hegygyel változik
Balpartin a' Dunának.
Rómának sarja míveli
Kalászeit 's gerezdeit,
'S a' béke' szent malasztival
Egy Kanaán tenyészik itt.

De rögtönebb mint gondolat,
Partján Kelempöldének
Árpáddal a' magyar hadak
Dunán is átkelének;

A' két had összeütközik,
Sivít a' nyíl, a' dárda szűr, —
A' harc után kürt rivadóz:
Magyar sereg már itt az úr.

És menne még tovább is így,
Ország után országra;
De hármat út Árpád vezér
Rettentő paizsvasára;
Az első sziklaroppánás,
A' másik tengerbődület,
A' harmadik kemény ütés.
Szörnyű mint égi dördület.

Elsőre a' kemény hadak,
A' már menők, megállnak;
Máskra mint a' rajsereg
Árpád elébe szállnak;
A' harmadikra csend leszen
Magas Csepel sziget fölött,
'S a' hős — egy félisten — feláll
Kétszáz ezer vitéz között.

„Hová, hová, vitéz sereg?
Mindennek van határa!“
Szól a' vezér 's mint nap kisüt
A' fenség homlokára.
„Az ősi hon megnyerve már,
Ennél egyéb nem kell nekünk, —
H a z á t szerezni volt a' cél;
A' véres harc csak eszközünk!

A' nyert hazát megtartani!
Lesz szívünk' aggodalma;
Erő, egység, közértelem
Nagy nemzetünk' hatalma!

Elég a' harc; elég a' vér,
Nem dicstelen, ha pihenünk, —
A' munka végbevive már;
Most halljon hálát istenünk."

És régi ős szokás szerint
Nagy áldomást ütének,
Fehér lovakkal áldozók
Az új hon' istenének.
'S közben miként éjszak' szele
Riadva völgyön és hegyen,
Hangzék az összes háladal
Hatalmas - ékes - lelkesen.

'S eljöttek a' hon' apjai,
A' nemzet' hét vezére,
Győzelme' zsengeit tevén
Az oltár' szent kövére;
Elhozta a' sík' pásztora
Marháját, és feltette azt,
'S a' hegy' lakója szinborát,
'S arany kalászt a' paraszt.

Eljöttek a hókeblű nők,
Ékei az új hazának,
'S a' tűz előtt letérdelők
Buzgón imádkozának:
„Oh népek' atyja, isten úr,
Oh áld meg ezt a' nemzetet,
Adj néki mindent a' mi kell:
Adj egyetértő érzetet!"

ZOLTÁN.

Harsog a' kürt' csengő riadása,
Messze fémlik zászlók' lobogása,
Győző Zoltán' győzedelmi hadja,
Merre mégyen, a' habért aratja.

Megy pusztítva délnek, éjszakának,
'S nincsenek kik ellen állhatának:
Sancz alatt a' németek' esászára,
Néki hódol Konstantinnak vára.

'S zeng a' kürtök' csengő riadása,
'S szól a' zászlók' néma lobogása:
„Jaj a' fejnek, jaj 's halál a' karnak,
Ellenállni melly mer a' magyarnak!”

Mégis, mégis ellenállni mernek,
Frigyszegőleg kik fegyvert emelnek,
Balga népi nagy Lombardiának,
Hős Berengár' fényes országának.

Mint a' bérceztől zúduló vizomlás,
Jött közéjük káros meghasonlás,
Őn fejét a' balga nép meguntta,
'S hős Berengár' életére ronta.

Szertedúlá szép királyi várát,
Összetépé bíboros palástját,
Őt bitónak tüze karvasára,
Földnek, égnek botránkozására.

Hős Berengár, dísze korszakának,
Frigyes társa volt Árpád' fiának.
„Istenemre, a' ki él felettünk,
Ezt a' népet megillik fenytünk!”

Monda 's eljött győzedelmi Zoltán,
Megbizottan nagy hatalma' voltán;
Zeng a' kürtök' csengő riadása,
'S szól a' zászlók' néma lobogása:

„Fel, gonosz nép, fel, véres csatára!
Véretek lesz, 's légyen a' had' ára!
Fel, csatára, partütők, ki vagytok!
A' birónak szörnyű számot adtok.

Kik királytokat meggyilkolátok,
Szép palástját összeszaggatátok,
Őt tüzetek rút bitó' hegyére,
'S mégis éltek földnek szegyenére!“

'S büntetőleg rá rort Páviára,
A' nagy ország' első városára.
A' kerítést fegyver' árja bontja,
Háztetőit láng-hamúba ontja.

'S merre elhat győző karja, vért ont,
'S merre pillant, verítéletet mond,
'S pártütő, ha még kétannyi volna,
Vérbünéért mind rakásra hullna.

Bosszuharczát így végezte Zoltán,
'S rettegek őt nagy hatalma voltán
Nagy Csepeltől délnek, éjszakáig
'S fel keletnek Konstantin' váráig.

BOTOND ÉS BÁRDJA.

Botond vezér' haragját mondom tinektek el,
Konstántinápoly ellen melyet szíven visel;
Botond vitézt és bárdját, mellynek, ha sikra szállt,
Még nem daczolt sisakvért, még pánczél helyt nem állt.

Botond vezér' haragja, melly bárdját rengeti,
A' görögök' császárat és népét illeti,
Hogy a' magyar' hitébe új ágat oltani,
'S a' népet hitcserére merészlé bujtani.

,Mivé levénk, mivé lön ösünknek istene,
Hogy új vallásra térjünk Hadúrnak ellene?
Hadúr' szerette népét, ne bujtsa senki fel,
Árpádnak istenére, ezt megtorolni kell!'

Szólt 's mint haragborított égen megy a' vihar,
Konstántinápoly ellen megindul a' magyar.
Előttük óriásként, ki egy világra ront,
Roppant, kemény erővel a' nagy bárdú Botond.

Érvén pedig hadával a' büszke vár alá,
,,Fel, görögök' császára, — imezt kiáltozá —
Föl bársony pamlagodról, csatára, föl velünk!
Lássuk, mivel rosabb, mint tiétek, istenünk!

Vitéz és nyílt mezőben, te furfang, csalfa úr,
Elégtételt kívánunk, 's kíván dicső Hadúr!'
'S mondván, a' szörnyű bárdal megsújtja a' kaput;
A' hang halálbugással a' várba zúgva jut.

De a' görög császárba száll gyáva félelem,
 Bezárkodik várába, népével, néptelen;
 Megbízik a' kapun, mely ölekre tornyosúl,
 'S vastag nehéz sulyával tiz sarkvason fordul.

'S másodsor is vasával a' nagybárdú Botond,
 Roppant, kemény erővel az érczkapúra ront;
 'S zárátul sarkaig reng az óriási ércz,
 Mikép földinduláskor végiglen reng a' bércz,

De a' görög császárban van gyáva félelem,
 Zártan marad várában, népével néptelen:
 Üllőin izzó tűznél szilárd aczél helyett
 Engesztelő váltságul békés aranyt veret.

És harmadik csapása Botondnak megriad,
 Az óriási érczfal egy félölet hasad,
 'S bedugja a' nyílason nagy vakmerőn fejét,
 Bezúgja riadólag, hogy hangzik szerteszét:

„Elő, vakandokok hát, ha vagytok férfiak!”
 De férfiak nem voltak már a' görög hadak;
 A' császárok' császára rettegve fordul el,
 Kincset 's aranyt a' nép gyűjt rémült cselédivel.

És a' kitolt cselédség diszöltözetbe' jő,
 Aranyrakott vedrekkal hajlongva görbedő:
 Előttök hattyszépen tizenkét szende lány,
 Közöttük hósakállal két szónok aggastyán.

„Haduré a' dicsőség — hódolva szólanak —
 Vallástokat birjátok, vitéz, dicső hadak!
 Illy hősi, harczi néppel csatát nem vihatunk!
 'S Botond elébe hullnak: „Mi győztekteek vagyunk”

'S a' kincset elfogadja a' nagy bárdú vezér,
De lángoló haragtól karjaiban forr a' vér;
Rájok riad, miképen szokása, zordonul:
„Gyávák 's pulyák ha vagytok harczolni bajnokul:

Allattomos cselekkal távol maradjatok,
Mert szent és sérthetetlen a' népszomszédi jog!
'S jogát megtudja védni, 's meg fogja védni, mond,
A' harczszokott magyar nép, 's a' nagybárdú Botond.“

'S haraggal visszafordúl, honnét elindula,
Harczára méltó népet hogy nem talál vala;
Bárdját veté vállára, 's csak most pillantja meg,
Hogy diadalmas élen csorbák sem estenek.

SZENT LÖRINCZ' NAPJA 955-ben.

Ludolfnak hittak ősidőben
Egy herceget a' németek,
Ki pártot ütven apja ellen,
Magyar szomszédit hitta meg.

'S három vezérrel a' magyarság
A' német földre indulást
Délczeg fiaival Ázsiának
Kezd rémes, ádáz pusztitást.

Botond vezér innen maradt volt;
Lehel 's Bulcsú átszálltanak
Augsburg alá a' végfolyónál,
Kit Lech vizének hittanak.

Jöttek, mikép a' sáskajárás,
 Pusztitra irgalmatlanul,
 Mértföldeket borít menésök,
 Erdőket hoznak dárdaul.

'S a' merre jönnek, merre mennek,
 Minden menekszik, a' ki bir,
 'S mig eljut a' herczeg' fülébe,
 Rémóriássá lesz a' hír.

A' herczeg hall — a' herczeg eszmél —
 'S mint szörny, a' melly tükörbe néz,
 Meg - 's visszaborzad önmagátul:
 „Hazámra tőlem jó e' vész!”

Ha ez kiront, ha ez lecsattan,
 Itt nem marad meg kön a' kö!
 E' tenger elnyel mindkettőnket,
 Én itt veszendek, ottan ő!”

Igy agg a' herczeg, 's szörruhát ölt,
 Hamúval hinti meg fejét,
 'S elébe térdel a' császárnak:
 „Bocsásd meg, óh fiad' bűnét!”

Felhitam a' vést ősz fejedre,
 De vissza esküszöm boszúm',
 A' bős dulók ellen, melletted
 Harczolni légyen koszorúm!”

Szólott 's a' császár átkarolja
 Megtévedett 's megtért fiát;
 Egygyé lesz a' ketté szakadt, test,
 Megfődni Bulcsu 's Lél' hadát.

Bulcsú 's Lehel megértik a' hirt;
 De félni nem tanúltak ők:
 „Fel, lóra, kardra, hős magyar had!
 Lakoljanak a' hitszegők!”

És lóra pattan két erős had,
A' német itt, ott a' magyar; —
Igy ront a' tenger' messze sikján
Egymás elébe két vihar!

És vissza immár Otto császárt
Nyomkodja a' magyar' kara,
Felvont ivéről jégesőként
Hullván nyilának zápora.

De a' ki megtérésre birta
A' pártos ifjunak szivét,
Belévegyül, az ég, a' harcza!
'S megnyitja felhő-kebelét:

'S a' máskor áldás' áradatja
Rontásra küldi eszejét;
A' gyors ijász hiába helyzi
Tágult ivébe vesszejét!

Az ív lelankad, nem rug a' húr,
Többé a' nyil ki nem repül,
'S már a' megillott ellen, újra
Vérszemre kapva, visszagyül!

Bulcsú 's Lehel hiába állnak,
Hiába ví, ki kardhoz ért;
A' bomladásnak réme köztük,
'S futásban esdnek menhelyért.

'S futnának és menekülnének;
De merre, meddig, és hogyan?
Utánok üző ellen ugrat,
Előttük áradó folyam!

Melly mind fölebb, fölebb dagadva,
Kiront medrének partiból —
'S a' gyászzenyészet' rémalakját
Nem látni, a' nap elborúl.

Seregnyelő sirt képez a' föld,
Halak helyett a' gyászfolyam
Halvány hideg magyar fiakkal
Kevély örömmel elrohan.

Sírkok' fölötté Otto császár
'S Ludolf herczeg tort tartanak,
Az ünnep' éke két véres fej:
Lehel 's Bulcsúé voltak.

'S gúny és gyalázat' bélyegével
Boldogtalan hét hadfogoly,
Kikről a' gyászdők' regéje
Sok század óta máig szól.

Ekkép fordult el ő népétől,
Hadúr a' győzők' istene,
'S lőn átok a' nap a' magyarnál,
Melly Szent Lőrincznek ünnepe.

Szent Lőrincz' napján, hiv utódok,
Mély és sötét gyászt öltsetek!
Hatvanezer rokonnak egykor
Sídját e' gyásznapi ásta meg.

A' LEGSZEBB HÖLGY.

Trónusán az ősz király fen üle ,
Bibor — és arannyal ékesen;
Fényes udvar számosan körülé
Végezését hallni van jelen!
Jobbján a' királyfi áll erőben,
Mint a' zöld fenyűsarj sziklatöben.

„Messze nincsen, érezem, halálom —
Mond az ősz úr aggodalmasan —
Ah de nyugtom sírban sem találom,
Mig , fiam , nem látlak boldogan :
'S boldog ugy lehet csak férfi pálya ,
Hogy ha méltó hölgy a' koronája.

Egyet én teendek homlokodra , —
Ám a' másikat magad keresd ,
És ha méltó hölgyet trónusodra ,
Szűdre méltó nőt lelél , — szeresd !
'S hozd el ősz apádhoz őt Budára ,
Hogy megáldva fűzzelek karára.

És az ifju elmegy a' tusára ;
Mert lehet tusának mondani ,
Hölgyet lelni kettős trónusára —
'S búcsuzását ekkép hallani :
„A' kerek világ' legszebb leánya
Lesz 's lehet csak én szívem' bálványa !“

Milly zsi bongás , milly zaj a' mi hallik ?
Milly vakító csillám áradoz ?
Fény teremben fényes nép iramlik ,
Táncza közben hanga rivadoz ,
'S mint mezőben lepkét lepke űz ,
Annyi szép lány ott és annyi szűz.

De nyugottan a' királyfi' szíve,
 A' csáboktól illetetlen áll,
 'S jobb reményben, szebb leányba híve,
 Vándor útján el továbbra száll.
 „A' kerek világ' legszebb leánya
 Lesz 's lehet csak én szívem' bálványa.“

A' vigalmak' tünde színhelyéről
 A' királyfi börtönébe jött;
 Koronája tépve szép fejéről
 Ott királylány rahlánczon nyögött;
 Tengerében arcza' liljomának
 A' kínok' hullámi áradának.

De nyugodtan a' királyfi' szíve,
 Bútól is megilletetlen áll,
 'S jobb reményben, szebb leányba híve,
 Vándor útján még továbbra száll:
 „A' kerek világ' legszebb leánya
 Lesz 's lehet csak én szívem' bálványa.“

'S járt tovább, hazáról járt hazára,
 'S tengerektől jára tengerig;
 Mindig a' vágyott 's nem lelt arára,
 'S mindenütt hiába kémkedik.
 'S kétségbeesve szó jön ajakára:
 „Nem viendek ah nőt én Budára!“

'S vissza már az ősi lak' fokának
 A' királyfi búsan visszatart;
 Éj fölötte; szárnyán a' homálynak
 Zúgó szélvész kelt és hoz vihart,
 Fái közt a' sűrű rengetegnek
 Szemvakító villámok recsegnek.

Im de óvó hegynek oldalában,
 Mint habok között mentő sziget,
 A' viharnek zúgó ostromában

Békepartul kis lak integet;
És a' kunyhó' szalmazsup tetője
Lesz a' vészben a' király' örje.

A' kunyhóban, három magzatával,
Inség- és nyomorban egy anya,
Szalmakéven küzd az éhhalállal,
'S végre ményök' megtört horgonya,
A' beteg férj, végerőködéssel
Ágyaiknál hön imádva térdel.

De ki az, ki a' kunyhóba lebben,
Szenvedőkhez, mint egy égi kép?
Ki szelid érzéssel szép kebelben
Hoz sebökre irt, a' földi szép?
Szép szemének megtörő gyöngyével
Lelkesült részvéte' hő könyével?

„Bár ki, ő a' föld' legszebb leánya!
— Mond lángolva a' király' fia —
Ő lön és marad szivem' bálványa,
Trónomon ő lessz a' korona!
Öt viendem, öt nőül Budára,
Ősz apámnak szives áldására!“

És elérvén apjához Budába,
Trónja' zsámolyára térdepel,
'S felkarolván hölgyét hő karára,
Apja' áldásáért esdekel, —
A' kaján udvar suttogva hányja:
Hogy nem urhölgy, nem király' leánya.

Ám az ősz feláll nagy ünnepélylyel,
És kitarja áldó karjait:
„Légy megáldva, — szól örömkönyével —
Igy hallatván áldó szavait —
Légy megáldva; trónusod' diszére
Méltó, a' kit választásod ére!

A' meleg köny, melly a' szenvedőnek
 Részvevőleg szívsebére száll,
 Drága gyöngy, szemén a' szende nőnek;
 Ékesebb báj minden bájinál —
 Mert szemében a' részvét' könyével
 Minden hölgy egy egy királynét ér fel."

Szólt, 's nyugodtabb lön halálozása;
 Századok borongtak hantjain,
 De örökkön zeng határozása
 A' nemesb szíveknek húrjain:
 Hogy szemében a' részvét' könyével
 Minden hölgy egy egy királynét ér fel.

CSANÁD, A' VÉN VITÉZ.

Hamis legény vala
 Cs a n á d, a' vén vitéz;
 Fél lába sirban áll,
 Fél szemmel lányra néz.

'S miért ne nézne rá,
 Ha ifju 's szép a' lány,
 'S miért ne kérje meg,
 Ha hozzá menne tán?

Hozzája ment pedig
 A' lányok' szebbike,
 Nem épen olly hires
 Hűségben E s z t i k e.

'S hangának hallani
És táncznak robaját ,
'S nem győz elég sokat
Vigadni vén Csanád.

És addig vígadoz ,
És addig iddogál ,
Mig tisztességesen
Szemére álma száll.

Közben sötét az éj,
Nincs senki éberen ,
Csak az éj' csillaga
'S a' tiltott szerelem.

A' lányka' kebliben
Rajnáld , az ifju , él ;
'S titkon szerelmesen
Ifjához útra kél.

'S emennek átkait-
Csókokkal fogja fel ;
Szemrehányásait
Illy szókkal fojtja el :

, Válnunk kell , édesem ,
Válnunk mulhatlanul ;
Sem átkon , sem könnyűn
Már sorsunk nem javul.

De férjem , esküszöm ,
Birandja csak kezem' ;
Szerelmem és szívem'
Te néked elteszem.

Te voltál és leszesz
Teemben a' tavasz !
'S a' vár' fokán ülő
Vén viszhang mondja : az !

„Hazudsz, majom viszhang,
— Ordít egy hang, — hazudsz!“
'S a' sűrű bokroson
Kiugrik tíz kurucz!

Elhull az ifju hős;
Alél a' mátkalány,
'S fölébred szörnyűen
Csanádnak vén karán:

„Máskor a' nász előtt
Mondd meg, ha ifju kell,
Szerelmes gerle, — vagy
Ne menj a' vénhez el!

Nászodon bor helyett
Ő most nem falna vért,
'S én nem üznék el
Hitetlenségedért!“

Hamis legény biz ő,
Ki hinné, vén Csanád?
Fél szemmel alszik, és
Fél szemmel résre lát.

Hamisnál hamisabb, —
De már ez iszonyat!
Hogy tisztos homlokán
Nem tűr el szarvakat!

K O N T.

Harmincz nemes Budára tart,
Szabad halálra kész;
Harmincz nemes bajtárs előtt
K o n t, a' kemény vitéz.

Mind hősek ők, mind férfiak,
Mind hű és hazafi, —
Mint pártütöket hitlenül
Eladta V a j d a f i.

Budán a' bösz király előtt
Megállnak zordonan;
Szemökben a' nemes harag,
'S a' kar' hatalma van.

De trónusán áll a' király,
'S szól ajkiról a' gög:
„Földig boruljon térdetek,
Ti vétkes pártütők!”

Szólott haraggal 's hosszusan, —
A' harmincz összenéz, —
Harmincz nemes bajtársival
K o n t, a' kemény vitéz.

„Nem úgy, király!” kiált a' hős;
'S megrázza ősz fejét;
Vélnéd, egy erdő rengeti
Hatalmas üstökét.

„Nem úgy király! az égre nem!
A' pártütő te vagy!
Te tetted azt, hogy a' hazán
Az átok' súlya nagy.

Vért 's éltet áldozott neked
E' nemzet székedért,
'S te rút gyűlölséggel fizetsz,
Az isten tudja mért!

Vagy visszavijja ős hazánk'
Szabadságát karunk, —
Vagy érte küzdve, hű felek,
Egyért 's együtt halunk.

De térdet, zsarnok úr, hogy így
Dúlsz minket és e' hont,
Nem hajt neked, sem e' sereg,
Sem Hédervári Kent!“

Szólott haraggal 's vakmerőn,
Inkább meghalni kész,
Sem hogy térdét meghajtaná
Kent, a' kemény vitéz.

És bőszzel a' király viszonz,
— 'S király' haragja nagy—
„Halál reád, olly rút halál,
Mint felségsértő vagy!

Halál reád, nyakas vezér,
Te itt is lázító!“
'S zordan mögötte feltűnik
Az óriás bakó.

Elsápad a' nép , áll a' hős ,
'S áll a' harmincz nemes :
Rajtok Zsigmond' pillantata
Végiglen tévedez :

„Kezemben élet és halál ,
Halljátok , pártütők !
Ki térdel , annak élet int !“
De nem mozdulnak ök !

Mind hősek ök , mind férfiak ,
Mind hű és hazafi ;
Vérét a' hőt , ha halni kell ,
Nem retteg ontani.

„Hát vesszetek mindannyian ,
Haláltok a' bitó !
— Mond a' király , 's így veszszén el ,
Ha kell , egy millió !“

És mégyen a' harmincz nemes
A' gyászipiaczra föl ;
Vérpallosával a' bakó
Kifárad , 's újra öl.

'S a' néma légbe nem vegyül
Csak legkisebbke jaj ;
Csak a' tömegnek ajkain
Egy elnyomott sohaj.

Ki az , ki végsőnek maradt
A' harminczból , ki ő ?
Hogy mindegyikkel társhalált
Halhasson , a' dicső ?

Igy áll az őserdők' disze,
Az óriási cser,
A' fejszés hozzá sujtani
Csak kételkedve mer.

A' cser bevárja a' csapást;
A' bajnok visszanéz,
'S szemben fogadja a' bakót
Kont, a' kemény vitéz.

„Mint bajnokot, mint férfit,
Igy illet a' halál,
Nem gaz, nem órv, egy honfi az,
Ki most e' törzsön áll.

Az megtagadja istenét
Egy szolga életért;
A' hősnek egy rablét helyett
Halála nyújt babért.

Halálom, és a' társaké
Egy véres áldozat,
Mellyből a' honnak üdv fakad,
Zsigmondnak kárhozat!“

Szólott a' hős, süjt a' bakó,
A' nap homályba vész —
Igy halt el a' harmincz nemes,
'S Kont, a' kemény vitéz.

'S a' néma légbe nem vegyül
Csak legkisebbke jaj;
De a' tömegnek ajkain
Kel a' lázadó moraj.

„Zsigmond király, zsarnok király!
— 'S a' zsarnok' vére fagy —
Ítéleted törvénytelen,
Az ország' foglya vagy!“

HUNYADY LÁSZLÓ.

Budán a' földbe rejtve,
A' várfenék alatt,
Budán egy hosszú börtön
Félszáz ölet szalad.

Fölötte vas lakattal
Nagy ajtó nehezül,
Mint éji rém, titokban
Elásott kincsen ül.

A' vaslakat kinyílik,
Az ajtó felzörög,
Hogy hosszan a' sötét űr
Utána mennydörög.

'S mig fen az áldozó nap
Nég egyszer visszanéz,
A' mély üreg' ködéből
Kiválik egy vitéz.

Ifjú a' hős 's virágzó
Minő a' kikelet,
Melly keltni jő álmából
Az elhunyt életet;

Alig huszonhat éves,
Szemében tűz ragyog,
Széles nemes mellében
Magasztos szív dobog.

Körötte fegyveres nép,
Előtte gyászkövet,
Vérszín veres ruhában
Egy hírnök lépeget.

Hangos kemény torokka!
Illy szókat dörgető:
„Így bünhödik, királya
Ellen ki hitszegő!”

Nyugodtan és merészen
Hallgatja a' vitéz,
'S a' vészjóslo madárnak
Bátran szemébe néz;

Mikép a' szírt' ölében
A' gyémántkő ragyog,
Lelkében öntudatja
Olly tisztán mosolyog.

De látva zord bakóját,
Meglátva veszhelyét,
Fellázad ifjusága,
Jég hűti hő erét.

„Meghalni illy dicsetlen,
Illy ifjan, illy rufúl!
Nem, nem lehet!” kiált föl
Vigasztalhatlanul.

Majd védtelen ügyének
Önvéde, szónokol:
„Olly szent, mikép felettünk
Igaz bíró honol,

Hogy Cilleyt nem orvul
Ejtette el karom;
De éltetemet védőleg
Lón, őt lesujtanom.

'S te ünnepélyes esküt
Mondottál, jó király,
Szent evangeliomra,
Szent oltár' lábainál:

Hogy vértorlást nem ejtesz
Vétketlen tettemen,
'S Budába meghivattál,
Ki voltam védtelen.

'S im kegy helyett kijátszott
Hitem börtönt talált,
Egy kurta nap, — 's tanácsod
Rám mondja a' halált.

Vagy mért apám' barátit
'S öcsém' nem látom itt?
'S miért kizárólag csak
Házamnak ellenit?

Uram, király! kajánság
Merít el engemet!
Tartsd meg magad, 's hazámnak
Hűséges éltemet!"

Szólott, de hő szavára
Elhűl a' felelet.
Csak a' falak visszhangja
Mormolja: „éltemet!"

Egy úri jégmerev kéz
Parancsolólag int,
'S mig rajta függ a' néző,
A' zord bakó — suhint!...

Hová bukott a' szép fej
A' tér' porondjain?
Hah, fen van az, és áll még
Az ifju vállain!

Jégcsepp ül a' bakónak
Öldöklő homlokán,
Iszony, hová tekintesz,
A' nézők' táborán;

De béken és nyugodtan
All nagy Hunyad' fia,
Ajkán esengve reszket
Magasztos szent ima. —

Az úri jégmerev kéz
Haraggal újra int,
'S halványan im a' hóhér
Másodszor is suhint!

De nem bukott el a' fej
A' tér' porondjain;
Hajh, fen van az és áll még
Az ifju vállain!

A' reszkető bakónak
Aggalma isszonyú,
A' nézők' kebelében
Borzasztó háború!

Csak ő vagyon nyugodtan
A' nagy Hunyad' fia,
Fentartja kinja közt is
Magasztos szent ima. —

Az úri jégmerev kéz
Immár harmadszor int,
'S kétségbe esve hóhér
Harmadszor is suhint!

Harmadszor elbukék ő,
Eldönti őt a' kín!
De fen van ah, és áll még
A' hős fej vállain!

Örülten a' bakó most
Elhajtja pallosát,
Kegyelmet hallod esdni
A' nézők' táborát.

És íme lábra vánszorg
Az elbukott vitéz,
Mint bünboszuló árnyék
Rémítón égbe néz:

„A' büntetés' mértéke
Betelt fejem felett,
Fölment ezentul ég föld
A' büntől engemet.

Szólván előre lépett, —
Ember nem bántja őt;
De hajh! a' vérfogott test
Elejti a' menőt!

Buktára csend lesz, a' sir'
Mélyén illy csend tenyész —
'S „megvan!“ kiált egy ördög,
'S a' nép egymásra néz.

Orúl, alélt helyzetben
Ki gyilkolá meg őt?
Szent György' terén ki ásott
Testének temetőt?

Ember nem, a' ki ember,
A' kígyó ölte meg,
Melly kékre mart ajakkal
Emberben szendereg.

A' gyűlölet 's irigység,
Melly rút féreg gyanánt
Csak szépet és dicsőet
Csak érdemteltjest bánt.

Ő szomjazá irigyen
Olly 's annyi érdemért,
Melly korcs karában nem folyt,
A' hős Hunyadi vért.

'S ki volt jelesb 's dicsőbb mint
A' három Hunyady?
Ki volt alávalóbb mint
Garával Újlaky? —

Szent György' terén az ifjút
Eloltva hirnevét,
Fondor gonosz kajánság
Miért temettetéd?

Ott Kont, a' pártos alszik,
Háborgó álmival,
Dicsőn, dicsetlen sirban,
Harmincz bajtársival.

Szent György' terén az ifjút
Balúl ástátok el;
Álmából ott kemény Kont
És harmincz társa kel;

„Ki küld e' sirba, ifjú —
Lázadva szólanak —
Itt kökemény vitézek
Akarva nyugszanak.

Ki büntelen vagy, ifju,
Itt nincs számodra hely —
Eredj a' fölvilágba
Dicső apádhoz el!”

'S Ott ősz Hunyad' karába
Szorítja a' fiút,
Fejére Gábor angyal
Tesz martyrkoszorút.

KONT' FEGYVERNÖKE.

Elénekeltem Kont vitézt,
A' hőset a' keményt,
Harmincz nemes bajtársival,
Szivem' sugalltaként.

Elmondtam, hogy szabad halált
Haltak mint honflak,
'S haláluk szép volt és dicső,
Mert elvért haltanak.

Miért ne mondjam őt is el,
A' hű fegyvernököt?
A' harminczkettedik nemest,
Ki együtt halt velök.

Ott volt urának harcziban
A' hűséges legény,
Ott álla most is 's látta mik
Történnek György' terén.

Mint álltanak, mint hulltak el,
Harminczan egyiránt,
Mint álla Kont, mint hulla el
Egy félország gyanánt.

A' hős elhullt, a' hű apród
Utána porba hull,
Nagy veszteségét érezi
Kimondhatatlanul.

„Ki a' szegénynek napja volt,
A' hősek' csillaga,
Egész hazában serget ért
Karával egy maga,

Kivel csatákban vért ivám,
Békében áldomást,
Ki ad helyette énnekem,
Ki ad kárpótolást?”

Igy sir; szívének kérgeit
Föltépik kinyjai,
Könyút nem ismert két szeme
Tengernek árjai.

'S mind látja őt, mind sir vele
A' véres holt felett;
Csak a' király bámúl maga
Illy hűségés szívet.

Ki e' legény, — borzadva szól,
'S kérdőleg széttekint —
Ki egy felségsértő felett
Érezhet ennyi kint?”

, Nem felségsértő, nem király!
— Kiált a' hű legény —
Kontért, a' hős - és honfiért
'S gazdámért sírok én.

Vágasd ki a' fát 's melly reá
Kulcsolta szíverét,
Kivágtad a' hű ihszalag'
Kölcsön tenyészetét.

Szakaszd ki a' meleg szívet,
'S melly éltetett, nevelt,
Tátott koporsóvá tevéd
A' gazdátlan kebelt.”

És újra sir és újra szól:
 „Nem ad kárpótolást,
 Oh nem, nem ad, sem föld sem ég
 Kontnak helyébe mást!”

Szólott 's karával görcsösen
 A' csonka tetemet
 Közelb szorítja ajkihoz
 Sir, átkoz és nevet..!

'S mélyen megindul a' király
 Illy nagy hűség fölött:
 ,Kelj föl — kiált — helyed legyen
 Testőreim között.

Kelj fel, fiú! hűségedért
 Te vesztéségedet
 Királyilyag kipótlom én,
 Ha szolgálsz engemet.“

De az örjöngve visszaszól,
 'S mint rém reá mered:
 „Inkább a' poklok' ördögét
 Mint tégedet — cseh eb!”

'S váltott inkább éltén halált
 A' hűséges legény,
 A' harminczkettedik nemes
 Szent Györgynek vérterén:

Sem hogy szolgálna olly királyt,
 Ki törvény 's jog helyett
 Önkény alá hajtand vala
 Egy hősi nemzetet.

TOLDY' ESKÜJE.

Kedvetlen ül Szabácsnál sátrában a' király,
Redőzött homlokán a' bosszúság irva áll,
Körötte vértől ázva kard, dárda heverész,
'S a' harcz' ölü zajából egy csonka ősz vitéz.

Ki volna a' király más — mint Hunyad' hős fia?
Ki volna más mint Toldy a' csonka dalia?
Mert hogy Szabácsnak híjják, hol voltak, a' helyet,
Mert hogy ma győzedelmet Mátyás nem nyerhetett.

„Kardomra merném, ugymond — 's helyéből felszökék —
Kardomra felfogadni, hogy árulás esék.“
'S begyűjti sátorába minden vezéreit,
A' szent kereszt' nevére letenni esküit.

'S a' büszke hadvezérek arany 's ezüstösen,
Megsértett büszkeségből negédes - kényesen
Sorába térdet hajtnak a' szent kereszt előtt.
„Istennek átka érje az álnok hitszegőt.“

'S mind esküdött, csak egy nem, a' csonka harczoló,
Végül maradt a' bajnok, mint mindenből a' jó;
Meghajtja régi térdet az esküt mondani,
De Mátyás ezt a' térdet nem hagyja hajlani.

Feltartja hős kezével a' tisztos ősz vezért.
„Nem, ezt nem engedem meg egész országomért,
Benned, te csonka hatyú, megbizik a' király,
Mert Toldy mint a' szikla rendíthetetlen áll.“

KIRÁLYI KALAND.

Honnan veré Csalóköz
Honnan nem a' nevét?
A' nagy Dunának árja
Rég elmosá hírét.

Hogy szép darabka föld volt,
Azt tudni itt elég,
Ki a' vörös barátok'
Kértét ismeri még.

Hogy duska erd.jében
Sok vadja lehetett,
Tanúja, mert vadászni
Mátyás ott szeretett.

Mátyás király vadászni
Honszerte kedvele,
De Mádon ő nagyságát
Tán más is kötötte le.

Alatta a' falúnak
Egy régi hársfa állt,
Ott mindig enyhülést vett
És mindenkor talált.

Mi és mi nem vonzotta
Nem mondja a' rege,
De hogy kedvencz tanyája
Volt, közbeszéd leve.

Csak egy suhancz fejébe
Nem fért a' gondolat :
Hogy olly örömmel késik
Egy hitvány hárs alatt ,

Hogy kényes úri testét
Nem félti a' király ,
Az est' hűvös szelétől —
'S az ifju lesbe áll.

Allott pediglen lesbe
Azért is a' legény ;
Mert , bár titokban tartá ,
Bibéje volt szivén ;

Mert a' falú' végében
Nem egyedül a' fa ,
De barna szeretője'
Kis háza is vala.

Mit és mit nem tapasztalt ,
Nem tudni, a' fiú ;
A' hársat fátyolával
Takarta éjború.

De visszatérve másnap
A' kedvencz hely felé ,
A' fáradott király ott
A' hársat nem lelé :

Kivágva volt tövéből
Az enyhek' sátora ,
Az ut' porába mártva
Ő büszke sudara.

Ki és ki nem mivelte ,
Nem tudni a' merényt ;
De a' király kérdőre
Nem vonta a' legényt.

Ajkába ő nagysága
Mégis jót harapott :
„Gonosz faj a' veséd is !“
Magában így zugott.

Lorát pedig sebtében
Nyergelteté vala ,
És vissza , mint a' szélvész ,
Budára nyargala.

MÁTYÁS KIRÁLY GÖMÖRBEN.

Mátyás király nem értett hon ülni kényesen ,
Értett a' harczy ménen megülni győztesen ,
'S ha harczy nem valának, bársony nyugágy helyett,
Mátyás király kezébe birói pálczát vett.

Bejárta szép országát , 's mint békeangyala ,
Törvényt, igazságot tett , a' merre járt vala ,
Bejárta a' Dunának 's Tiszának mesdgyeit ,
Kihallgatá urával a' pór' sérelmeit.

Törvény után követvén az ős magyar szokást ,
Tartott az utazásra Gömörben áldomást ;
Az áldomások' árja enyelgő és komoly ,
Mikép Maros' aranyja Tokaj' nedűje foly.

Van a' ki a' kiralyért üríti a' kehelyt ,
A' hon' virágozása dobogtat más kebelt ,
Ez a' német' vesztére nagy rettentőt iszik ,
Az a' török' halálán , ez a' csehén bizik.

'S végig lakoztanak már, és végig ittanak, —
Egyért feledtek inni a' vigadó urak,
'S vigalmok a' hegyig hat, hol munkás hangyakép
A' tö' tövét kapálja pörén a' póri nép.

Mátyás király a' tréfát fölötte kedvelé,
Mátyás király föláll 's int a' szőlőhegy felé:
„Ím, dolgozott a' munkás, míg vigadánk, urak!
Ne váltanók fel őket, hogy ők vigadjanak?

Fel, a' király' nyomába!“ Szól és előre mén,
Mikép a' felkelő nap a' fényes ég' ivén,
Utána mén az úrnép, vontatva 's kénytelen,
Mikép a' lomha árnyék a' test után megyen.

'S bámészan a' parasztok reá tekintenek,
Kíváncsilag megállnak a' vándor fellegek,
A' nap kibú alóluk, meglátni a' csodát,
A' hős király' kezének ügyében a' kapát.

Mátyás király megedzett 's dologszokott vala,
Az úrinép púhán nőtt, és otthon lomhula;
Mátyás király ügyes volt és könnyű termetű,
Az úrinép nehézkes, tömör tekintetű.

Mondjam tovább, ne mondjam a' tréfa' folyamát
Mint üli a' veríték az úrnép' homlokát?
Mondjam tovább, ne mondjam: a' gyors király mögöl,
Miképen jobbra balra az úri nép kidől?

„Uram király — kiálnak — pogány dolgot mivelsz,
Kegyelmetes tréfáddal még mind rakásra ölsz —
A' kardot elviseljük, kapáljon a' ki tud!“
És a' panasz keserve Mátyás' fülébe jut.

De mint a' könnyű sólyom fölöttük a' király
A' megkapált barázdán nem fáradottan áll,
Arczára méltóság ül, szigor van homlokán,
'S a' lelkendő urakhoz illy szó jön ajakán:

„Ám hagyjuk a' szokatlan dolog' kísérletét,
De megjegyeznetek kell nehéz verejteket:
A' föld, urak, kemény rög, 's ki azt megmíveli,
Véres verejtekének gyöngyével öntözi.

Azért ha máskor isztok, nem kell felednetek
Az áldomásba szöni: hogy éljen népetek!“
Szólott — 's az úri nép megjegyzé az oktatást, —
Mátyás király Gümörben így tarta áldomást.

A' HŰSÉG' DIADALMA.

Budán nehéz rabságban ül
Czagány, a' szép levente;
Lábán, karán vas nehezül —
'S nincs, nincs a' ki megmentse.

Czagány tűr, és dühösködik,
És átkot és imát mond;
Meg visszadől, meg felszökik,
'S a' szörnyű lánczakon ront;

Port ráгна düh elegy buján,
Vért inni volna készen.
„Hol vagy' szülém 's te szép leány?“
Imigy eped szívében.

Eped, mert rút rabságban ül
A' hős, szabad levente,
Lábán, karán vas nehezül, —
'S nincs, nincs a' ki megmentse.

De van, ki rá gúnynyal lenéz,
Egy istenadta ozmán:
„Hol görbe kardod, hős vitéz?
Csak nem hagyád a' korosmán?”

Ne bántsd — másik szól — a' bohót;
Ő ájtatos keresztény,
'S a' kard helyett az olvasót
Hordozza két kezecskén.

És így gunyolják rendiben,
Kik elmenők mellette;
Legvégre egy rút szerecsen
Magán megáll felette:

„Mi dús, mi boldog vagy, vitéz!
Még lábod is gyűrűzve!
Kár, kár bizony, hogy mátka kéz
Nincsen közé befűzve.”

Nem tűri már Czagány a' gúnyt:
,Isten, ki él a' mennyben,
Az lássa, hogy napod lehuny,
Ha nem kotródol egyben.

„Nem, én vitéz, én nem megyek!
Inkább te jöjj el innét.”
Szól a' pogány; a' hős remeg,
Megismeri szerelmét.

, Nagy isten! Ilka mit tevél?
 Fuss, fuss! — halál van itten,
 Nézd kezemen a' vas kötél;
 Együtt halunk ma ketten! "

„Menekszünk együtt — mond a' lány,
 Im kulcsa lánczaidnak!
 Nyisd meg lakatját, hős Czagány,
 Kün kész paripák várnak.“

, Oh Ilka, Ilka mit tevél,
 Oh Ilka, szúm' szerelme! "
 „Nem én, a' hűség és fortély
 'S a' porkoláb' kegyelme.“

'S elő, elő ment mint madár
 Mint gondolat' futása,
 A' szép leány 's szabad huszár'
 Menekvő haladása.

És a' szelid hold és az ég'
 Világa süt le rájuk,
 És úton, útbán a' hűség
 Így énekelt utánok:

„Erőt, óh hősi, a' hit ad,
 Ösvényt a' szép remény mutat;
 De győzni egy tud csak velem,
 Te vagy, te vagy, hű szerelem!“

BOSZÚCSÓK.

Szolnok fölött az Úrnak
Haragja lebegett:
Várára ostorául
Tar ozmánt ültetett.
A' tar' uralkodása
Folyvásti viadal,
Alatta vérigában
Ezer magyar kihal.

Hölgyét erőszak őrzi
És závoros terem,
Hol búja karban hervad
Az orzott szerelem;
Igy szívölő keservben,
Elzárva, egyedül,
Vitéz Bekének hölgye
A' szép Maria ül.

, Miként imádjám — így sir —
Oh Allah, nevedet?
Ha szívem a' feszített
Jézusba vet hitet?
Majd mint nyögő madárka,
Mellyet kalitka rejt,
A' repdeső galambhoz
Illy bús beszédet ejt:

„Repüljetek, madárkák,
Ti kétszer boldogok!
Mondjátok el Bekének,
Hív hölgye hol vagyok!”
'S repülnek a' galambkák
Téren tetőn vigan,
Nem tudva, hogy vadászcso
Rájok felhúzza van.

Vadászoknak közöttte
Egy ifju bajnok áll;
A' lött galambka' lábán
Egy irt levélt talál.
Néz, lát, ámul a' bajnok,
Majd hős haragra gyúl:
„Föl, lóra, kardra, társak!”
Imigy kiált vadul.

„Hölgyem, szerelmem él még,
A' régen keresett —
Vagy én halok, vagy a' bég —
Halld, isten, eskümet!”
És lóra, kardra pattan
Társai' mindegyike,
'S előttük, mint a' villám,
A' hadduló Beke.

'S hol Szolnok 's Szentmiklós közt
A' szűk sikátor áll,
Egy domb mögött tanyát üt,
'S tanyája vér 's halál.
És hír repül Bekéről,
'S vitéz bajtársirul,
És ad parancsot a' bég
Kegyetlen és vadul:

„Kétszáz arany jutalmat
'S Szolnok' legszebb pejét,
Ki nékem elhozandja
A' lázadó' fejét.
'S kardot fen a' pogányság,
'S kétszáz torok kiált:
„Elő, elő, te gyilkos!
Ismerd meg a' halált.“

'S hallik zúgás és bűgás,
A' lárma égbe száll, —
Ötven vitéz magyar hőst
Lesújtott a' halál;
A' vérhalom' tetőjén
Csak ő áll még Beke,
'S mint vérsujtás az égen
Bekének fegyvere.

„Angyal vagy - é, vagy ördög,
Hogy nem segít a' kard! '
Kiált egy' tar — 's golyója
Lesújtja a' magyart.
És vigad a' boszúlt bég,
'S vigalma végtelen,
Szilaj kedében végig
Szökell a' termeken;

Majd bősze' mámorában
A' rabnőhez siet:
„Unalmas a' magányság!
Elhoztam e' fejet.“
Szól és megáll daczában
A' vad szívű pogány,
Kaczagva mulatozva
A' hölgynek bánatán.

De áll Bekének hölgye
A' szörnyü bég előtt ;
Mindig meredt 's meredtebb
Nézhén a' csonka főt,
Mosolygva néz, 's mosolyja
Olly megrázkódtató,
Rémülve néz, 's rémülte
A' lélekig ható.

Majd lassu méltósággal
A' bég felé halad ;
'S őrzöngő indulattal
Karjai közé tapad :
Most, most lehet Mariád,
Barátom a' tied,
Öleld, de hölgyedül ám,
Az ékes özvegyet!"

Szól, 's görcsösen szorítja
Magához ellenét,
Ki kéje' mámorában
Nem lát, hal mást, csak őt!
A' hirtelen fordulat,
E' csába villanás,
Egész idegzetére
Egy nagy villámcsapás!

És ennyi kéjgyönyörhez
Egy csók'érzése még!
'S a' hölgynek lába mellé —
Vérezve dül a' bég.
'S kettőt szökik mellőle
Az ékes, ifju nő,
Kezében a' bég' gyilká,
Még vértül gőzölő!

Ajkán a' győzelemnek
 Magasztos szózata :
 „Ez a' magyar nő' csókja
 Csábitók' ajkára!
 De még e' csókom is bűn,
 És hitszegés, — azért
 Lakoljak érte!“ — örvöng,
 'S keblébe sújtja a' tört!

A' NAGYIDAI VAJDA,

Bújdosólag jár a' nagy világban
 Csóri Ferke szörnyű nagy bujában ;

 Kedve nincsen, lelke összeverve,
 Vajh! szívének mi lehet keserve?

 Csóri Ferke Zápolyát uralván
 Harczra kelt, őt megtámadva hallván ;

 Fölhivatva volt reá családja,
 Mellynek ő volt nagy vitéz vajdája.

 'S a' cigányság elveté vonóját,
 Vette érte háborúk' golyóját,

 És kiállott védő katonának,
 Várlokára híres nagy Idának.

 Ott, miként a' szikla földbe növe,
 Oltalom - fallá lett puska csöve,

És az ellent kétszer visszahajtja,
Harmad ízben végkép megszalasztja. —

De a' vajda örvendő hevében
Gyors futással a' toronyba mégyen,

'S ellenét futtában is zavarni,
Kezd utána hangosan riadni:

,Hej, megadtuk nektek, hej ti gyávák!
Elröpültök mint a' kőszó golyák!

Megsiratnátok ti is karunkat,
Csak ne löttük volna ki porunkat!"

Szolt a' vajda, 's hej megadta bölcsen,
Mint a' villám, visszazúg az ellen.

Ágyujának ágyu nem felel már,
Rom 's kietlen sirörvény a' nagy vár, —

Sírban a' czigányság' nagy családja,
Mellynek Csóri volt vitéz vajdája.

'S most szegény ő jár csak a' világban,
Csóri Ferke, szörnyű nagy bujában.

Megkoczeitja homlokát a' sziklán,
'S bög dühében, mint az éh orozlán:

„Oh nagy-ída, átkozott nagy-ída!
Mért a' villám nem hullt bástyáidba!

Nyelt el volna földnek indulása,
Most nem volnál hirünk' csonkulása!

És ne volna két kis istenadtám,
Mint a' zerge olly vidor magzatkám,

A' Tiszában volna régen ágyom,
Úgy is elhunyt már az én világom."

Haj, biz' elhunyt a' szegény' világa
Most lehetne lágy selyemből ágya .

Rongy helyett a' két kicsiny magzatka
Most biborszín nadrágban járhatna.

Igy azonban erdőség' tövében,
Únodalmas országut' tövében ,

Mint az ürgek , pörén szédelegnek,
Gyors üzői hintókerekeknek.

Vagy lejárnak a' partos tavakra,
Fris halacskát lesve horgaikra,

Mellyet anyjok elkészítve nékik ,
Érte egymást majd halálra tépik.

Jól lakozván bús apjokra gyűlnek ,
És a' sátor' pitvarába ülnek ,

Melly, miként egy vulkának tölesére,
Barna-szurtosan ásít az égre.

Ott egy hosszat hörpöntvén bujából
Csóri Ferke, a' vizes kupából,

Földre sujtja szomja' szüntetőjét ,
'S két kezébe kapja hegedűjét.

„Jaj apám, be szörnyű bús a' nóta ,
Nem hallottam ilyet éltem óta!"

Szól az egyik meztelen magzatka,
A' pipáért mellé gugorodva.

'S a' művésznak két könyű lopózik
Bús szemébe, szíve elfogódik :

„Jaj, hogy is ne volna bús keserves,
A' siralmas nemzeti keserv ez,

Melly nagy - Idán érte nemzetünket,
Eltemetvén harczy szép hírünket.

Hej, megadtam én ott, hej meg néki!
Óh, hogy inkább nyelvemet törém ki!

Vagy miért is lettem e' világra?
Nemzetemnek 's enmagam' csufjára?“

Szól, 's szemét a' kin kijebb szorítja,
Még fogát is összecsikorítja.

Kis Petők a' kontrát fujja rája,
Rémesen kidüledvén arczája,

Két szeméből két ökölke válik,
Lélekezése öt lépésre hallik.

És megáll a' nap' hunyó sugára
A' gyönyörhang' czifra zsongására,

Még az asszony is kilép neszére,
Kendejét tartván veres szemére,—

Mert a' szörnyű szalmafüst körötte
Míg tüzet szított, szemét fölette.

BÁTHORI ERZSÉBET.

A' büszke Csejthe várnak
Hatalmas asszonya,
Nehézkes álmokat lát,
Ha megjön alkonya.

Mélyen, sötét üregben,
Nagy szikla vár alatt,
Sok ember-csontokat lát,
Halomra hordtakat.

A' szörnyű csonthalomból
Feláll egy siri lány,
Három sebet mutatva
Ifjonti homlokán.

Néz és kinos nézése
Halotti gyötirelem,
Nyög és halálnyögése
Elhangzik végtelen.

, Legszebb virágkoromban
Ontád ki véremet!
Vérem kiált az égre,
A' gyilkost verje meg.'

'S eltűnik a' leányzó, —
Helyén egy második
Biborpiros sebekkel
Mint rém magaskodik.

„Átok reá örökké,
Ki engemet megölt;
Az ég ne adjon üdvöt,
Ne néki sirt a' föld!”

'S harmadszor is leányzó
'S negyedszer is tűnék;
'S így véghetetlen végig
Sok száz leányka még.

'S mindannyi egy ajakkal
Csak egy átkot süvölt:
„Az ég ne adjon üdvöt,
Ne néki sirt a' föld.”

És végre mondni szörnyű,
Sok száz leány után,
Feláll egy új halott még,
'S illy szó jön ajakán:

„Nem szántad ön leányod,
Óh kőnél köbb kebel!
Ifjú piros vérünket
Arczodra mostad fel!”

Igy álmodik naponként
A' várnak asszonya,
Kinos szívmaridosás közt,
Ha megjö alkonya.

Körötte rémitőleg
Börtön falakra lát,
Tükrében, szörnyedezve
A' lányok' gyilkosát.

HUNYAD' KARDJA.

Szolt Básta György vezérhez Prágában a' király:
„Óh szünne már meg egyszer Erdélyben a' viszály!“
És Básta György viszonzá: „Adj harczy sereget,
'S lábadoz ontom egyben e' büszke nemzetet.“

'S király adá a' serget, és Básta elhalad, —
'S a' merre áthuzódik egy sáskavész a' had;
Utána búsan Erdély halotti leplet ölt,
Kalásztalan fejével koldússá lesz a' föld.

Feldúlva áll a' kunyhó, 's a' büszke palota,
'S Fehérvár' szép piarczán az úrnak temploma,
Melly századoknak óta nagy méltósággal áll,
Mint ősi pompájában székén egy ősz király.

A' templomban temetve sok bajnok úr vagyon,
Ki híven óvta honját, nagy véres harczokon;
Egy óriási gyémánt közöttük ősz Hunyad,
Minél a' templom' őre nagyobbbat nem mutat.

Mellette kardja fekszik, tisztelt ereklyeül,
Felette vaskereszt áll, gyász - 's buzgalom jelül.
Ki merne illy nagy alvót zavarni illy helyen,
Hol ősz Hunyad 's a' szent kard nyugosznak békesen?

És van, ki a' nagy alvót zavarni illy helyen
'S dicső kardjára nyúlni eléggé szemtelen!
Egy hajdu száll a' sirba, Bástának hajduja;
Kincsszomjazó 's kegyetlen, mint átkozott ura!

Száll, 's rángatag szemébe tekintni rettenet,
Száll, és a' nagy merénytül hajfürte fölmered;
'S még egyszer visszaborzad, 's még egyszer kedve kél,
'S Hunyad' koporsajáról lehull a' sirfödél.

Hunyad nyugodtan alszik, mint vész után a' hab,—
Egy ég' övérül tépett világvesztette nap.
Hunyad' ruhája fényes, pánczéla vert arany,
Ujján egy drága gyűrű csillag-világosan.

'S a' sírdulót ijedség kinozza 's félelem;
A' nagy halott' képére tekintni képtelen.
A' hősi kéz' láttára velőig rázkodik,
'S a' gyűrű ott lehetne itélet' napjaig!

Csak egyre nyújtja karját, a' kardra botoran,
Melly hős vivója mellé külön fektetve van,
'S borzadva 's szembehunyva társaihoz fölzalad,
Utána, úgy gyanítja, a' boltozat szakad.

„Hah, mond, 's lélekzetet vesz, mint viz alól kijött,
A' legnagyobb enyém lett mind annyi kincs között:
Milly dús, milly drága váltság vár e' vasért reám!“
'S még láthatók a' cseppek megizzadt homlokán.

Érvén pedig honába, Esztergomnak megyen,
Hol-hires Orsi Péter parancsol fényesen.
„Ím lásd, ezen dicső kard — úgymond a' szolgavér,
A' hős Hunyad bírta ezt, a' nagy magyar vezér.

Saját koporsajából 's kezébül ezt vevém,
'S már gondolatban akkor tenéked szántam én:
Mert legméltóbb vitéznek talállak tégedet,
Ki ezt magyar hazánkban méltán viselheted.“

„Hogy legméltóbb vitéze volnék hazámnak, az
Mond Orsi hős, — se nem volt, se nem leend igaz;
De hogy talán e' szent kard legméltóbb kézbe jött,
Midőn kezembe adtad, — ez inkább meglehet;

Mert szörnyű büntetéssel fogom megtorlani,
Ki ősz Hunyad' szent hamvát így merte bántani!“
Szólott nemes boszúval, — 's négy fegyveres között
A' sírduló hajdú áll lánczokkal megkötött.

Buzgóan végimát tart egy ősz barát vele,
'S istentelen nyakáról lehull gonosz feje. —
Ekkor kezébe vévén a' kardot Orsi hős, —
„Dicső kard! így kiált fel — hatalmas és erős,

Melly a' hon' ellenségén husz diadalt vívott,
Belháborút legyőzött, fejdelmet alkotott —
A' nagy vezér' kezében szent talismán valál!
Ma gyenge néked a' kar, ma gyenge már a' váll, —

Méltatlan e' hazának örege, ifja rád, —
A' sirban sem vagy biztos, — hullám legyen hazád.“
Szólott, 's a' nagy Dunába temette lelkesen,
Fölötte összezsattan a' hullám éhesen;

Őrül a' drága kincsnek, mely fenekére hull,
Talán világ' végéig föláshatatlanúl!
'S olly néma mint az éjféli a' nagy folyó megint,
Hős Orsi megnyugodtan hullámin eltekint.

HASZSZÁN.

Sötét az éj, nem alhatik
 Budának ősz basája,
 Álmatlanul már harmadik
 Éjfél virad reája. ,
 , Föl, szennyes szolga, föl hamar!
 Szél légy magad, lovad vihar;
 A' föld 's az ég' daczára
 Hölgyet hozunk Budára. '

„Haszszán, Haszszán az éj sötét,
 Homálya meuni nem hagy;
 Szél és vihar zúg szerteszét,
 Ló és lovása megfagy.“
 , Hadd zúgjon szél és fürgeteg,
 Vésztől a' bajnok nem remeg,
 Ma föld és ég' daczára
 Hölgyet hozunk Budára. '

„Haszszán, Haszszán a' fúvatag .
 Térdig megy a' fenyéren,
 Hóban, viharban sorvatag
 Farkas jár éhen — ébren.“
 , Hadd járjanak künn farkasok!
 Gyorsabb futók a' lovasok!
 Elő, elő a' lóval,
 A' legsebesb futóval. '

'S elő elő ment kettesen,
 Völgyeknek és hegyeknek,
 Mint szél és orkán dühösen,
 Ha tengerárt kergetnek.

Óh, mért van ember, hogy ha vad,
Mért dúl szívében indulat,
Ha tárgya vad tűzésnek
Bosszú és düh levének.

Vágy üzte Haszszánt 's szerelem
Szép Zolna' udvarába;
Düh most és bosszúgerjelem
Sarkalja hajlokába.
Haszszánt, basát a' lány felejt,
Egén borút korán se' sejt;
Sejt egy gyönyörvilágot,
Szerelmet 's boldogságot.

Mint a' szelíd éj' csillaga,
A' kék egek' magzatja,
Sovár pilláit éjszaka
A' föld felé lehajtja:
Áll Zolna szép szemérmesen,
Hópatyolatban ékesen,
Fején a' myrthus' ága
Egyetlenegy virága.

Előtte áll a' vőlegény,
Érzelmé' tengerével:
„Óh Zolna, Zolna, égi lény!
Mi ér föl e' cserével!
A' nép gyüldög, az óra múlt,
Az üdv közelb, közelb vonúl,
Csillagja szerelemnek
Lesz napja életemnek “

, Hősöm, szerelmem, — szól a' lány —
'S felnéz a' hős' szemébe,
Mint néz a' napegy oczeán'
Hallámos örvényébe:

Tiéd szívem, tiéd kezem,
Tiéd a' sirig, érzem;
'S ha van siron túl élet,
Ott is csak érted éled.

'S a' nép gyülöng, az óra múl,
Ég már a' nász' gyertyája,
Elöl a' vőfél tánczosúl,
'S a' vig seregnek árja,
Utána ifju és öreg,
Legvégre a' pap 's két gyerek;
Szép Zolna mondhatatlan
Érzelmi harc között van.

De szállva villám-szárayakon
A' vészt Haszszán haladja,
'S a' láthatárra gyors lovon
Kitűnik büszke hadja,
A' föld alatta megdobog
Az ég' ürébe szó rohog:
„A' föld 's az ég' daczára
Hölgyet viszünk Budára!”

Parányi szám a' nászvendég,
'S az is fegyver' hiában,
De ihletéstül a' pap ég
Oltára' csarnokában:
„Megálj, pogány, szent a' mi szent!
Istenre kardodat ne fend!
Kelj a' sikon csatára,
E' ház az úr' oltára!”

,Áldott az úr, mond a' török —
És szent az úr' oltára,
De Allah-akbar mennydörög,
'S Mohammed a' szolgája.

„Az isten egy, kiált a' pap —
Miként az égen egy a' nap,
Tened Allah néven,
A' nagy Jehova nékem.“

De vad kacajjal a' vitéz
Előbbre megy 's előre!
A' nászi nép esengve néz
Segítségért az égre;
A' kántor orgonába kap,
A' hangos ének égbe csap,
Jézus bor- és kenyérben,
Hallatszik zengzetében.

Haszszán nem ért illy dolgokat,
Haszszán csak szép leányt lát,
Mint olly áhitva térdepel,
Mint mondja szent imáját.
Szemében a' szent megadás,
Arczán a' lélekolvadás,
Szép ajka énekében
Jézus bor- és kenyérben.

'S ostyáját im az áldozó
Magasra felmutatja,
Megette a' harangozó
Csengetve hírül adja.
'S földig borúl mindannyi nép,
Földig borúl le Zolna szép,
'S érzéstől elkapatván
Földig borúl le — Haszszán.

„Haszszán, Haszszán ébredj hamar!
Szép Zolna elmegy, itt hagy!
Süvölt a' szél, zúg a' vihar,
Kún ló, lovása megfagy.

Haszszán, Haszszán, ha nem megyünk,
Nagy Allah látja, nem viszünk
Ma föld és ég' daczára
Hölgyet magas Budára."

Haszszán, Haszszán! késő vagyon,
Az innep éri végét,
Szép Zolna hangos — hosszasan
Kiáltja esküvését:
„A' szent keresztre esküszem,
Csak hősiémet szerethetem;
Borúban és derűben
Ég érte láng e' szűben.

'S a' szent keresztre esküszöm,
Nincs e' világon ozmán,
Ki elszakasztja őt tülem — —"
Megállj, — kiált föl Haszszán —
Nem dúlja fel Haszszán eged,
Te jó, te szent vagy, — ám fejed'
Fiú, az átok érje,
Ha nem leszesz hü férje!'

Szólott, 's lovára kanyarúl
Nyugodt kebellet Haszszán,
Egy nagy könyűje földre hull,
Öröm sugárzik arcán, —
'S elő, elő a' büszke mén
A' diadalmi hőssel mén,
Utána szél' zugása
A' szolgál' nyargalása.

KÉT LEÁNY.

Ketten együtt két leány
Dombon álltanak,
Rózsa együtt 's liliom
Így virágzanak.

Domb alatt vitéz pihen,
Egy sugár fű;
Mint a' dér süttött fenyű,
Néma, szomorú.

Dalnok ő, 's a' két leány
Szépen kéri őt:
„Mondj nekünk egy éneket,
De szerelmi hőt.”

És az ének megzeneg;
Dalnok' ajkiról;
Benne szerelem helyett,
Gyásznak hangja szól:

A' mohácsi vércsata'
Napját hozta fel:
Meghasonlás a' magyart
Mint temette el.

'S össze néz a' két leány,
Lelkők elborul;
Szép szemükből hő könnyük'
Kristálygyöngye hull.

Egyikének atyja lelt
Sirt Mohács alatt;
Másikának kedvese
Volt, ki ott maradt.

Kettejük közt melyike
Volt a' vesztesebb? —
Mint a' dalnok' bánata,
Nincs keservesebb!

Ő anyát veszíte el,
Egyetlen anyát,
Egy csapással mindenét,
A' szabad hazát.

II.

Éve múlt; a' dombtetőn
Elvonult a' tél,
A' vidék uj zöldet ölt,
Mosolyog 's remél.

A' lenáyok' egyike
Dús rokont talált;
Másik a' dombon gyűrűt
Uj jegyessel vált.

Domb alatt egy sir orom
Fű 's virágtalan;
Benne a' dalnok vitéz
És keserve van.

AZ UTÓSÓ LÖVÉS.

Néma volt , mint sír , az éjfélt ;
Mint a' holló' hosszú szárnya,
Ült felette elterülve
Barna felleg' vastag árnya.

De helyette a' kihamvadt
Csillagoknak 's holdvilágnak
Két seregnek len a' földön
Örmáglyái villogának.

Túl a' parton támadólag
Százezerrel a' vad ozmán ;
Innen részén a' Dunának
Moldva' népe sátorozván.

'S három nappal , három éjjel
Álla vártán a' levente ,
Hogy ki átlép a' határon
Ónesővével megköszöntse.

Egyszerű pór Giurgewóból ,
Kit nemzett a' szép oláh hon ,
De kinél szebb , de kinél hősb
Ifju nem volt nagy határon.

Szép leányok égtek érte
És hamiska sok menyecske ;
Mert sugár volt mint a' fenyves ,
'S könnyü , karsu mint a' fecske.

Éj haj omlott két vállára,
'S gombbal ékes tülcsőjében
Drága pisztoly és török tör
Villogott ki harcra készén.

De a' pandur már szívében
Hordta a' tört, (ő szerelmét),
Nem vadászta sem leánynak
Sem menyecskének kegyelmét.

Csak hogy a' lányt, kit magának
Elgyűrűzött ősznek oltá,
Száz egyébbel a' vad ellen
Harmad éje elrabolta.

És a' pandúr őrtüzénél
Áll azolt' egy örlevente:
Hogy ki átlép a' határon
Őn - esővével megköszöntse.

És tüzenek végparázsa
Már lohad, már hűynyi készül;
Nem szívének cserfalángja,
Melly hoszúnak ég tűzétül.

Im' pediglen a' leányzó,
Méltó sarja ős Romának,
Megmeríté gyilka' élet
Vad szívében rablójának.

És mezébe öltözötten
A' török had' őrfigyelmét
Éber elmével kijátszva,
Már már éri ősi telkét.

Már köszönti a' hegy ormot,
A' honos föld' szőlejével,
'S szűz övéből majd kipattan
A' szorult szív ő hevével.

De vadan szökik helyéből
A' határnak éber őre,
Fölfeszíti fegyverét az
Kjmagányban érkezöre.

És: „Ki vagy? és mi a' jelszó?”
Dörg elébe mint egy orkán,
De az elszorúlt kebelnek
Válasz és szó elhal ajkán.

'S mig kibukkan, melly borítá
Fen a' csillag, fellegéből:
A' leányka halva dől el
A' pandurnak fegyverétől!

Mert a' csillag egyiránt volt,
Csillaga mindkettejének,
Gyászjelenség' jóslatával
Már midőn születettének.

És a' pandúr elhajtja
Fegyverét, melly gyász hozója.
„Nem csak téged, engem is ért
A' halálnak vészgolyója!”

'S elhantolja áldozatját,
'S három éjjel ott siratta;
Merre tünt, mi lett belőle,
Senki többé nem tudhatta.

LEGENDÁK.

I.

A' FEKETE KUTYA.

Fergeteg kél, fergeteg zúg,
Búgva zúgva szél süvölt,
Hegy, lapály, rét, és vetésföld
Vészt borongó képet ölt.
„Isten, isten, esdve kérünk!
Óvd meg a' véstől vetésünk.”
A' szegény pór térdre esve,
Igy kiált irgalmat esdve.

De kevélyen a' vad urfi
Dús lakából szerte néz:
„Rajta rajta, dühös orkán,
Rajta rajta, vészre vész!
Gabnatárim telve vannak,
Fittyet hányok a' viharok!”
Üsse menykő a' parasztot!”
Igy üvölt a' felduzasztott.

Fergeteg szűnt, fergeteg múlt,
Szél' haragja csöndesül:
Hegy, lapály, rét, és vetésre
A' rémült paraszt repül.

„Isten, isten! hála néked!
Meghallgattad a' te néped.“
Száll az égbe imádsága,
Mert megóva gazdasága.

„Urfi, urfi, mond a' szolgál,
Jég veré el mindenünk,
A' kalászt, az árpaföldet;
Tönkre zúzva életünk,
És óh, isten' szent csudája,
Ment a' pórnak curiája,
Mindenütt a' póré mentve,
Csak tiéd van zúzva, döntve.“

És haragra gyúl az urfi —
Ménje mint sólyom, repül,
És az urfi' vad nyomába
Gyorsan a' hajdú szegül;
'S halmon által, át vetésen
Mint a' szél repülve mégyen.
„Urfi, urfi, itt megálljunk,
A' keresztnél itt határunk.“

Ott hol a' hegy' szirttövéénél
A' kanyargós ut ledül,
'S a' lapály' sik tengerébe
Négyes ággal elvegyül,
Os időktül roskadottan,
Egy veres kereszt áll ottan,
Rajta rézből Jézus' képe,
A' vidéknek éke, szépe.

Ott leszáll a' büszke urfi —
Néz szemével tétova,
És a' mit néz, és a' mit lát,
Minden istenostora;

Mindenütt a' jég' verése,
Összezúzva szép vetése —
Mindenütt a' póré mentve;
Csak magáé zúzva, döntve.

„Urfi, urfi! — mond a' hajdu —
Isten' ujjá jára itt.
De az urfi vad haragban
Rágja gögös ajkait.
, Isten' ujjá, ördög' ujjá,
Nem parasztnak szolga gondja!
És kézen a' fegyver dörren,
'S a' hú szolga porba zörren.

Vére zajlik a' hajdúnak —
'S haldokolva föltekint,
Hol felé a' szent keresztről
Jézus' istenképe int:
, Isten, isten, szánj meg engem,
Vedd kezédbe árva lelkem,!
Te pediglen gyilkosom, te
Térj magadba, istenedbe!“

Fegyverére dülve nézi
A' vad urfi ősz hívét,
Mig hideg kezével oltja
A' halál hív életét.
, Rajta urfi — szól kaczagva —
Térj istenbe, térj magadba,!
Mert a' pór' vetése mentve,
És az úré tönkre döntve!“

És a' káromló szavakra
Elfordúl a' szent kereszt,
Rá a' földről a' vonagló
Rémitő szemet mereszt!

„Rémitsetek, ronda képek!
Réz istentől még nem félek!“
Szól a' gazfi, 's fegyver dörren,
'S a' keresztfa' képe zörren.

De az úrá meglakolta,
Porba hull, 's u g a t n i kezd, —
Áll felette rémalakként
Vérző sebbel a' kereszt.
Föld nyelé el gazdag telkét,
Szélvész vitte bűnös lelkét,
Ő maradt csak életében
Undok barna eb' képében.

Mostan is, ha minden alszik,
Hogy ha nesz nincs, nincsen hang,
'S a' sötét toronyról tompán
Éjfél kordúl a' harang —
A' magános szent keresztnél
Ott vonít még minden éjfél,
— Úgy van írva a' regében —
Undok barna eb' képében.

II.

A' MÁTRAI KERESZTFA.

A' Mátra' rengeteg tövében
 Csendes magánynak völgyölében,
 Jámor kezektől alkotatva,
 Útfélen állott egy keresztfa,
 Hogy a' Megváltó' szenvedése
 'S leendő ráemlékezése,
 Melly lön szívének lelki kincse,
 Az elmenőt imára intse.
 'S a' pór, ki arra járt munkára,
 Levette gucsmáját láttára,
 Asszony, leány, ifjú, öreg —
 Mind egyiránt tisztelte meg.

De mint virági közt a' kertnek
 Bűrök 's paréj mindig teremnek,
 Az emberek közt a' gonosznak
 Színtűgy hajtási sarjadoznak.
 A' tartomány' kevély ura,
 Sok roszban edzett czimbora,
 Vadászva egykor erdejében
 A' szent keresztfa' ernyejében
 Föltett kalappal, vad szüvel,
 Tanyát ütött, 's tort innepel,
 Tort innepelt pajkos negéddel,
 Garázda szóval, bünbeszéddel.
 'S kifogyva tékozlott borából,
 Illy szókat ejte mámorából:
 ,Hah, ha igaz, hogy hajdanán
 A' kánabéliek' torán
 Borrá lön a' víz ő' szavára,

Im, itt a' kanta, szent kereszt,
 Hadd töltse meg hát nékem ezt."
 'S a' póri nép, melly arra mén,
 Főt csóvál a' szó' hallatára,
 Kitér előle ifju, vén;
 „Ne hallgas, isten, ő szavára!"

De őt az isten' pillanatja
 Mindenható szemével látja,
 Int és megértik őt! — Azonnal
 A' földre szárnyal három angyal,
 'S három vándorlegény' mezében
 A' szent kereszt felé halad,
 Mindegyiknek kulacs kezében,
 'S fehér cipőbul hó falat.

Meglátja őket a' galád,
 'S hajdúinak parancsot ad;
 És a' hajdúk értvén a' szót
 Hozzák a' három útasót.
 A' három útas esdekel:
 „Térj istenedhez kökebel!"
 Áma' gonoszban megkövült
 A' bünbe mind tovább merült,
 'S kifosztva mind a' három vándort,
 Szürcsöl borából újra mámort.
 De mind hozzá kezével ér, —
 Kővé lesz egyben a' kenyér.
 A' mint a' borhoz ajka járul,
 Kiáltó vér leszen borából,
 'S a' büni néz, a' büni reszket,
 Általkarolja a' keresztet,
 Szemének rángatag golyója
 Kétségbesésnek rajzolója.

De néki elkondult az óra:
 Riasztó földfeletti szóra
 A' három angyal őt lelökve,

A' szent keresztet karra öltve
A' fényes égbe helyezi,
Hol többé nem fertőzteti
A' bűnfinak garázda tette,
Melly isten' képét megvetette.

III.

SALAMON' ITÉLETE.

Székében ült bölcs Salamon
— Így van megírva — gazdagon
Királyi ékiben;
Székét a' népnek vénibül
Tisztos tanács vevé körül,
'S a' nép tömör seregben
Remény és kételyekhen
Vára az ígét ajkiról, —
És a' király fölállva szól:
„Választott népe Jehovának,
Törvény 's igazság mindnyájának!
Szóljon, kinek sérelmi vannak,
'S törvény 's igazság légyen annak!”
'S az összegyűlt sereg
Hálát rebeg,
Hogy bölcs törvény 's igaz király
Alatt mindnyája bizton áll, —
És annyi száz és száz között
Panasz csak két ajakra jött;

Az egyik kér: „Meghallgatás!”
 „Törvény 's igazság!” szól a' más.
 És a' király
 Körültekint —
 Kezével int
 'S a' zaj leszáll.

Mint ingerült két héja
 Közös prédán tusázva
 Egymást visitva víja:
 Egy kis emön vitázva
 Két ifju nő
 A' trón elé rohanva jő.
 Az egyik is magának
 Igényli mint fiát,
 A' másik is anyjának
 Esküdte volt magát;
 Az egyik is kiáltoz,
 A' másik is panaszt hoz;
 Az egyik kér: „Meghallgatás!”
 „Törvény 's igazság!” szól a' más.
 Szólott pediglen így az első:
 ,Mind ketten egy szobát lakunk,
 Mindketten egy-egy csecsemővel
 Békén tegnap lenyugoszánk:
 De, oh iszony, reggelre kelve
 Az ő magzatja holt tetem,
 Mig im e' friss gyermekcsé vigan
 Enyelg anyányi keblemen! —
 „Nem úgy, nem úgy, oh bölcs király —
 Kiált a' másik — istenemre!
 Övé a' holt, enyém az élő,
 Rá ismer e' szív önnönömre!
 Az ál hyéna orkezekkel
 Meglopta hajnalálomomat,
 Mellém csempészve ön halottját,
 Elorzá élő flamat!”
 'S ilyen vitáznak, így czivódnak
 Előtte a' bölcs Salamonnak,

Az egyik is riadja,
A' másik is fogadja:
Hogy ó az igaz,
'S a' másik a' gaz! —
De a' király
Ismét föláll
Kezével int,
És csend leszen megint.

A' csend után pedig szava
Bölcs ajkiról így zeng vala:
„Isten lesz itt igaz bíró!
Mindketten egyet mondotok,
Egy és hasonló vádotok,
Bizonyossággal pedig sem egyik
Sem a' másik fél nem dicsekszik,
Mi itt igaz, mi itt való?
Kettőnek én, jó asszonyok,
Igazságot nem adhatok,
Nem illethet kettőtöket,
A' kis fi csak egyé lehet.“
Szólott de bölcs szavába
A' két hölgy újra vága:
„Enyém, az én szülöttem ő!“
„Ez a' csaló, én a' szülő!“
És már a' vének
Aggódva félnek,
A' nép' bizodalmába
Kétség' gyanúja hág.
De a' király
Harmadszor is kezével int,
'S harmadszor is csend lesz megint.
'S, legyen tehát
Ítéletét így mondja —
Legyen tehát mintkettejé
A' gyermek, vágjuk két felé,
Ez a' vitát lerontja!“

És már kemény karával
 A' siró gyermeket
 A' törvény' kész szolgája
 Föld 's ég között lóbálja,
 Hogy ártatlan fejét
 Kétélü pallosával
 Hasítsa szét.
 De rémülettel
 Fordul a' nép el,
 'S miként midőn a' néma tenger'
 Mélyét vihar kavargja fel,
 Lázadva forr föl száz kebel,
 A' földre rogy száz gyenge némber
 A' bölcs királynak illy kemény
 Ítéletéu.

De a' király
 Szilárdan áll, —
 Jól tudja, mit tesz ő,
 A' bölcsek' legbölcsebbike.
 Mert, im, a' nőknek egyike
 Térdére hull 's kiáltva esd:
 „Ne ezt, oh bölcs király, ne ezt!
 A' nagy Jehóva' szent nevére,
 Ne folyjon e' kisdedke' vére!
 Megvallom, im!
 Ő nem fiam, nem gyermekem!“
 ,Tehát, enyim?“
 „Tiéd, tiéd, 's akárkié,
 Csakhogy az édes életé,
 Elég az én nekem!“
 És a' halál alól kikapva
 A' vágytársnénak általadja
 Szívének gyermekét.
 A' nép körül bámulva áll,
 'S a' népnek vénei —
 De hangosan szól a' király:

„Izrael' népei!
Nézzétek őt, ez az anya!
Itt a' természet' szent szava
Hozott ítélés-et:
Vedd vissza gyermeked!
Tiéd ő ég és föld előtt,
Vedd vissza 's bird örökre őt.

IV.

MÁRIA' VÖLGYE.

Budán a' várorom megett
Láthatni sorban sok hegyet,
Völgy látszik a' hegy' oldaláról,
Melly hivatik szent Máriáról.
Körötte a' kies vidék,
A' kék szemekkel ékes ég,
Kápolna félig roskadottan,
'S egy pár házacska itten — ottan,
Mint a' tündéri képzelet
Nyájas vidáman integet.
Kápolnában a' szűz anyát
Láthatni vasrostélyon át,
És ékes angyal arczokat,
Meg ájtatos bucsúsokat,
Kik jámbor énekszóval,
Sok lobogó zászlóval
Megüdvözlík a' szűz anyát,
'S kit karján ringat, kis fiát.

Nem ekkép volt ez hajdanában;
Akkor csak egy éltes tölgyfában

Allott a' szűznek égi képe ,
 Az erdősélnek éke , szépe.
 A' csonka tölgyhez akkoron
 Szép asszony járt mindennapon
 Imádni a' szűz szent anyát ,
 'S kít karján ringat , kis fiát.
 „Óh szűz menyasszony , szent anyám ,
 Tekints kegyelmesen reám ,
 Megóvd veszélytől házamat ,
 Hozd vissza én hű páromat ,
 Őt a' ki tőlem harczra válva
 A' szent földet megvinni szálja ,
 'S pogány ellen már harmadik
 Hónapja , hogy viaskodik ;
 És drágalátos képedet
 Im e' szegény fabolt helyett ,
 A' mint szívemben hordozom ,
 Diszes falakba foglalom .“

'S lejárt a' harcz , elmúlt a' vész ,
 Harczból megtért a' várt vitéz ,
 Hozott nejének hű szivet ,
 Hű szive mellé kincseket ;
 De a' hölgy a' ki baj között
 A' szent anyához esdőzött ,
 A' mit fogadt volt hajdan ő ,
 Szerencse' karján elfeledte.
 Nem úgy a' szent szűz , — számba vette
 A' mit fogadt a' gyenge nő.
 Mert im a' kincs csak átka lett :
 Mellyet gyakorlott mint szegény
 A' jó 's hű férj , kivekezzett
 Szerelméből a' kincs' ölén ;
 Az egykoron szerette hölgyet
 Házából üzi , megveti ,
 'S gyilkos kezekkel kergeti.
 Fut fut szegény ,
 'S az ut felén
 Meglátja im a' csonka tölgyet ,

A' mellyhez egykor járula,
 De hitetlen elhagyott vala:
 Még rajt a' szűznek égi képe. —
 Bűnért tölti el szívét,
 Bűnbánat' könnye két szemét.
 „Óh háladatlaúságomért
 Itt leljem, én anyám, a' bért!
 Sikolt 's lehull a' csonka töre,
 Emelve van rá férje' töre.
 'S im az égnek boltozatja
 Mint mosolygó lány' ajakja,
 Melly rózsázva ketté válik,
 Bihorozva szét; villámlik:
 Benne mint nap' sugarát
 Látni szűz szent Máriát, —
 Liliomszál van kezében,
 Kegy 's harag dicső szemében,
 'S szent szemével letekint
 'S vesszejével hármat int:
 'S tágul a' tölgynek oldala,
 Nő négyfelől négy kőfala,
 Belől a' hölgy megmentve térdel,
 Szemén a' megbánás' könyével.
 'S előtte szemmeredve
 A' vére - hült levante
 A' sűrű vasrostélyon át
 Imádja a' magas csudát.

'S láthatni vasrostélyon át
 Ma is még ott a' szűz anyát,
 Az ékes angyalarczokat,
 'S ahítatos bucsúsokat,
 Kik jámbor énekszóval
 Sok lobogó zászlóval
 Mondnak hálát a' szűz anyának,
 Érette a' dicső csudának,
 Melly nékik illy remény felett
 Egy templomocskát épített.

KÖLTŐI ELBESZÉLÉSEK.

ALFRED A. CROSBY

A' VISZONLÁTÁS.

I.

Sötéten az éjben egy ifju halad,
 Utána bokor, hegy elűszva marad;
 Csata ng vala névre az ifju vitéz,
 Szemébül a' létöröm' élete néz,
 Bal oldala fényes aczélnak örül,
 Gucsmája fölött daru' szárnya röpül,
 Csak szive zajong belül érez-kebelén,
 'S nem néha könnyüt mutat ázva szemén;
 Hiába csatáz vala harczi karával
 Sajó vize' partin a' durva tatárral:
 A' meghasonlott honfi kar
 Hátrálni kényteték,
 'S Csatang, mint minden más magyar,
 Bolyongva bujdosék:
 Így búsan epedve siet,
 Mellette ag apja üget,
 És reszketeg izmait éves után
 Tántorgva segitgeti somfa botán.

És mentek és haladtak,
 Hegy völgy nem áll utat,

Italt források adtak,
 Étkül a' vad maradt;
 Kemény volt mint a' kéreg,
 Mint sorsuk, nyughelyük:
 Sötét kopár fenyérek,
 'S az élethagyta bükk,
 'S fáradtan az ősz ha nyugonni terült,
 Mellette 'az ifju vigyázni felült:
 „Óh, szánd az apát, sebes éjszaki[szél]!
 Puhúl meg agyának alatta, levél!
 Légy álma mosolygó,
 Légy, szende-susogló,
 Hagyd nyugni szegényt!
 Hints árva szívére mosolygva reményt.“
 'S az ősz aludt! —

Megzörren azonban egy emberi nyom,
 Susogva sisegve csuszamlík a' gyom,
 'S míg a' tele holdvilág
 Az ég' kapujára hág:
 Mint gyöngé korány' szele,
 Melly pajkosan itt lefut, ott lemarad,
 Egy lányka piros, kicsi talpa szalad, —
 Az ifju fölkele.
 Nem volt nagy a' lányka, kicsinyke nem ő,
 De kellemes, és szeme olly epedő!
 Szép liliomarcza' fehér mezejében
 Két rózsza virúl vala zsenge diszében;
 Egy rózsza diszíté fején
 Hajának fodrait,
 Melly hattyukeble' tengerén
 Usztatta szálait;
 Vitt kis kezében tölgykupát,
 A' holdvilág mutatta,
 Hogy abba kristály italát
 Egy tiszta csermely adta.
 , Oh, lányka, ha szóluom

Nem tiltja kegyed,
 Hagyj, lányka, hódolnom!
 Hagyj, lányka, neked!
 Olly szép vagy, oh lányka, te isteni lény!
 Hagyj inni kupádból 's fölépülök én."
 Így esdekel a' fiú szíve szerint,
 'S olly édes epedve a' lányra tekint.

És szóttlan a' lányka 's pirulva vizét
 Átadja hogy a' fi eloltsa hevét,
 'S miglen heven inni vizére hajul,
 A' lányka' tekintete rája simul:
 Megnézte kezét, piros arca' színét,
 Hollóhaja' hosszú sötét mezejét,
 Megnézte az ékes, a' harczi ruhát,
 'S kardját, 's vasas életovó paizsát,
 'S mint ujra az ifju köszönte vizét,
 Olly édes epedve szorítva kezét:
 Olly titkos édes vonzalomtul
 Dagad feszül;
 Nem állhat ellen; rája simul,
 Keblére dül:

II.

All mélyen a' fák közepette maga,
 Erdőben, egy árva, kicsiny kaliba,
 Vad ellen őrizve keríti sövény,
 Nád 's szalma van omladozó tetején,
 Nincs pitvara, balfelül oldala sincs,
 Fából faragott kapuján a' kilincs,
 'S mint félszemü koldus a' posta uton
 Pislog kicsi ablak a' barna falon.
 Szűk, kis szoba van belül és közepett
 Oltárul a' falszinen egy feszület,
 Alatta miként János' bogara

Pislogva világít a' mécs' sugara ;
 Ül fél padon ottan egy éves anya ,
 Előtte kitérve a' szent biblia.
 Olvassa , hogy ég vala Jerusalemben ,
 'S mint nem jutha senkinek is kegyelem ,

„Oh ilyen omol
 Nálunk is a' had
 A' durva mogol'
 Hatalma alatt ,
 Így látni ledülni a' bástyafalat.“

Igy olvas , így panaszkodik
 A' jó anyó magában
 Kitér a' tatár a' pusztáig
 Üzött dühös daczában ;
 Sok év előtt még más vala ,
 Egy gazdag vár' védtangyala ,
 Most társaitvá lönek
 Lakói az erdőnek.

De Jerusalemben 's valamennyi beszéd
 Nem tudja letartni sokáig eszét ;
 Föl - fölkel a' padrul igen hevesen ,
 Ajtóra figyel 's ablakra megyen ,
 Csóválja fejét , a' keresztre tekint ,
 Meg visszamegy , olvas unalma szerint.

Kiment vala lánya , a' szép hajadon ,
 'S ah , annyira késik a' csörge kuton !
 A' hold is előjön az ég' kapuján ,
 'S csak egyre hibázik a' fürge leány !
 „Oh gyermekem , ékes szép hajadon ,
 Hogy' késhetel úgy a' csörge kuton ?
 Felelj - e , hogy vár jó anyád ,
 Ki úgy szereti a' mint önmagát ,
 Óh hogy ha baj ért

Szolgálatodért!
 Oh mért is ereszte ki akaratom,
 Ha most megöl érted az aggodalom?"

Igy aggva, panaszcva a' jámbor öreg
 Lányának utána el-elkesereg,
 Mig fojtó aggodalma
 Tengerré nem leszen,
 Mellynek zajos hatalma
 Az elzárt kebelén
 Nagy zugva, zajogva kivágja magát,
 'S az éjbe kikészti az éves anyát,
 Hol fát, fűvet összekiált,
 A' merre szaladva szállt:
 „Óh gyermekem, ékes szép hajadon,
 Hogy késhetel úgy a' csörge kuton?"

III.

Éj van; szelíd az ég 's föllegtelen,
 Minő az első napnak éje volt,
 Melly bünt nem ismert, 's völgyön és hegyen
 Angyalmosolyként ült az égi bolt,
 És lassu lehegye kel alkonyaton,
 A' szellet is ott fön az ormozaton,
 'S lágy, lenge fuvalma közül
 Illy szózat az légbe vegyül:
 „Óh szánd az apád, sebes éjszaki szél,
 Puhulj meg agyának alatta, levél!
 Légy álma mosolygó,
 Légy szende - susogló!
 Hints árva szivére mosolygva reményt."
 'S az ősz aludt.

Messzűnne azonban a' bokrokon át
 Már hallani jönni az éves anyát,
 Mint fát füvet összekiált,
 A' merre szaladva szállt:
 „Oh gyermekem, ékes szép hajadon!
 Hogy késhetel úgy a' csörge kuton?
 És csak közelebb közelebb jön a' szó
 'S a' szóval az erdei évea anyó.

Miként, midőn felleghorúta légén
 Egyszerre át tör a' nap' fényszeme:
 Ugy felpirúl a' vén anyóka' képén
 Egyszerre lelke' minden öröme
 Hogy is ne? megtalálta jó leányát,
 Épen találta kit bajban hive;
 Hogy is ne? mert kit lánya' kebelén lát,
 Óh, birhat-e el ennyi kéjt szíve?
 Kit lánya' keblén lát, — az — mit tehet?
 Annak kell lenni, másként nem lehet!
 Ez orr, e' szája, ez arc, — már nincs hja.
 Ez Húroné, 's az ifju — ön fia!
 „Szólj, ifju, él-e még apád?
 'S ha él, beszéld el, hol hagyád?
 E' kéj, e' sajdítás —
 Nem, nem lehetsz te más!“
 'S a' bámuló vitéz
 Kétkedve, aggva néz,
 'S az ősz felé mutat kezével —
 'S vigalmuk' minden érzetével:
 „Ő az! kiáltnak lány's anyó!
 'S felócsul a' vén aluvó —
 Ásit, szemét megdörzsöli,
 Körültekint, fölül, föláll;
 Szemét örömkönyű teli;
 Beszélne, sirna, és örülne —
 Mindannyinak karába dülne; —
 De mind lehetlen! ennyi kedvet

Egyszerre ő el nem viselhet!
 Meglelte fénye 's bűja' hívét,
 Érző szívének ritka hölgység,
 Meg lányát, a' szelidet, ékest —
 Ki az, ki illy képet hiven fest?

Ott állnak édes
 Elolvadásban,
 A' mi szerelmes
 Van a' családban,
 Kéz közt a' kéz,
 Szem szembe néz,
 'S e' nézés olly meleg,
 Olly néma, 's mégis szódusabb
 Miként a' szónok - széki pap, —
 'S a' mint a' szem így kéjeleg,
 Láng lángra gyül
 Szíveik körül,
 És karra kar ragad,
 Ajakra ajk tapad,
 Keblen kebel,
 Együtt lehel,
 És nincs a' földön olly zene,
 Melly így összhangzanék,
 A' kékgyöngyörnek mindene
 Egy csókban rejtezők.

A' FALÚ' KOVÁCSA.

I.

Sötét vadonbul indult,
Nehézkes éj alatt,
Baltákkal és botokkal
Egy gyilkoló csapat;
Lassan 's borongva jöttek,
Mint nyári fürgeteg,
Melly vésszel és villámmal
Terhelve hempelyeg:
A' felleg arcukon van,
A' vész szemükben ül,
Mellyekre nagy sötétén
Ernyős kalap merül,
A' vétek' takarója,
A' dacznak őrfala,
Melly napvilág kerülő
Szemeikben ül vala.

II.

Mi áll az éj' homályán
Olyan szomszéditalan?
Ház az, hagyott 's magános
Két bükknek árnyiban?
Ház az, egy dúska csárda,
De el nem hagyatott;
Csak nyugodalmas álom'

Ölébe szunnyadott:
 Judith asszony van otthon,
 'S három kis magzata;
 A' férj 's a' szolga tegnap
 Városba hajtata.
 ,Isten veled te hű pár,
 'S ti kedves magzatok —
 Szólott, ha visszatérek,
 Vásárniát hozok!'

'S elvágatott vidáman, —
 De szólott az ifju nő:
 „Jertek be, jertek, lányok,
 'S te fürge kis Jenő,
 Imádkozzunk apánkért,
 Mig visszatér megint!”
 'S a' kis sereg letérdel,
 'S az égre föltekint.
 'S a' kis Jenő 's a' lányok,
 A' kedves gyermekek,
 Álmukban is szelíden
 Bizton lefekszenek;
 Judith asszony bezárja
 A' háznak ajtaját,
 'S lánczárul elbocsátja
 Az örvös örkutyát.

III.

Sötétebb és sötétebb
 Már a' nekézkes éj,
 A' félvilágot álom
 Ringatja 's békekéj,
 A' két bükk' árnyékában

Magán, szomszédatlan,
 Álomban elmerülve
 A' dúska csárda van;
 És csak közelb közelb jő
 A' sűrű éj alatt
 Baltákkal és botokkal
 A' gyilkoló csapat.
 Tizen mindössze számra,
 Mindannyi föld futó,
 Közöttök a' falúnak
 Kovácsa látható.

„Föl, föl! nyugodból asszony!
 Vendéged érkezett,
 Hozz bort föl a' pinczéből,
 Hozz hószin kenyeret!“
 De visszaszól az asszony:
 „Ajtóm bezárva már, —
 Menj istened' nevében!
 Tovább zörögni kár.“

„Föl, föl! te ilyen olyan!
 Közel van a' halál!“
 Kiált a' gyilkos újra,
 'S baltája tánczra száll.
 A' lányok fölriadnak:
 „Anyám, anyám! zsvány —
 Huszítsd Tiszát reájok,
 Segíteni fog talán.“

„Tiszátok jó helyen van,
 Talált a' bárd' foka,
 Ugatni elfelejtett,
 Marásra nincs foga!“
 'S bezúzva már az ajtó,
 'S a' vad sereg beér,
 Közöttük a' falúnak
 Kovácsa a' vezér.

Esdekve áll az asszony
A' bús hajlék alatt;
Két-két kezére sírván,
Két gyermeket ragad,
'S már kél a' bárd fölötte,
Már zúg a' balta - fok;
De esdve egyik lányka
A' vadhoz fölzokog:

„Ne bánts, ne bánts, te ember,
Az édes jó anyát!”
'S szaván megkérletteté
A' szikla is magát.
A' szikla könnyet ejtne,
Lágyulna a' pogány;
De szánatot nem ismer
A' gyilkoló zsvány;
'S megkapva a' leánykát,
A' sirva esdezőt,
Ketté hasítja bárdja
A' szende szöke főt.
Sikoltva dül a' kedves
Magzatra hű Judith,
'S nem érzi a' kegyetlen
Vadak' csapásait,
Mig hét kemény ütéssel
Lehull életlenül;
'S leányi 's kis Jenője'
Vérében elvegyül.

IV.

Kelet' piros kapuján
A' hajnal feltünik,
Hajnallál a' városból
Csárdás megérkezik:

„Föl, föl! hű párom! föl, föl!
 Ti kedves magzatok! —
 Megjöttem a' városból,
 Vásárfiát hozok!”
 Szól kedve' mámorában
 A' házhoz eljutó,
 Melly néma kriptaboltként
 Nagy csendben nyugovó;
 A' dult kapúnál vérben
 A' hív eb fekszik,
 Véres postája annak,
 Mi ott ben rejtezik.

'S ott voltak élet nélkül
 Olly néma hidegek!
 Az asszony, a' leányok,
 'S a' fürge kis gyerek!
 Egyiktül a' másikhoz
 Mínd sorra megy szegény,
 Nézvén, ha volna élet,
 Ha volna még remény;
 De ah mind annyi néma,
 Mínd annyi olly hideg!
 Az asszony, a' leányok,
 'S a' fürge kis gyerek!
 „Nagy isten! mit jelent ez?
 Mi gyász látmány ez itt?”
 'S a' vér' hideg tarhója
 Nyeldekli könnyeit.

De halld! mi az? nyöszörgés?
 Vagy tán csak képzeli?
 Nem, nem! fejét a' vérzöt
 Kis Ilka emeli.
 „Élsz hát!” kiált örömmel
 A' gyermek - 's nőtelen, —
 Hozzá szalad, letörli

Fejbőrét hirtelen, —
 Reá lehell, — karába
 Szorítja — 's újra szól:
 „Ébredj, ébredj leányom,
 Halálod' álmiból!“
 De még csak egy szikrácska
 Bolyong a' szív alul,
 'S ő élte' vég jelével
 A' bús apára hull:
 „Zsiványok“ — hülő ajki
 Csak ezt rebegeték —
 „Közöttük a' falúnak
 Kovácsa —“ szóla még,
 De életével ajkán
 Megdermedett a' szó,
 A' bús apát azonban
 Eszméletre hozó.

„Isten veled, te hült pár,
 'S ti néma magzatók!
 Behajtok a' városba,
 Addig nyugodjatok!“
 Szól keserűn a' csárdás,
 'S városba vissza mén;
 Megáll a' gyült tanácsban
 Könyű rezgvén szemén,
 És a' falú' kovácsán
 Nagy véres vádat ejt,
 Elmondva, mit leánya
 Mondott, mit keble sejt,
 'S mig kétszer a' nap elhunyt,
 Megnépesült a' bitó,
 Rajt tíz rab, 's a' falúnak
 Kovácsa látható.

CSÖRGETŐ.

I.

Szegzárd alatt, hol Sár' vizének
Kanyargó parti délre térnek,
Mint őszi égnek légköre,
Melly tiszta, mégis bánatos, —
Félig mosolygó, fél zajos
Egy pusztatónak, Csörgetőnek tüköre.
Körüle lenge nálberek,
Sás és bozótság termenek,
Olly árva pusztán 's néma holtan,
Miként ha volna kárhozottan
Örök borúra bús ege,
'S a' halhalászó csillege
Elnyelje még azt a' kis éltet,
Mellyet halaiban még tenyésztet.
A' szél is a' melly erre jön,
Itt vagy leszáll a' part közön,
Vagy nyögve fű,
Mint a' haláldal szomorú.

Itt mélyen elmerülve,
A' tó' fenékre ülve,
Mélyebben, mint mérhesse nyom,
Egy régi régi vár vagyon;
A' monda ekkép hirleli.
De nagy nehéz zár terheli
Története' kapuját,
Megnyitni vas lakatját

Nincs ember' erejében;
Mert mint a' monda hirt hagyott,
Ős kulcsa rég elhamvadott
A' vén idő' kezében.
Ki nyitja föl nagy závorát
A' tó alatti várnak,
Hogy elmerült történetét
Felhozza a' világnak?
Ki száll a' tó' ölébe,
Ki szól le éjjelébe:
Te sirlakója nyiss utat,
Te itt a' bűvös tó alatt,
Te hosszú vastag éjjel,
Oszolj előlem széjjel?

Ha tiszta csendes éjen át,
Kezébe vészi fáklóját
A' bujdosó hold 's lágy sugára
Alásüt a' tó' hablakára,
Kijárok akkor sokszor én,
Megállok a' tó' közelén,
'S a' tünde szárnyu képzelet
Mesés idők' virághonába
Ragadja által lelkemet.
'S előmbe lép egy szép leány,
Mint síri szellem halovány,
Ékes fején bomolt a' haj,
Ajkán a' szó nyögő sohaj;
,,Vedd, itt a' kulcs, oh lant' fia
— Így szól a' sírok' anyyja —
'S te sirlakója nyiss utat,
Te itt a' bűvös tó alatt,
'S te hosszú vastag éjjel
Oszolj előle széjjel!"
És a' hogy oszlik köd, homály,
Mi róla írva áll a' s áll,
Dalomban él a' tó felett
A' tó alatti gyász eset.

II.

Szegzárdon a' borhegy' tövében
 Kolostor álla rég időben,
 Egy tágas téres curia,
 Nagy mint a' holdnak udvara;
 Hajléka annyi mint a' kasban
 Ki és be sűrű méhe raj van,
 Lakója annyi mint a' fű,
 Barát, nagy és kis termetű,
 Ifju, öreg, szikár, kövér,
 De kis királyllyal is fölér,
 Bár fürte rőt volt, sárga bőre,
 Pater Lorand, a' kriptá' öre.
 Kriptában ékes ív' hosszában,
 Gazdag koporsó hármasan,
 Márvány, ezüst 's nehéz arany,
 Királyhalottat rejt magában,
 'S e' drágaságok' birtokának
 — Jól megjegyezte ezt magának —
 Hűsége volt vagy megtartója,
 Vagy hűtlensége árulója.

De halld, mi hangzat!
 Mi lárma hallik?
 Mi zűrzavar hat
 A' kriptá' aljig?
 Itt lámpa világ fu el az ablakokon,
 Ott kulcs nyikorog ki — be závorokon,
 Majd gyors robogás,
 Majd halk susogás —
 Hallatszik a' hosszú sötét folyosón:
 A' szerzetes had
 Mind talpra riad,
 Hogy itt a' tatár!

Rémulve lőt fut,
 Rettegve jár,
 'S ki a' mihez jut,
 Felkapva magával,
 Kincsekkel, irással,
 Menekve menekszik, a' hol 's hova tud.
 Pater Loránd áll még magában
 A' föld alatti bolt'ürén,
 Aggály és kétség viv agyában,
 Fogyó szövétnek ég kezén;
 Nagy a' koporsó és nehéz,
 Nem bírja terhét tíz vitéz,
 Hogy bírja ő, ki gyenge volt,
 Mint a' kit őrizett, a' holt?
 'S már zúgnak a' vivók!
 Recsegnek az ajtók!
 Egy percz alatt
 Lehull a' lakat!
 'S hol századok óta nyugodt a' király,
 A' béketeremben ölö sereg áll,
 Feldúlva a' szent terem' ősi porát,
 Orozva rabolni a' sir' aranyát.

III.

Lejárt a' harczok' árja,
 Megszűnt a' vérpatak,
 Mert vért folyásra többé
 Nem leltek a' hadak;
 'S mint jégeső után áll
 Az összevert határ,
 Vagy mint a' melly vidéken
 Pusztítva sáska jár,
 Mint a' kifosztott útas
 Koldus-szegényen áll,
 Vagy a' keservek' anyja

Magzatja' hamvinál :
 Áll a' magyar' hazája
 Tépetten , éktelen ;
 A' merre látsz , a' szem sir ,
 A' sziv örömtelen ;
 Nem zeng a' nagy hazában
 Egy vígadó ajak ,
 Zenének és örömnök
 Hangjai kihaltanak.

Csak egy ember' körében
 Útött tanyát a' kedv ,
 Foly ősi serlegekben
 A' drága hegyi nedv ,
 Melly búst , vigat ,
 Ha felhaboz ,
 Vért és agyat
 Forrásba hoz.
 Feldúlta őt is a' tatár ,
 A' rég híres Leányvárt ,
 De kincses úr volt dús Dezső ,
 Könnyen viselte a' kárt ;
 Épen maradt egy várlaka ,
 Mellyet Szegzárd alatt raka ,
 Közötte sűrű rengetegnek ,
 Hová ösvények nem vezetnek ,
 Vendég csak eltévedve jut ,
 'S ha látta , tőle messze fut.
 Mert mint a' tájék , mint laka ,
 Zordon sötét az ur maga ,
 Bár egy falatka csak ,
 'S kicsinyénél is kisebbke teste ,
 Hogy nem látá , ki nem kereste ;
 De volt szemében
 Hatalmi szikra ,
 Melly őriást is
 Kihitt a' sikra.

„Hej holla, legények!
 Föl, tánczra, pohárra!
 Hadd zengjen az ének
 Ilonka' torára!
 Hadd sirjon a' szép ara, tépje haját,
 A' nász' örömére megadja magát.“
 Így hallani őt,
 A' zsarnok apát,
 Ki a' deli nőt
 Eladva, megissza leány'a' torát,
 'S felhangzik a' hanga, kiáll a' toborzó,
 Toppannak a' lábok, sarkantyu csörög,
 Pohárra pohárt emel a' buta borzó,
 Hogy hosszan a' várlak utána dörög.

Egy van közöttük,
 Ki áll sötéten,
 A' lak' zugában
 Szoborkeményen,
 Kémlő szemének
 Szikrája rég
 A' vőlegényre
 Szegezve ég,
 'S e' vőlegény' tekintete...
 Nem, nem lehet más!.. termete, —
 Ez arcz' vonása -- sárga bőre —
 Pater Loránd, a' kriptá' őre!

IV.

Ilonka szép leány volt:
 Szem égő mint a' nap,
 Ajak, mellnél a' hajnal
 Nem biborpirosabb,
 Kar, mint a' tajt' fehéré,

Haj, mint az éj sötét,
Láb, mint madárka, könnyű
Emelte természet.
Ilonka jó leány volt,
Keblen a' tiszta szív,
— Seplőtelen virágszál—
Csak jónak, szépnek hív.
'S Ilonka hű leány volt,
Mint hív a' gerlenő,
Szívének egy világa,
Egy üdve volt Jenő.
Jenő az éjhajakkal
Olly szép minő vitéz,
Kivel, ha harczra szállott,
Nem birt a' rém, a' vész,
Kinek ha szerelemre
Nyilának ajkai,
Mint csörge csermely' árja
Folyának szavai,
Ki keble' érzeménye
Olly tiszta nyílt vala,
Minő a' májuségnek
Korányi mosolya,
De sors csapott közējök
Eljött a' vad tatár,
'S éjjé borult fölöttük
A' tiszta láthatár.

Szegzárdnak ostromában
Ott jára dús Dezső,
Veszélyes órájában
Kincsét védelmező.
Mi érte őt harczában,
Ki nem tudhatja más;
De írva van valóján
A' szörnyű változás.

Harmadnapon lakába
 Új vendég érkezik,
 A' hirnők elkiáltja,
 Hogy értse mindenik:
 Az úrlovag haláltól
 Mentette meg Dezsőt,
 's ő lánya' szép kezével
 Disznítani fogja őt.
 'S hiába sir Ilonka,
 Hiába dül Jenő,
 A' vigadók' sorában
 Bőszülve jár Dezső:
 „Hej, holla legények!
 Föl, tánczra, pohárra!
 Hadd zengjen az ének
 Ilonka' torára!
 Hadd sirjon a' szép ará, tépje haját;
 A' nász' örömére megadja magát.“

V.

Kápolna áll a' várfalában,
 Csengő haranggal szép tornyában,
 Oltári képpel ékesen,
 Alatta sírbolt fényesen,
 Az elhalandók' hamvinak,
 Hogy úrilag nyugodjanak.
 Az éj' sötét homályiban
 Minő vendége van jelen?
 Ilonka, a' boldogtalan,
 Könyűk' árjától nedvesen,
 Ilonka vég kétségbeeséssel
 Oltára' szent kövére térdel
 'S bogár-sötéten szép szemét,
 'S egymásba kücsolt kis kezét
 Olly lánydad-ömlengéssel,

Az oltárképhez emeli!
 Így esd egy Cherub' angyala,
 Midőn imává lesz dala;
 A' pislamecs' halvány sugára
 Fénykört von ihlett homlokára.
 Megette kiáll,
 Mint a' fenyűszál
 Megtépvé az éj szelétől
 Feldulva vad érzetétől?
 „Jenő, Jenő!”
 — Kiált a' nő —
 — Mi hajt ide, mért ez a' rémletes arcz?
 Kebledben e' szörnyű, ez indulat harc?
 „Fuss, fuss, szegény!”
 — Szól a' legény —
 Oh fuss tova, fuss, mig a' szörnyű való
 Nem zuzza le szíved... apád a' rabló,
 Ki Béla királynak feldúlva porát,
 Orozva vivé el a' sír' aranyát,
 Ott alkszanak ők,
 A' kriptá török!
 Ósidnek sírlakában,
 Áll a' kincs garmadában “
 'S mig újja a' sír' teremére mutat,
 Már zugva rohan ki a' két fene vad..
 'S Dezső Jenőre,
 Jenő Dezsőre
 Harczolva rohog!
 Kard kardra suhog!
 'S mig Ilka sikoltva közükbe rohan,
 Az akkép nyert nyílásra
 Segély harangozásra,
 A' gyáva barát a' toronyba suhan.

Mért reng a' toronyfal
 A' templom alappal?
 Hét, roppanás,
 Hét szélzugás

Szakasztja meg futását,
 Állítja pillanatra meg
 A' harczolók' vivását.
 Alattok a' föld megreteg —
 Felettük a' kúp megreped —
 Egy dörrenet, —
 'S a' földből vizeknek árja gyűl
 A' vár körül!
 'S hiába harangoz immár a' barát,
 Hiába kiáltoz az égbe imát,
 A' bűnlak alábbra, alábbra szakad,
 Míg nyomtalan elvesz a' vízszin alatt.

VI.

Elmult a' vész, az égen
 Új fényben ég a' hold,
 Fényét egy tóra hinti,
 Hol a' bűn' vára volt.
 'S a' tó' tükörsimára
 Szelidült habjai,
 Miként ha dajkagondnak
 Ringatnák karjai,
 Két szép halottal usznak
 A' néma part felé;
 Jenő 's Ilonka, egymást
 Halálban ölelé:
 De mélyen a' fenéken
 A' két gonosz maradt,
 A' bűnnek ónsúlyával
 Iszap 's hinár alatt,
 'S örökre ben maradt a'
 Gazdag királyi kincs,
 Hozzáa' bűn' fiának
 Többé járása nincs.

Csak néha csendes éjeken,
Ha a' gyász' éve van jelen,
Hallhatni Csörgető körül
Kizugui néma mélyiből
A' bús' barát'
Harangzaját,
De századok óta hiába harangoz,
Az égbe imákat hiába kiáltoz,
A' bűnlak örökre sülyedve marad,
Nyom nélkül elöntve a' vízszin alatt.

Melliey Series

